

Міністерство екології та природних ресурсів України

Всеукраїнська дитяча спілка «Екологічна варта»

Всеукраїнський конкурс
«До чистих джерел»

Каталог конкурсних робіт 2013 року

Київ 2013

УДК 502.453 (282.247.32)
ББК 26.222
М76

Каталог робіт Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2013. – 100 с.

ISBN 978-966-8670-94-7

До збірки увійшли кращі роботи щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел», спрямовані на поліпшення стану джерел, водойм і річок України, раціональне використання водних ресурсів, виховання дбайливого ставлення громадян до водних об'єктів, їх охорони і відтворення шляхом залучення широких верств населення до практичної природоохоронної роботи, розвитку громадянських природоохоронних ініціатив.

УДК 502.453 (282.247.32)
ББК 26.222
М76

ISBN 978-966-8670-94-7

ПОРЯДОК проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел»

I Загальні положення

1.1 Цей Порядок розроблено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2001 року № 51 «Про щорічний Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел», що встановлює процедуру підготовки та проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих Джерел» (далі – Конкурс).

1.2 Метою Конкурсу є залучення широких верств населення до практичної природоохоронної роботи, спрямованої на охорону і поліпшення стану джерел, річок та водойм України, раціональне використання водних ресурсів, підвищення рівня екологічної і правової обізнаності громадян щодо охорони водних ресурсів, шляхом розвитку громадянських екологічних ініціатив.

1.3 Основними завданнями Конкурсу є:

- підтримка природоохоронної діяльності, спрямованої на досягнення конкретних практичних результатів з охорони та оздоровлення водних об'єктів;
- активізація екологічних ініціатив об'єднань громадян та окремих активістів;
- проведення просвітницько-інформаційної діяльності щодо основних положень водного законодавства та практики його застосування, актуальних проблем стану водних ресурсів, його реального впливу на здоров'я людей, висвітлення прикладів позитивної практики водокористування.

1.4 Конкурс спрямований на:

1.4.1 Проведення комплексу робіт з оздоровлення (відновлення) конкретних річок за участю органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та широкої громадськості, зокрема:

- відновлення та впорядкування водних об'єктів;
- впорядкування і догляд (очищення, залуження, залісення) прибережних захисних смуг річок;
- створення прибережних захисних смуг;
- здійснення заходів з відновлення історично сформованих природних ландшафтів у межах водоохоронних зон річок;
- створення та утримання об'єктів природно-заповідного фонду для збереження біорізноманіття біля витоків, на ділянках, важливих для гідрологічного і гідробіологічного режимів, та у дельтах річок та ін.;
- вивчення екологічного стану конкретних річок (збір інформації) та розроблення і впровадження планів дій з їх оздоровлення.

1.4.2 Заходи інформаційно-просвітницької діяльності серед населення, зокрема:

- підготовка та поширення серед громадськості, керівників підприємств та посадових осіб органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування різнопланової інформації (книг, брошур, буклетів, плакатів, листівок тощо) про водойми України і плани дій з охорони та відтворення конкретних водних об'єктів.

1.4.3 Висвітлення у засобах масової інформації ходу реалізації заходів за тематикою завдань Конкурсу.

1.4.4 Проведення науково-практичних конференцій, конкурсів, виставок за тематикою завдань Конкурсу.

1.4.5 Проведення заходів зі збереження історико-культурної спадщини в долинах річок, зокрема організація та підтримка еколого-етнографічних туристських маршрутів, екологічних навчальних стежок.

1.4.6 Впровадження заходів з утримання у зразковому санітарному стані території річкових долин, особливо у межах населених пунктів, створення парків, скверів, лісопарків та інших об'єктів зеленого будівництва в межах водоохоронних зон водних об'єктів.

1.4.7 Проведення громадських слухань з проблем відповідності стану водних ресурсів вимогам Водного кодексу України та розгляд конкретних планів дій з поліпшення стану водних ресурсів.

1.4.8 Проведення громадських екологічних експертиз для визначення доцільності утримання конкретних ставків та водосховищ на малих і середніх річках, експлуатації та утримання осушувальних та зрошувальних меліоративних систем та ін.

1.4.9 Інші види діяльності, які забезпечують істотне поліпшення стану водних об'єктів або зростання суспільних можливостей для розв'язання водно-екологічних проблем.

II Організація проведення Конкурсу

2.1.3 Метою остаточного оцінювання поданих учасниками Конкурсу робіт Мінприроди України створює Конкурсну комісію щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» (далі – Комісія).

2.2 Персональний склад Комісії затверджується наказом Мінприроди України.

2.3 Матеріали для участі в Конкурсі приймає Мінприроди України до 1 листопада поточного року.

2.4 Підсумки Конкурсу затверджуються Комісією до 1 грудня поточного року і оголошуються в День довкілля в наступному році з нагородженням переможців.

III Оформлення матеріалів та категорії Конкурсу

3.1 На Конкурс подають такі матеріали:

- анкета учасника Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел», форму якої наведено в Додатку 1 до цього Порядку;
- робота учасника Конкурсу.

Вимоги до оформлення роботи учасника щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» наведено в Додатку 2 до цього Порядку.

3.2 Переможців Конкурсу визначають за такими категоріями:

- представник місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування;
- колективи земле- і водокористувачів;
- інститути громадянського суспільства;
- екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та позашкільних закладів;
- студентські товариства і гуртки;
- автори публікацій;
- групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники).

3.3 Матеріали на Конкурс надсилають на адресу Мінприроди України:

03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Міністерство екології та природних ресурсів України, з поміткою «На Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел».

Електронну версію конкурсних матеріалів надсилають на електронну пошту:

dzherelakonkurs@gmail.com

IV Підбиття підсумків, визначення переможців та фінансування Конкурсу

4.1 Подані на Конкурс матеріали, згруповані за категоріями (номінаціями), аналізують та оцінюють за такими критеріями:

– одержаний екологічний ефект (екологічна значущість);

- комплексність виконаних робіт;
- актуальність, одержаний соціальний ефект;
- вторинні ефекти і післядія вжитих заходів;
- наявні та ймовірні прояви негативних наслідків.

4.2 Переможців Конкурсу визначають за результатами аналізу робіт за всіма критеріями відповідно до цього Порядку.

4.3 Для нагородження переможців Конкурсу Комісія затверджує призовий фонд для присудження однієї першої, однієї другої, двох третіх премій, у тому числі вручення цінних подарунків, за кожною категорією. Розміри премій визначають залежно від величини призового фонду.

За результатами Конкурсу щороку готують видання «Довідник робіт і учасників Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел».

4.4 Перебіг Конкурсу та його підсумки висвітлюються в засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Міністерства екології та природних ресурсів України.

4.5 Проведення Конкурсу фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України в межах асигнувань Міністерства, а також коштів, не заборонених законодавством.

Вимоги до оформлення роботи учасника щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел»

I Вимоги до змісту роботи

1.1 Назва роботи.

1.2 Інформація про колективного (індивідуального) учасника.

1.3 Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

1.4 Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника.

1.5 Інформація про виконану роботу, яку подають на Конкурс:

- мета;
- завдання;
- одержаний результат.

1.6 Фотографії (4–6 шт. у форматі JPEG, TIFF), які ілюструють реалізацію завдань під час діяль-

ності заявника. До фотографій додають підписи (в окремому файлі MS Word).

1.7 Висновки.

1.8 Додатки (схеми, діаграми, сценарії уроків та позакласних заходів, методики досліджень тощо у разі наявності).

II Вимоги до оформлення тексту

Обсяг роботи – не більше 4-х сторінок формату А4, текстова програма для набору – MS Word. Ім'я файла має відповідати імені заявника латиницею (Petrenko.doc або Vodgosp.doc).

Параметри форматування документа:

шрифт Times New Roman, кегль 14, стиль – звичайний (normal); формат сторінки: поля – згори, знизу, справа – 2 см; зліва – 3 см; міжрядковий інтервал – одинарний.

**Благоустрій криниці у с. Козалівка
(Південно-Бузька експлуатаційна ділянка
Миколаївського міжрайонного управління
водного господарства)**

**Встановлення штучних нерестовищ
на Київському водосховищі під час акції
Асоціації рибалок України**

**Наймоłodші учасники акції
«Зробимо Україну чистою»
(Нікопольське міжрайонне управління
водного господарства Дніпропетровської
області)**

**Під час робіт біля гідрологічної пам'ятки
природи місцевого значення
«Яланецькі джерела «Ізвір»», Вінницька область**

**Очищення ставка
біля Заячого лісу
(учні 6-7-х класів
Цупівського НВК
Харківської області)**

*Перші відвідувачі оновленої криниці
поблизу села Різдянка Запорізької області*

*Відновлення джерела
на території
Олександрівської
сільської ради
(Краснокутське
міжрайонне управління
водного господарства
Харківської області)*

*Всеукраїнська акція «Звільнимо водойми України
від браконьєрів», Асоціація рибалок України*

Прибирання узбережжя р. Інгулець під час обласної акції «Місячник екології», гурток «Еко» Великоолександрівської ЗОШ І–ІІІ ст. № 2, Херсонська область

Виставлення маяків навколо джерела «Світлана», Національний природний парк «Кармелюкове Поділля», природничий гурток «Паросток», Вінницька область

Очищення та озеленення території берегів річки Вільхівка, регіональний ландшафтний парк «Зуївський» (студентська волонтерська екологічна організація Донецького державного університету управління)

Розчистка русла річки Стара Саксагань

генеральний проєктувальник: ДРПВІ "Дніпродіпродгосп"
генеральний підрадник: ПП "УНІВЕРСАЛГЗБУД"

ОСНОВНІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

№ з/п	Показник	Одиниці виміру	Кількість
1.	Розчищення долини річки Стара Саксагань	км	4,3
2.	Розчищення стариці в Старо Саксагань	км	0,51
3.	Сторожові роботи розчищення	м	2,5
4.	Виробництво і використання	тис. м	9,82
5.	Обсяги обсяги зняття ґрунту (І та ІІ класу)	тис. м ³	164,86
6.	Обсяги обсяги зняття ґрунту (І та ІІ класу)	тис. м ³	218,75
7.	Товариство будівництва	мис.	34

До початку виконання робіт:

Після закінчення робіт:

Звернення до мешканців населених пунктів та керівників організацій

Шановні жителі приватного сектору, садбиби між розташовані вздовж берегів річок, а також керівники підприємств і організацій, території яких межують з берегами річок!

Будівництво будівель зводиться до аксу з промислом провентилу громадськості свідомість і підтримувати річки, вододій та їх беріг в чистоті. Не перетворюйте територію за межани вашого об'єкта на смітник! Не викидайте сміття та листя у річку і вододій! Більшість малих річок і ставків вже перетворилися на смітні халяви. Тим же завдяки існуючим підприємствам і жителю приватного сектору.

Довіряю до вашого відома, що статті Водного кодексу України зобов'язують дбати про чистоту водних об'єктів та земель навколо них не тільки державні структури, але і кожного громадянина.

Вздовж річок та навколо вододій забороняється:

- розорювати земель, садівництво та городництво;
- будівництво будь-яких споруд, у т.ч. дам, гаражів та стоянок автомобілів;
- ниття і обслуговування транспортних засобів та траєкторій;
- випалювання завали сміття, паливопаливних, напівзгорілих решок і твердих відходів виробництва і життєдіяльності.

Непридатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають вивезенню за межі територій та вододій території.

Відповідальність за порушення водного законодавства:
Порушення водного законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Відповідальність за порушення водного законодавства несуть вододій, а саме:

- забруднення та засмічення вододій;
- порушення режиму господарської діяльності у водозбірних місцях та на інших водних об'єктах;
- радикальне зменшення рівня, ступеня та швидкості вододій;
- введення в експлуатацію підприємств, установ та інших об'єктів без чинного дозволу на експлуатацію вододій;
- незаконні заходи (зведення/знесення) об'єктів, що впливають на водний об'єкт.

Щоб не створювати проблеми для інших та для себе, заставляємо вас розв'язувати ситуацію через штрафи та суди, даємо вам разок дати про наш вододій та наш край! Будемо цивілізовано спілкуватися.

Дайте річці шанс відпочити, дайте їй простір. **НЕ СМІТИТИ САМОМУ І НЕ ДОЗВОЛЯТИ СУСІДОВІ.** Подумайте про майбутнє, як житимуть у тому селі, місті, але не тільки. Чому прийдешні покоління мають розгубуватися своїм здоров'ям та майбутню?!

Басейнове управління водних ресурсів річки Південний Буг
Контактний телефон: 23-18-38
Тел. факс: 23-23-92
веб-сайт: www.bug.gov.ua
e-mail: info@bug.gov.ua

**Проведення конференції
з питань якості питної води
для учнів 9–11-х класів
ЗОШ № 126 м. Кривий Ріг,
Дніпропетровська область**

Станкович-Волосянчук О. І.

ЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОДНИХ ЕКОСИСТЕМ

Навчально-методичний посібник

**Звернення Басейнового управління
водних ресурсів річки Південний Буг**

Брошура «Вода – дорогий дар природи», Н. М. Фоміна, м. Черкаси

ВОДА – драгоценный дар природы

ИНТЕГРАЦИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРОЕКТА «ВОДНАЯ ГАРМОНИЯ» В ЕВРАЗИЙСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Сборник статей Международного
научно-практического семинара

**Переможці
Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел»
у 2013 році**

Категорія 1. «Представник місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
1	Зразковий стан гірським джерелам	I місце	Кулак Оксана, Степаненко Васирина, Палій Тетяна, Урядко Людмила, учні ЗОШ I-III ст. № 2, керівник групи Юзьків Уляна Федорівна	м. Болехів, Івано-Франківська область
2	Потребу живого організму у воді може задовольнити тільки вода	відзнака	Лебедева Лілія Сергіївна, секретар Зарожненської сільської ради	м. Чугуїв, Харківська область
3	Чисті джерела - чиста душа!	відзнака	Молодіжний виконком Новоодеської міської ради	м. Нова Одеса, Миколаївська область

Категорія 2. «Колективи земле- і водокористувачів»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
4	Впровадження на сайті інформаційно-пошукової системи «Водні ресурси Тернопільської області»	I місце	Тернопільське обласне управління водних ресурсів	м. Тернопіль
5	Природні джерела – першопочаток усього живого	I місце	Національний природний парк «Бузький Гард»	с. Мигія, Первомайський район, Миколаївська область
6	Я люблю Синевир	I місце	Національний природний парк «Синевир»	с. Синевир, Міжгірський район, Закарпатська область
7	Відновлення та впорядкування джерела «Різдва Пресвятої Богородиці» в с. Смиківці	II місце	Тернопільське міжрайонне управління водного господарства	м. Тернопіль
8	Вода джерельна, мов жива, вона - життя основа	II місце	Національний природний парк «Кармелюкове Поділля»	с. Ободівка, Тростянецький район, Вінницька область
9	Збереження природно-заповідного об'єкту геологічного пам'ятника природи місцевого значення «Острівцево-глиба пермських вапняків» на Симферопольському водосховищі	II місце	Салгирське міжрайонне управління водного господарства	м. Сімферополь, АР Крим
10	Дністровсько-Прутське БУВР	відзнака	Дністровсько-Прутське басейнове управління водних ресурсів	м. Чернівці
11	Джерела Бахчисарайського району	відзнака	Бахчисарайське міжрайонне управління водного господарства	м. Бахчисарай, АР Крим

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
12	3 краплини починається життя	відзнака	Природний заповідник «Горгани»	м. Надвірна, Івано-Франківська область
13	Облаштування витоку річки Грузька біля с. Овсяниківка в Кіровоградському районі Кіровоградської області з встановленням пам'ятного знаку	відзнака	Кіровоградське міжрайонне управління водного господарства	м. Кіровоград
14	Подбаймо про джерело «Ярина» - цілющу святину нашого рідного краю	відзнака	Дрогобицьке управління водного господарства	м. Дрогобич, Львівська область

Категорія 3. «Інститути громадянського суспільства»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
15	Боротьба з незаконними гідронамивами	I місце	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
16	Звільнимо водойми України від браконьєрів	I місце	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
17	Облаштування природного джерела «Стахорщина»	I місце	Чернігівська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Товариство меліораторів та водогосподарників України»	м. Чернігів
18	Річка Радежська має право на життя	I місце	Дитяча громадська організація «Екологічний клуб «Паросток»	м. Сарни, Рівненська область
19	Боротьба з браконьєрством	II місце	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
20	Встановлення штучних нерестовищ на Київському водосховищі	II місце	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
21	До чистих джерел	II місце	Екозагін «Юний еколог» Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта»	с. Цупівка, Дергачівський район, Харківська область
22	Проведення еколого-практичних заходів у Парку Перемоги і на березі Бугського лиману	II місце	Миколаївській обласний благодійний фонд «Індиго»	м. Миколаїв
23	Стан річок та озер Дніпропетровщини та їх збереження	III місце	Дитячий осередок «Екологічна варта» ССЗОШ № 142	м. Дніпропетровськ

Категорія 4. «Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та позашкільних закладів»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
24	Велика вода малої річки	I місце	Екологічний центр Рівненського міського Палацу дітей та молоді	м. Рівне

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
25	Дослідження річок Сіретель та Чудеєл	I місце	Сорока Петро, гурток «Голубий патруль», керівник Герман Лукреція Іллівна	с. Чудей, Сторожинецький район, Чернівецька область
26	Екологічна стежина «Парк Перемоги»	I місце	Кулик Олександра, Сидор Дмитро, Вишняк Василь, гуртки «Основи біоетики» та «Юні картоплярі», керівник Лоцман Тетяна Василівна	м. Кіровоград
27	Екологія водно-болотних угідь околиць міста Комсомольська	I місце	Екологічний клуб «КОМЕК», Комсомольська ЗОШ I-III ст. № 2	м. Комсомольськ, Полтавська область
28	Екологія краю, екологія душі. Пушкарівський струмок: проблеми та перспективи відродження	I місце	Екологічний гурток ЗОШ № 18 (пошуково-екологічний загін «Слідопити»), керівники Біленко Олена Олександрівна, Сущенко Ірина Григорівна	м. Полтава
29	Комплексна фізико-географічна характеристика малих річок північного степу Правобережної України (на прикладі річки Кам'янка)	I місце	Єрмакова Софія, Омельченко Андрій, учасники міжрегіонального освітнього проекту «Степові перлини рідного краю» Олександрійського та Долинського районів Кіровоградської області, керівники Стеблина Ольга Олександрівна, Федоров Вадим Миколайович	Олександрійський район, Кіровоградська область
30	Молодь на захисті річки Десна	I місце	Чернігівська загальноосвітня школа I-III ступенів №30, керівник Білецька Ірина Михайлівна	м. Чернігів
31	Моніторинг діяльності Дорогинського лісництва з підтримання екологічної рівноваги в ставках	I місце	Дорогинське учнівське лісництво Фастівського районного еколого-етнографічного центру	с. Дорогинка, Фастівський район, Київська область
32	Перлина Тростянецьчини - урочище Нескучне	I місце	Екологічний гурток «Квітникарі», КПНЗ ТРР «Палац дітей та юнацтва», керівник Олесюк Лариса Сергіївна	м. Тростянець, Сумська область
33	Стрімкі, тихі води річки Тернавки та її джерел	I місце	Кам'янець-Подільський міський еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, члени НТУ	м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область
34	Джерельна вода - символ мого життя. Гідрологічне дослідження вод села Лозуватки	II місце	Подвалюк Олена, учениця 11 класу Лозуватської ЗОШ I-III ст. № 1 імені Т. Шевченка, екологічний клуб «Еколог», керівники Шевченко Світлана Вікторівна, Пініч Лариса Григорівна	с. Лозуватка, Криворізький район, Дніпропетровська область

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
35	До чистих джерел	II місце	Яцюк Орест, Микитицька ЗОШ I-II ст., керівник Яцюк Людмила Іванівна	с. Микитин, Дубенський район, Рівненська область
36	Дослідження видового біорізноманіття Лісового озера та заходи щодо ефективності його використання	II місце	Гурток «Юні друзі природи», керівник Доридор Михайло Федорович	м. Ківерці, Ківерцівський район, Волинська область
37	Екологічний стан води Ковельського водосховища	II місце	Гурток «Юні екологи», керівник Броїло Юлія Олександрівна	м. Ковель, Волинська область
38	Екологічний стан водних об'єктів промислового півдня Полтавщини	II місце	Екологічний загін «Ggreen city» Комсомольської ЗОШ I-III ст. № 1	м. Комсомольськ, Полтавська область
39	Екологічний стан водних об'єктів села Запрудка	II місце	Гурток «Паросток» Іванківського районного центру дитячої та юнацької творчості на базі Запрудського НВО, Керівник Микитенко Наталія Миколаївна	смт Іванків, Київська область
40	Збережемо річку Слонівку	II місце	Замніфіст Ірина, Лукашик Владислав, учні 9 класу Радивилівського НВК I-III ст., «Школа №2-ліцей», члени екологічного товариства «Шанс», Керівник Шевчун Валентина Василівна	м. Радивилів, Радивилівський район, Рівненська область
41	Кришталеве джерело	II місце	Екологічна бригада Жизномирської ЗОШ I-III ст., керівник Лесів Олександра Іляріївна	с. Жизномир, Бучацький район, Тернопільська область
42	Назавжди запам'ятай - бережи свій рідний край!	II місце	Гурток «Юні екологи» Бобровицької ЗОШ I-III ст. № 2	м. Бобровиця, Чернігівська область
43	Річка Ворона. Сучасний стан та екологічні проблеми	II місце	Тисменицька спеціалізована ЗОШ I-III ст.	м. Тисмениця, Івано-Франківська область
44	Річка нашого дитинства Лагодинка	II місце	Екологічний загін «Берегиня» Хорольської гімназії	м. Хорол, Полтавська область
45	Сучасні екологічні проблеми річки Тересва	II місце	Творче учнівське об'єднання «Юні квітникарі» Тячівського районного еколого-натуралістичного Центру учнівської молоді Закарпатської області	смт Буштино, Тячівський район, Закарпатська область
46	Хочеш напитися цілющої води? Доглядай за джерелами!	II місце	Екологічний гурток «Юні друзі природи», керівник Шеремет Світлана Анатоліївна	с. Перемога, Глухівський район, Сумська область

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
47	Чисті береги	II місце	Еколого-натуралістичний центр «Енергія»	м. Жовті Води, Дніпропетровська область
48	Чисті прибережні смуги - живі водні плеса джерела	II місце	Великописарівська районна станція юних натуралістів	смт Велика Писарівка, Великописарівський район, Сумська область
49	Вода має бути чистою!	III місце	Гурток «Юні друзі природи», Куп'янський центр дитячої та юнацької творчості	м. Куп'янськ, Харківська область
50	Дослідження та екологічні проблеми річки Гнилушка	III місце	Гурток «Основи екологічних знань» Чугуївського районного Будинку дитячої творчості, керівник Саратовська Антоніна Миколаївна	м. Чугуїв, Харківська область
51	Зайцівський струмок ніколи не зміліє	III місце	Клавдіївська школа I-III ст., керівники Поплавський Ю.В., Міщенко О.О., Міщенко О.Є., Мельніченко А.Ю	смт Клавдієве, Бородянський район, Київська область
52	Перлина нашого краю - джерело ім. Г. С. Сковороди	III місце	Покотилівська станція юних натуралістів, гурток «Юні друзі природи»	с. Покотилівка, Харківський район, Харківська область
53	Проект «Чиста водойма - запорука здоров'я»	III місце	Гурток «Юний хімік», Васильківська міська Станція юних натуралістів, Керівник Яковенко Олена Станіславівна	м. Васильків, Київська область
54	Стан водоймищ села Ганнівка	III місце	Екологічний загін «Еко» ЗНЗ I-II ст. - дошкільний навчальний заклад, керівник Ситай Світлана Володимирівна	с. Ганнівка, Долинський район, Кіровоградська область
55	Чисте озеро життя	III місце	Гурток «Ecohouse», СЗШ № 39, керівник Крамар Ольга Іллівна	м. Дніпропетровськ
56	Щедрість землі	III місце	Роганська гімназія	смт Рогань, Харківський район, Харківська область
57	Біоіндикаторний аналіз за макрозообентосом та рослинами родини Ряскові як метод вивчення стану річки Інгул міста Кіровоград	відзнака	Екологічний центр «Еколюдина» ЗОШ I-III ст. № 3, дитяча громадська екологічна організація «Флора»	м. Кіровоград
58	Вивчення якості питної води в місті Дніпродзержинськ та шляхи її покращення	відзнака	Екологічний гурток «Джерело» СЗОШ № 29	м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровська область

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
59	Висунь - річка басейна Дніпра	відзнака	Гурток «Юний лісівник» Казанківського будинку дитячої та юнацької творчості Миколаївської області, керівник Омельчак О. П.	смт Казанка, Миколаївська область
60	Відновлення та впорядкування водних джерел Ананьївського району	відзнака	Гуртки природоохоронного еколого-натуралістичного напрямку Будинку юних натуралістів, керівники Шинькова Ольга Василівна, Косюга Тетяна Григорівна	м. Ананьїв, Ананьївський район, Одеська область
61	Водні джерела Червоної потребують допомоги	відзнака	Волонтерський загін «Надія» дитячого шкільного об'єднання «Рута» Криворізької ЗОШ I-III ст. № 7	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
62	Дослідження екологічного стану р. Рось як джерела питної води	відзнака	Гурток «Чиста планета», учні 5-8 класів, керівник Літова Вікторія Станіславівна	м. Біла Церква, Київська область
63	Дослідження здатності вищих водних рослин до очищення річкової води	відзнака	Гринюк Мар'яна, гурток «Народна творчість», Башарівська ЗОШ I-III ст., керівник Воронко Ірина Петрівна	м. Радивилів, Рівненська область
64	Екологічні проблеми річки Ствига та шляхи їх вирішення	відзнака	Гурток «Юні екологи» Остівської ЗОШ I-II ст., керівник Кондартовець Наталія Олександрівна	с. Остки, Рокитнівський район, Рівненська область
65	Еколого-біологічні дослідження природних ландшафтів екологічної стежки: школа с. Корнин - Левкові джерела	відзнака	Гурток «Зелена планета» Корнинської ЗОШ I-III ст., керівник Панасюк Лариса Іванівна	с. Корнин, Рівненський район, Рівненська область
66	За чисті роси Бахтина	відзнака	Гурток «Юні екологи» Ізюмського районного центру дитячої та юнацької творчості при Червонооскільському НВК, члени Червонооскільського шкільного лісництва	с. Червоний Оскіл, Ізюмський район, Харківська область
67	Інгульця підкова голуба	відзнака	Гурток «Еко», Великоолександрівська ЗОШ I-III ст. № 2, керівник Лук'янцева Ірина Анатоліївна	смт Велика Олександрівка, Великоолександрівський район, Херсонська область
68	Малі річки, чи вас шанують люди?	відзнака	Гурток «Екологічна агітбригада», ЦЕНТУМ, Керівник Бур'ян О. М.	м. Суми

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
69	Мати-водиця - всьому цариця!	відзнака	Учні 8-11 класів Тетерівської гімназії, керівник Сирку Наталія Василівна	смт Пісківка, Бородянський район, Київська область
70	Моніторинг екологічного стану річки Хуків	відзнака	Гурток «Основи гідробіології» міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, керівник Голубенко Наталія Андріївна	м. Чернівці
71	Моніторингові дослідження вмісту нітратів у питній воді смт Мала Данилівка	відзнака	Турчин Роман, учень 11 класу, Логвін Андрій, учень 10 класу, Малоданилівський ліцей, екологічний гурток «ЕКО», керівник Корнус Ірина Вікторівна	смт Мала Данилівка, Дергачівський район, Харківська область
72	Над жовтою водою	відзнака	Міщенко Іван, молодіжно-підліткова організація «Тарпан», Ульянівська ЗОШ I-III ст., керівник Коломоець Сергій	с. Улянівка, Олександрійський район, Кіровоградська область
73	Операція «Джерело»	відзнака	Стороженко Світлана Миколаївна, Національний природний парк «Кармелюкове Поділля», природничий гурток «Паросток»	с. Ободівка, Тростянецький район, Вінницька область
74	Подорожуємо нашим краєм	відзнака	Екологічний гурток «Юні друзі природи» Суховільського НВК «ЗОШ I-II ст. - ДНЗ», керівник Лесько Ярослава Миколаївна	с. Суховоля, Володимирецький район, Рівненська область
75	Природоохоронна акція «До чистих джерел»	відзнака	Екозагін «Джерельце» Озерянської ЗОШ I-III ст.	с. Озеряни, Борщівський район, Тернопільська область
76	Проект по відродженню та збереженню водних джерел та охороні водних ресурсів с. Маневе Лановецького району	відзнака	Лановецька районна станція юних натуралістів	с. Маневе, Лановецький район, Тернопільська область
77	Розчищення Йонового джерела	відзнака	Учні 6 класу Озерянської ЗОШ I-III ст., керівник Бобров Віктор Михайлович	с. Озеряни, Варвинський район, Чернігівська область

Категорія 5. «Студентські товариства і гуртки»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
78	Янівське водосховище - джерело життя Луганщини	I місце	Краснолуцький міський осередок Національного молодіжного центру «Екологічні ініціативи»	м. Красний Луч, Луганська область
79	Майбутнє річки – наше майбутнє!	II місце	Красзнавчий гурток «Поділля» Могилів-Подільського технологіко-економічного коледжу Вінницького НАУ	м. Могилів-Подільський, Вінницька область
80	Солоне джерело	III місце	Гурток «Юні лісівники» Надвірнянського еколого-натуралістичного центру для дітей та юнацтва	м. Надвірна, Івано-Франківська область
81	Чистим джерелам – нашу турботу	відзнака	Студентська волонтерська екологічна організація при Донецькому державному університеті управління	м. Донецьк

Категорія 6. «Автори публікацій»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
82	Дельта Дунаю: погляд з космосу	I місце	Стародубцев В. М., Струк В. С., НУБіП України, Національний центр «МАН України», Екологічна громадська організація «Еко-Світ»	м. Київ
83	Навчально-методичний посібник «Екологічні дослідження водних екосистем» для шкільних та позашкільних навчальних закладів	I місце	Станкевич-Волосянчук Оксана Ігорівна	м. Ужгород
84	Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» до євразійської освіти. Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару	II місце	Черкаська обласна організація Всеукраїнської екологічної ліги	м. Черкаси
85	Художня повість «Одвічний Дух Десни»	II місце	Ворона Володимир Іванович	смт Варва, Чернігівська область
86	Брошура «Вода – дорогоцінний дар природи»	відзнака	Фоміна Наталія Максимівна	м. Черкаси

Категорія 7. «Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)»

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
87	Джерела надії нашої	I місце	Волонтерська група «Пошук» Приморського районного центру дитячої та юнацької творчості	м. Приморськ, Запорізька область
88	Живильне джерело	I місце	Ранецька Роксолана, учениця 11-го класу Нелиповецького НВК керівник Веселовська Руслана Анатоліївна, вчитель географії Нелиповецького НВК	с. Нелипівці, Кельменецький район, Чернівецька область
89	Річка мого дитинства – Смолка	I місце	Пронська Ліза, учениця 8-Г класу Житомирської міської гуманітарної гімназії № 23	м. Житомир
90	Річка Солонець смт. Красноільськ	I місце	Урсаки Костянтин, учень 8 класу, вихованець зеленого патруля Красноільської ЗОШ I-II ступенів №2 Керівник Мітрик Олена Георгіївна, педагог-організатор	смт Красноільськ, Сторожинецький район, Чернівецька область
91	Ставки «Антоновича» - улюблене місце відпочинку жителів села Коровія	I місце	Чимчинська Віталіна, учениця 6-А класу Коровійської ЗОШ I-III ст., Керівник Цехмістир А. І.	с. Коровія, Сумська область
92	Через цей маленький кран витікає океан	I місце	Добравічус Анна, учениця 3 класу Комсомольської гімназії імені В. О. Нижниченка, член еколого-пошукового загону «Краплинка»	м. Комсомольськ, Полтавська область
93	Вплив лісових ресурсів на водний режим Буковинських Карпат	II місце	Волощук Владислав, учень 8-б класу Путильської ЗОШ I-III ст. Керівник Волощук Тетяна Іванівна, вчитель географії Путильської ЗОШ I-III ст.	м. Путила, Чернівецька область
94	Моя вода! Ти чудо! Ти життя!	II місце	Савчина Л. В., Колядко С. Ю., вчителі біології Немовицької ЗОШ I-III ст.	с. Немовичі, Сарненський район, Рівненська область
95	Система превентивного захисту від паводкових вод	III місце	Крокіс Соломія Володимирівна	м. Львів
96	Екологічний стан річки Пільна на території сіл Пільна і Українське	відзнака	Павловська Любов, учениця 10 класу Пільнянського НВК, керівник Костюченко Валентина Федорівна, вчитель біології Пільнянського НВК	с. Українське, Вовчанський район, Харківська область

№	Назва роботи	Місце	Учасник	Область, район, місто, селище
97	Відновлення та впорядкування джерел околиць долини р. Вілії у її верхній течії	відзнака	Садовський Олександр, учасник експедиційного загону Вілійського НВК Шумського району, керівник Михальчук Лілія Феодосіївна	с. Вілія, Шумський район, Тернопільська область
98	Ставки нашого краю	відзнака	Земба Лідія Михайлівна, вчитель географії, Верхньорогачицької гімназії	смт Верхній Рогачик, Херсонська область
99	Стрижень: минуле, сучасне, майбутнє	відзнака	Алексеиченко Т., Руденко Ю., учні 8-А класу ЗОШ № 28, керівник Кулешина Г. В.	м. Чернігів
100	Чисті джерела	відзнака	Дубенківська ЗОШ	с. Дубенка, Монастириський район, Тернопільська область

**Роботи учасників
Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел»
у 2013 році**

Категорія 1.

«Представник місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування»

I місце

Назва роботи – Зразковий стан гірським джерелам.

Інформація про колективного учасника.

Дана робота була виконана за участю учнів Болехівської ЗОШ I-III ступенів № 2, громадськості вулиці Довжанської, представників органу місцевого самоврядування – головного спеціаліста, еколога відділу житлово-комунального господарства, екології та благоустрою міськвиконкому Уляни Юзьків, депутата Болехівської міської ради Миколи Кушина.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Безіменне гірське джерело в місцевому лісі біля підніжжя Карпатських гір. За свідченнями місцевих жителів, це джерело є дуже давнім.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника.

В ході виконання роботи учасники заходу зіткнулися з такими екологічними проблемами, як:

- замулення згаданого джерела;
- забруднення прилеглої території побутовим сміттям, що залишають після себе відпочиваючі;
- заліснення самосівами;
- засмічення джерельця опалим листя.

Інформація про виконану роботу.

мета: впорядкувати територію навколо джерела, прибрати бруд.

завдання:

- очистити джерельце від плаваючого листя;
- вибрати із дна гілки, які там лежали;
- прибрати території від опалого листя та повалених вітрами гілля;
- відновити стежку до джерела;
- провести озеленення – посаджено 8 ялинок;
- розширити джерела до 50–60 см;
- встановити таблички із написами «Чисте джерело», «Дякуємо за чистоту».

одержаний результат:

- впорядковано територію навколо джерельця;
- прибрано весь бруд;
- встановлено дерев'яний каркас;
- інформовано населення про реалізацію заходу через місцеву газету «Ратуша»;

– залучено до співпраці працівників органів місцевого самоврядування, жителів вулиці Довжанської міста Болехова та депутатів міської ради.

Висновки.

Велике значення такий захід має для формування школяра як творчої особистості, що має власний погляд на існуючу проблему та вміє його відстоювати. Живе спілкування з представниками влади та громадськості міста формує у дітей переконання, що вони є невід'ємною частинкою громади і від їхніх дій залежить майбутнє держави. Дитячі заходи формують у школяра тверду життєву позицію, підвищують екологічно-правову обізнаність, залучають молодь до природоохоронної роботи і збереження водних ресурсів рідного краю.

Учні ЗОШ № 2: Кулак Оксана, Степаненко Васирина, Палій Тетяна, Урядко Людмила під час впорядкування джерела

Відзнака

Назва роботи – Чисті джерела – чиста душа!

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Молодіжний виконком Новоодеської міської ради займається проведенням екологічних та благодійних акцій у місті Нова Одеса.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

М. Нова Одеса розташовано вздовж річки Південний Буг, яка має в місті свої притоки – річечки Гнилий Єланець та Ніршина, що наповнюються водою за рахунок природних джерел.

Водопостачання міста – це артезіанські свердловини, розташовані біля річки Південний Буг. Водопровідному господарству міста понад 50 років, зношеність водопроводу – більше 80%. Головною проблемою міста є проблема безперебійного водопостачання, тому мешканці Нової Одеси часто використовують природні джерела питної води, деякі з них облагороджені у вигляді криниць, деякі виходять на поверхню у вигляді джерел.

Джерела, які розташовані на околиці міста, є водоймами, які місцеві жителі широко використовують як джерело питної води. На цій земельній ділянці розташовано три таких джерела.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Відновлення та впорядкування водних об'єктів.

Інформація про виконану роботу:

мета: очистка русла та благоустрій місця виток джерел.

завдання: очистити три джерела, територію біля них та русло джерел, залучити громадськість до благоустрою та очищення джерел, яких у місті Нова Одеса більше 20, облаштувати криниці з джерельною водою (більше 30).

отриманий результат: очищено русло річки Ніршина та її притоків, що унеможливило повтору екологічної катастрофи 2007 року (підтоплення).

Висновки.

Молодіжним виконкомом Новоодеської міської ради з травня 2013 року розпочату акцію «Чисті джерела – чиста душа». Увагу молоді привернули неблагоустроєні джерела, які мають витоків прямо із землі. Раніше в місті було близько п'ятдесяти джерел. На сьогодні більше половини з них замулилися і зникли. Молодіжним виконкомом було налічено близько двадцяти джерел, які потребують розчистки та благоустрою.

Під час дії акції учасники молодіжного виконкому запропонували взяти у ній участь мешканцям міста, таким чином до акції долучились прихожани Свято-Ольгинської церкви, депутати районної та міської ради.

При вирішенні питання розчищення джерел, вирішуються питання розчищення річечки Ніршина та екологічної безпеки міста Нова Одеса. Джерела та криниці є альтернативними об'єктами водопостачання міста, тому їх облаштування дозволить забезпечити населення якісною питною водою.

Під час робіт у балці «Ніршина»

Відзнака

Назва роботи – Потребу живого організму у воді може задовольнити тільки вода.

Інформація про колективного учасника – Лебедева Лілія Сергіївна, секретар Зарожненської сільської ради, Харківська область.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Джерело спільного користування на вул. Дачна у с. Зарожне Чугуївського району Харківської області.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Оздоровлено водний об'єкт.

Інформація про виконану роботу:

мета: підтримка та активізація природоохоронної діяльності з охорони та оздоровлення водного об'єкту.

завдання:

– оздоровити водний об'єкт;

– залучити громадськість до природоохоронної діяльності.

отриманий результат: розібрано старий зруб, зроблено новий з дерев'яних дошок, впорядковано територію, відремонтовано сходинок. Джерело має охайний вид. Вода тече чиста і смачна.

Висновки.

Сила джерел в тому, що вони так само, як і роса, народжуються самостійно, без участі та втручання царя природи. Зазвичай джерела трапляються в лісах, подалі від людського житла. Але, якщо не доглядати за цим «природним подарунком», він зникне. Тому в селі Зарожне сільська рада залучає широку громадськість до практичної природоохоронної діяльності шляхом підтримки окремих активістів та роз'яснень щодо цінності питної води.

Категорія 2.

«Колективи земле- і водокористувачів»

I місце

Назва роботи – Впровадження на сайті інформаційно-пошукової системи «Водні ресурси Тернопільської області».

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Тернопільське обласне управління водних ресурсів належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади у галузі водного господарства і меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів – Державного агентства водних ресурсів України.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Водні об'єкти Тернопільської області.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника.

Відновлення та збереження водних ресурсів – невід'ємна складова діяльності Тернопільського облводресурсів. Водогосподарські організації області широко пропагують дбайливе ставлення до водних ресурсів, закликають громадськість активно включатися в роботу з відновлення водних джерел, а також проводять її власними силами.

Протягом останніх років силами управління та міжгосподарських управлінь відновлено, упорядковано та облаштовано 133 джерела, розчищено і поглиблено 70 км ділянок річок, 65 га ставків, 270 км каналів, залужено й заліснено 40 га та упорядковано 150 км прибережно-захисних смуг, ліквідовано й упорядковано 272 сміттєзвалища. В результаті збільшено водність річок на 55–75 мі/добу, попереджено потрапляння в річки 80 тонн наносів і 150 тонн сміття, попереджено замулення 175 км русел річок.

За рахунок орендарів водних об'єктів та місцевих бюджетів забезпечено ремонт 70 гідротехнічних споруд, винесено в природу 94 га прибережно-захисних смуг, поглиблено 584 га водойм.

Залучити й активізувати органи влади, місцевого самоврядування та громадськість до вирішення проблем водних ресурсів – таке завдання поставили перед собою спеціалісти Тернопільського облводресурсів й запровадили на сайті своєї інформаційно-пошукової системи «Водні ресурси Тернопільської області».

Інформація про виконану роботу.

Мета:

– залучити громадян та їх об'єднання до вирішення питань із використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів;

– підтримати й активізувати природоохоронну діяльність, спрямовану на досягнення конкретних практичних результатів;

– інформувати на засадах публічності громадськість про стан водних об'єктів шляхом надання інформаційних і фотографічних матеріалів;

– формувати екологічну свідомість наглядними прикладами;

– сприяти посиленню громадського контролю за організацією робіт з використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Завдання: Створити на сайті облводресурсів інформаційно-пошукову систему «Водні ресурси Тернопільської області».

Для цього:

– провести інвентаризацію водних об'єктів;

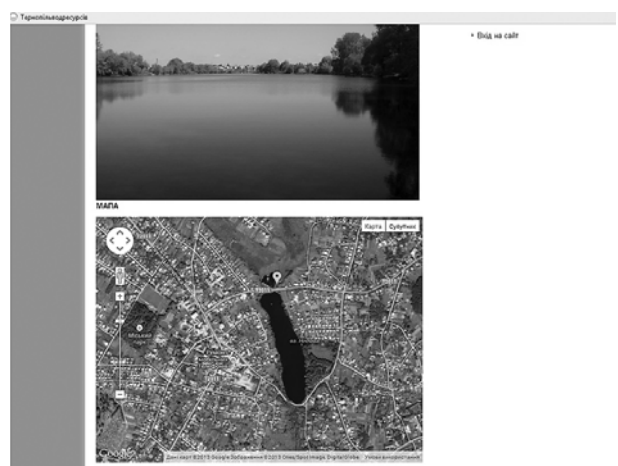
– ідентифікувати водні об'єкти;

– наповнити базу даних аналітичною й фотографічною інформацією про водні об'єкти;

– прив'язати водні об'єкти до системи географічних координат для перегляду на карті та у режимі супутникової зйомки;

– забезпечити можливість відбору водних об'єктів за категоріями (річки, водосховища, ставки, джерела), адміністративним поділом, належності до басейну річки, орендні відносини;

– забезпечити публічність, вільний доступ до наявної інформації та обмін нею.

Отриманий результат:

– забезпечено вільний доступ громадян до інформації про річки, ставки, водосховища та джерела Тернопільської області;

– створено умови для участі громадян у доповненні існуючої бази даних водних об'єктів Тернопільської області відповідною інформацією;

– забезпечено моніторинг та координація дій влади і суб'єктів господарювання зі сторони громадськості;

– зросла активність громадян, які переймаються проблемами водних ресурсів. Сайт управління з початку від січня до листопада 2013 року відвідали 45 тисяч разів.

Висновки: Проведена робота дала позитивні результати й може рекомендуватись для впровадження в інших регіонах України.

I місце

Назва роботи – «Природні джерела – першопочаток усього живого».

Інформація про колективного учасника – Національний природний парк «Бузький Гард».

Національний природний парк «Бузький Гард» розташований на території п'яти районів Миколаївської області: Первомайського, Арбузинського, Доманівського, Вознесенського та Братського. Загальна площа території парку становить 6138,13 га.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Південний Буг є головною водною артерією національного природного парку «Бузький Гард», третьою за величиною річкою України і єдиною річкою Європи, де збереглося порожисте природне русло. Її басейн повністю розташований у межах центральної частини Правобережної України. Річка бере початок на Волино-Подільській височині у Хмельницькій області та впадає в Дніпро-Бузький лиман Чорного моря. Довжина річки разом з лиманом – 806 км, площа басейну – 63,7 тис. км², середній похил 0,4 м/км. Живлення річки відбувається за рахунок ґрунтових і дощових вод й танення снігу.

Природне джерело № 1 «Риба-Кит» розташоване в східній околиці села Мигія Первомайського району Миколаївської області на території Мигіївського природоохоронного науково-дослідного відділення біля гирла балки «Очеретяна», через яку збудовано міст на трасі Київ – Сімферополь.

Природне джерело №2 знаходиться на території Мигіївського природоохоронного науково-дослідного відділення в межах урочища «Лівобережжя». Протікає в лісі, днище русла викладене кристалічними породами.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Каньйоноподібна долина річки із гранітними скелями, порогами та водограями в межах на-

ціонального парку здавна є улюбленим місцем відпочинку як місцевого населення, так і великої кількості відвідувачів. Проте, нерідко люди залишають після себе сміття. Не зважаючи на регулярне прибирання і вивіз сміття із рекреаційних зон, сліди перебування відвідувачів можна знайти як на облаштованих ділянках, так і за їх межами. В результаті проведених протягом року екоосвітніх та природоохоронних заходів було очищено від сміття близько 10 км берегів Південного Бугу на території Мигіївського та Богданівського природоохоронних науково-дослідних відділень. Висаджено 100 саджанців тополі та верби для укріплення берегової смуги.

За результатами розпочатої інвентаризації встановлено стан двох природних джерел. Їх було очищено від сміття та мулу, прилеглу територію прибрано від листя, пластикового сміття та гілок дерев. Проведена інформаційно-освітня кампанія серед місцевого населення, школярів та студентів, відвідувачів парку сприяла інформованості громадськості щодо охорони природних джерел, підвищенню рівня екологічної культури і природоохоронного світогляду.

Інформація про виконану роботу:

мета:

– поліпшення стану річки та природних джерел, що знаходяться на території національного природного парку «Бузький Гард», із залученням до практичної роботи молоді;

– формування в учнівської та студентської молоді екологічної культури, екологічного мислення та свідомості;

– підвищення екологічної обізнаності населення щодо охорони водних об'єктів, привернення уваги до проблем малих річок та природних джерел.

завдання:

– організувати та провести прибирання від побутових відходів берегів річки Південний Буг, за потребою провести укріплення берегів;

– залучити учнівську та студентську молодь до практичної природоохоронної роботи;

– розпочати інвентаризацію природних джерел на території парку та розробити заходи для покращення їх стану;

– провести збір інформації для моніторингу якості води річки Південний Буг в межах території національного природного парку «Бузький Гард»;

– провести навчальні заняття для учнів молодших класів та прочитати лекції для учнів старших класів та студентів;

– провести просвітницьку роботу з місцевим населенням, учнівською молоддю та відвідувачами парку шляхом висвітлення інформації у місцевих ЗМІ та інтернет-ресурсах.

Отриманий результат: організовано та проведено прибирання берегів річки Південний Буг від побутових відходів та висаджено саджанці верби в кількості 100 штук на території Мигіївського та Богданівського природоохоронних науково-дослідних відділень. До практичної природоохоронної роботи було залучено студентів Мигіївського коледжу Миколаївського державного аграрного університету та учнів Мигіївської ЗОШ І–ІІІ ст.

Розпочата інвентаризація природних джерел на території парку, визначено стан двох джерел (№ 1 «Риба-Кит» та № 2).

Разом із членами краєзнавчого гуртка Мигіївської ЗОШ І–ІІІ ступенів розчистили природне джерело № 1, джерело отримало від учнів назву «Риба-Кит». Діти самі виготовили табличку з назвою джерела та закликом до людей:

*Ми розчистили це джерело,
Щоб ще краще співати могло,
Напувало дерева й траву,
Всім давало водичку живу!*

Проведено розчистку та каптаж відомого багатством відвідувачам природного джерела № 2. Була

виготовлена та встановлена табличка-вказівник «Природне джерело».

Проведено збір інформації для моніторингу якості води річки Південний Буг. Матеріали було надано Миколаївським районним управлінням водних ресурсів, Басейновим управлінням водних ресурсів та Миколаївською екологічною інспекцією.

З учнями молодших класів Мигіївської ЗОШ І–ІІІ ст. провели навчальне заняття на тему «Вода – це життя» та показали екологічний мультфільм. Потім разом з дітьми пограли в екологічну рухливу гру «Як зберегти природу».

Для учнів старших класів Мигіївської ЗОШ І–ІІІ ст., Первомайського ПТУ № 22 та студентів Мигіївського коледжу Миколаївського державного аграрного університету прочитали лекцію на тему «Природні джерела та малі річки України», продемонстрували відеофільми «Південний Буг» та «Малі річки України».

Загальна кількість учасників понад 285 чоловік.

Інформацію про проведені заходи було висвітлено в газеті «ТВ Всесвіт», в соціальних мережах «Фейсбук» та «Вконтакте».

Висновки.

Після проведеної роботи береги річки Південний Буг стали чистіші та охайніші, а отже й привабливіші для відпочиваючих.

Проведена інформаційно-освітня кампанія серед місцевого населення, школярів та студентів сприяла інформованості громадськості щодо охорони природних джерел, підвищенню рівня екологічної культури і природоохоронного світогляду.

Тож давайте дбати про довкілля, щоб нашому поколінню не було соромно перед нащадками. Адже зберігаючи хоча б одне джерело живої води, ми робимо природу здоровішою.

Сценарій навчального заняття «Вода – це життя!»

Усі знають, що вода – це життя. Адже все живе на нашій планеті виникло з води та протягом мільйон років залишається залежним від неї. Складно уявити, але тіло людини, вага якого 70 кг, містить 50 кг води. Тож не дивно, що людина більше залежна від води, ніж від їжі. Адже без харчів вона може прожити 40 днів, а от без води лише 8. Тому з давніх-давен люди будували міста лише поблизу водойм.

Найвеличнійша древня єгипетська цивілізація досягла значного розвитку, і не останню роль у цьому відіграла найдовша річка світу – Ніл. Вода завжди була необхідною для побутових потреб (пиття, готування їжі, миття), як шлях для торгівлі

та природний захист від нападу чужинців.

Час минав, а вода набувала все більшого значення для життя людини. Це вже не лише шлях для маленьких суден, а джерело для зрошувальних джерел, дорога для велетенських кораблів і сила турбін гідроелектростанцій.

Прадавня людина ніколи не повірила б, що води колись забракне. Йдеться, звісно, не просто про воду, а про прісну, придатну до вживання. Згідно з даними Світового банку, два мільярди людей відчувають нестачу прісної води. Цю проблему пов'язують зі збільшенням кількості населення на Землі й із забрудненням резервуарів прісної води.

Організація Об'єднаних Націй оголосила девізом 2005–2015 років гасло «Вода для життя». Адже 80 відсоткам усіх хвороб людей можна було б запобігти, забезпечивши населення водою, що відповідає усім санітарним нормам.

Чи ти чув колись приказку: «Не плюй в криницю, бо доведеться води напиться»? У ній багато мудрості, проте людство чомусь не дослуховується до неї. Ми забруднюємо воду, яку згодом самі вживаємо. Вода має властивість самоочищуватися. І якщо забруднення незначне, вона сама легко його подолає. Проте тисячі літрів стічних вод порушують природні біологічні процеси, і самоочищення вже не може відбутися.

Багато промислових і сільськогосподарських підприємств спускає стічні води в річки. Стічними називають води, що утворилися під час використання в побутовій чи виробничій діяльності, а також стоки з промислових і міських територій. Стічні побутові води насичено синтетичними мийними засобами, промислові – отруйними хімікатами. Підігріті стічні води з теплоелектростанцій викликають теплове забруднення. Через них температура природних вод підвищується, і це завдає шкоди організмам, які живуть у тому водному середовищі. Багато з них гине.

Великою проблемою є забруднення нафтою Світового океану та морів. Виявилось, що 3–4 % океанських вод укриває нафтова плівка. Витік стається під час транспортування та розробки родовищ на шельфі. Це, звичайно, дуже погано впливає на водних жителів. Плівка перешкоджає їм дихати. Дорослі особини їдять маленьких мешканців, до яких прилипла нафта. Деякі риби від цього вмирають, а інші просто стають отруєними й одночасно отруйними. Рибалки виловлюють ту рибу, й вона потрапляє на стіл до людей.

За правилами, стічні води потрібно очищувати та знезаражувати у спеціальних очисних спорудах. Проте навіть після очищення ця вода не є придатною для вживання. Для цього її потрібно розвести чистою, причому на один літр очищеної має припадати десять літрів чистої.

Очищення відбувається в кілька етапів.

Першим етапом називають механічне очищення.

Брудну воду заливають у великий басейн. У ньому вона якийсь час відстоюється, на дно осідають тверді частинки. Після цього фільтром забирають дрібніші, які не осіли.

Другий етап – це хімічне очищення. У воду додають спеціальні хімічні речовини, які допоможуть знешкодити небезпечні сполуки.

Біологічним очищенням називають третій етап. Він полягає в тому, що забруднення, яке ще залишилося після двох очищень, руйнують за допомогою дрібних безхребетних чи мікроорганізмів. Біологічне очищення потрібне тому, що розчинені у воді органічні речовини не руйнуються ніякими іншими методами. Проте, на жаль, у воду потрапляють і такі забруднювачі штучного походження, яких неможливо позбутися в жодний спосіб.

Також не варто забувати про очищення тієї води, що тече з крану. Адже в ній можуть бути близько двох тисяч різних забруднювальних речовин. Більшість із них не надає воді особливого смаку чи забарвлення, тобто зовсім непомітна. Але, звісно, шкоди людському організму завдає. А ще під час обробки на міських очисних станціях до води додають хлор. Тому бажано вдома додатково очищати воду. Для цього встановлюють домашні міні системи очищення, наприклад фільтри. Вони не пропускають у воду великі за розміром мікроорганізми.

Ефективнішими, але більш витратними є дистилатори. У них вода закипає, потім пара конденсується у воду. Це потребує трохи часу й електроенергії. Також у продажі є патрони з активованим вугіллям. Воно поглинає багато забруднень.

Держава має систематизований каталог усіх своїх водних ресурсів, його називають водним кадастром. Інформацію з цього документа використовують для управління водними об'єктами та їх охорони. Охороною називають заходи, які здійснюють для очищення вод, запобігання забрудненню, вичерпанню, засміченню. До охорони також належить нагляд за тим, щоб підприємства, які впливають на стан води, були обладнані очисними спорудами. Закон забороняє скидати у водойми виробничі, побутові, радіоактивні та інші відходи.

Фізкультхвилинка.

Гра «Як зберегти природу»:

- Якщо ви знаєте, що треба берегти природу, економити чисту воду – встаньте.
- Якщо ви не зриваєте квітів – плесніть у долоні.
- Якщо не смітите на березі річки, в лісі, на галявині – тупніть ногою.

– Якщо ви вважаєте, що людина повинна піклуватися про природу – потисніть руку сусідові.

– Якщо ви любите природу – посміхніться один одному.

І місце

Назва роботи – Я люблю Синевир.

Інформація про колективного учасника – Національний природний парк «Синевир». Основними завданнями і напрямками діяльності є: збереження цінних природних комплексів і об'єктів; створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності у природних умовах з дотриманням режиму охорони природних комплексів; розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та бережливого використання природних ресурсів; еколого-освітня робота.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Тербля протікає з півночі на південь через територію НПП. Бере свій початок під Горганями, живлячись численними гірськими притоками. В межах парку протікає через 5 великих населених пунктів, а саме: Синевирська Поляна, Синевир, Негровець, Колочава, Вільшана. Має протяжність 91 км. Її ширина становить 10–35 м, а глибина 0,5–1,5 м. У водоймі водиться харіус, форель річкова, бабець-головач. Тербля відіграє важливу водорегулюючу, рекреаційну і господарську функцію у регіоні.

Озеро Синевир розташоване у північній частині НПП на висоті 989 метрів над рівнем моря. Воно є найбільшим озером природного походження в Українських Карпатах.

Вода у Синевирському озері прісна. Її температура досить низька навіть влітку і становить 10–15°C.

Максимальна глибина озера від 19 до 23,5 м. Озеро підтримує існування низки популяцій видів, важливих для збереження біологічного різноманіття регіону, включаючи озерні, річкові, болотні та лісові екосистеми. Зважаючи на це, озеро віднесено до водно-болотних угідь міжнародного значення (Рамсарська конвенція) і є одним із семи природних чудес України.

Озеро Озірце (Дике озеро) розташоване серед смерекового і букового лісу на північно-східному схилі гори Гропа в НПП. Воно цілком відповідає своїй назві, адже справді досі збереглося у первинному стані. Є острів, де не відбувається коливання рівня води, як і не змінюється площа плеса за дощових опадів. Він перебуває на плаву. Під його 4-метрову товщину можна зануритись. Рослинний покрив безіменного острівка нагадує тундрову флору. Ростуть на ньому маленькі смєрічки, а сам острів утворений буро-червоними сфагновими мохами, між якими росте журавлина дрібноплідна. Дике озеро може служити еталоном

перетворення озера у верхове болото. Що цікаво, заболочення відбувається не лише від периферії, але й від центру, де знаходяться острівець. Глибина озера сягає 8 м. Вода тут чиста, прозора. У ній живе гольян.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Під час акції встановлено ряд спеціальних урн для сміття, забезпечено постійний догляд за чистотою озер Синевир і Озірце (Дике озеро) розчищено від сміття русло річки Тербля на відрізьку 29 кілометрів, здійснено заліснення прибережних захисних смуг – висаджено 750 дерев. Науковці Національного природного парку «Синевир» провели вивчення стану водойм. Отримані дані під час досліджень увійшли до матеріалів «Літопису природи».

Інформація про виконану роботу:

мета: охорона і поліпшення стану Синевирського озера і озера Озірце (Дике озеро), річки Тербля і її приток, а також раціональне використання їх ресурсів, підвищення екологічної і правової обізнаності громадян щодо охорони водних об'єктів.

завдання: зберегти річки і озера Національного природного парку «Синевир» від забруднення і нищення; підвищити екологічну культуру громадян.

В установі чудово розуміють, що важливою є пропагандистська робота, тож вона була проведена в усіх 5 селах, що знаходяться в межах НПП «Синевир», а саме: Колочава, Негровець, Вільшана, Синевир, Синевирська Поляна. Співробітниками парку було організовано 26 зустрічей з місцевим населенням і туристами, 30 екологічних уроків і бесід у загальноосвітніх школах, 5 семінарів за участі молоді регіону, 3 «круглі столи» за участі громадськості. Важливим кроком було створення Асоціації голів сільських рад Терблянської долини і НПП «Синевир». Вирішено спільними зусиллями Національного парку і місцевих громад вирішувати проблеми, пов'язані із засміченням довкілля.

У практичних заходах екологічної акції «Я люблю Синевир» взяло участь 350 осіб, серед яких працівники НПП «Синевир», юні натуралісти і представники громадськості.

отриманий результат: покращився екологічний і санітарний стан Синевирського озера, озера Озірце (Дике озеро), річки Тербля і її приток. Це позитивно позначилося на фауні водойм, їх естетичній і рекреаційній привабливості.

Зустрічі з місцевим населенням і туристами, екологічні уроки і бесіди, семінари і «круглі сто-

Під час природоохоронної акції на березі озера Синевир

ли» сприяли усвідомленню громадянами того, що забруднення водойм сміттям є шкодою для довкілля і для нас самих. Забруднюючи воду, ми забруднюємо життя. Завдяки цим заходам вдалося досягнути підвищення рівня екологічної культури і природоохоронного світогляду людей. Про це засвідчили опитування, проведені у регіоні. Те, що місцеве населення долучилося до заходів з очистки від сміття водойм НПП «Синевир», також продемонструвало громадянську активність людей і небайдужість до проблем річок і озер.

У рамках акції «Я люблю Синевир» було розроблено і видано буклети «Озеро Синевир», «Дике озеро», «Не нашкод!»), які поширювалися серед місцевого населення і туристів.

Висновки.

Національний природний парк «Синевир» – територія з унікальними водоймами, які відіграють важливу природоохоронну, наукову, рекреаційну, естетичну, водорегулюючу, господарську цінність. Забруднення сміттям річок і озер може загрожувати втратою цих цінностей. Завдяки активності співробітників НПП «Синевир» і залучення місцевих громадян до екологічної акції «Я люблю Синевир», вдалося виконати значний обсяг практичних дій, спрямованих на розчистку від сміття унікальних озер Синевир і Озірце (Дике озеро), а також гірської річки Терєблї та її приток.

***Про чистоту джерел подбаємо разом!
Бо ми любимо Синевир!***

II місце

Назва роботи – Відновлення та впорядкування джерела «Різдва Пресвятої Богородиці» в с. Смиківці Тернопільського району Тернопільської області

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Тернопільське міжрайонне управління водного господарства (Тернопільське МУВГ).

Основні завдання:

- реалізація у межах своєї діяльності державної політики щодо розвитку водного господарства та меліорації земель, збереження та відтворення поверхневих водних ресурсів;

- забезпечення потреб населення і галузей економіки у водних ресурсах;

- організація експлуатації та ремонту водогосподарських об'єктів і державних меліоративних систем міжгосподарського значення;

- проведення заходів щодо попередження шкідливої дії вод і ліквідації її наслідків, організація безаварійного пропуску повені на об'єктах Управління, участь у розробці та забезпеченні захо-

дів щодо захисту населених пунктів і сільськогосподарських угідь від затоплення та підтоплення;

- організація виконання загальнодержавних і регіональних програм .

- участь у екологічних акціях, пропаганда дбайливого ставлення до природних ресурсів, здійснює відновлення, облаштування джерел, будівництво, проектування, реконструкцію та експлуатацію водойм, гідротехнічних споруд, меліоративних та зрошувальних систем, розчистку та впорядкування русел річок та прибережних захисних смуг.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Джерело розташоване в прибережній захисній смузі р. Гнізна (правий берег) на території Смиковецької сільської ради/

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Покращився гідрологічний стан р. Гнізна, мінімізувалась проблема забруднення побутовими відходами прилеглих територій.

Упорядкування та засмічення прибережних захисних смуг, забезпечення якісною питною водою населення, захарашення русел річок.

Інформація про виконану роботу:

мета: благоустрій джерела для забезпечення питного водопостачання.

завдання: впорядкувати прилеглу територію, встановити інформаційні знаки та стенди, провести лабораторні дослідження, укріплення берегів річки Гнізна.

отриманий результат:

Розчищено від заторів та чагарнику, проведено кріплення берегів кам'яним накидом для запобігання розмиву та ерозії, прилегла територія біля джерела очищена від чагарнику та сміття. Здійснено лабораторні дослідження проб води з джерела з визначення якісних характеристик джерельної води та подальшим розміщенням їх показників на інформаційній карті безпосередньо біля об'єкту. Для попередження засмічення території та прибережних захисних смуг встановлено водоохоронний знак типу В. Для зручності наповнення посудин водою було змонтовано та встановлено забірний пристрій. Влаштовано площадку з бруківки для зручного доступу до джере-

Монтаж водозабірною пристосування та інформаційної картки

Будівництво площадки біля джерела

ла за будь-яких погодних умов. Проведені роботи з відновлення захисних та декоративних покриттів, що надало привабливого вигляду в цілому.

Висновки.

Приємно відзначити, що дана діяльність не залишилась поза увагою місцевих органів самоврядування та небайдужих жителів. Відбулося часткове фінансування робіт сільською радою, а також безпосередня участь у заходах місцевого населення.

Спільними зусиллями всіх учасників вдалося частково ліквідувати та мінімізувати негативний вплив природних процесів на дану локальну ділянку та створити ще один естетичний, культурний та духовний куточок.

Позитивний досвід даного заходу додає оптимізму та надихає на продовження та активізацію діяльності. Заплановано постійно підтримувати нормальне функціонування та експлуатацію даного об'єкту, здійснювати механізовану очистку р. Гнізна.

Хід виконання робіт постійно висвітлювався на сайті облводресурсів, по закінченні виконання робіт було проведено урочисте посвячення об'єкту та зроблено репортаж на місцевому телебаченні.

II місце

Назва роботи – Вода джерельна, мов жива, вона – життя основа.

Інформація про колективного учасника – Національний природний парк «Кармелюкове Поділля». Основними завданнями роботи парку є: збереження та відтворення цінних природних та історико-культурних комплексів та природних об'єктів. Напрями діяльності: охорона парку, науково-дослідна робота, освітньо-виховна діяльність, рекреаційна діяльність. Здійснює впорядкування джерел та криниць на території парку, розчищення прибережної смуги р. Савранка, р. Дохно, заготівля кормів для підгодівлі тварин взимку, створення еколого-краєзнавчих стежин, туристичних маршрутів.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Природними об'єктами, на яких проводиться поліпшення екологічного стану є криниці та джерела НПП «Кармелюкове Поділля», а саме: Лузьське НДПВ, Червоногребельське НДПВ, Любомирське НДПВ, Бритавське НДП, Торканівське НДПВ.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Підвищилась проточність річки Савранка, самоочищення джерел та їх дебіт (сила джерела).

Інформація про виконану роботу:

мета: виявлення та впорядкування поверхневих, глибинних джерел, які входять до складу НПП «Кармелюкове Поділля».

завдання:

- обстежити територію НПП «Кармелюкове Поділля»;
- розробити заходи щодо поліпшення стану природних джерел;
- відновити гідрологічні пам'ятки місцевого значення.

отриманий результат: було обстежено 15 джерел, 6 криниць, впорядковано 2300 м прибережної зони річки Савранка та Дохно, які протікають через заповідні території парку. В акції взяли участь 45 працівників парку, жителі сіл Ободівка, Бритавка. Інформація про хід реалізації заходу розміщувалась в газеті «Вісник «Кармелюково-

го Поділля», випущено буклети «Священне місце Лісвора» та «Животоки рідної землі».

Висновки.

Детально дослідивши екологічний стан джерел та криниць, які входять до складу НПП «Кармелюкове Поділля», можна зробити такі висновки:

– усі природні водойми мають здатність до самоочищення і відновлення. Проте все має свої межі. Стан джерел слід щорічно перевіряти і відновлювати;

– взяли на облік 15 джерел і 6 криниць;

– відновлено гідрологічну пам'ятку місцевого значення «Три криниці».

Заплановано продовжувати обстеження та відновлення водних об'єктів, які розташовані на території НПП «Кармелюкове Поділля». На території Бритавського НДПВ значну допомогу надав сільський голова Жовтяк В. Г., учнівська молодь Ободівської ЗОШ.

22 березня світ відзначає Всесвітній День води, а 2013 рік проголошений Міжнародним роком водної співпраці. Тому нам усім потрібно стати на захист довкілля. Нехай відвідувачі парку побачать прозору річкову воду річки Савранка та Дохно, нап'ються цілющої джерельної води і стануть учасниками дива на Лісворі.

«Кузикова криниця». Лузьське НДПВ
(село Луги, Чечельницький район)

Відзнака

Назва роботи – 3 краплини починається життя.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Природний заповідник «Горгани». Він є науково-дослідною, природоохоронною установою, входить до складу природно-заповідного фонду України і створений з метою збереження в природному стані гірських ландшафтів Карпат з типовими та унікальними природними комплексами, що мають важливе природоохоронне, естетичне і наукове значення. Заповідник проводить виховну роботу серед населення Надвірнянського району. Організовує та проводить екологічні вечори, диспути, дні екології в школах, різні природоохоронні акції.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Висока зволоженість Горган обумовлює формування густої мережі потоків і річок різних порядків. На території заповідника беруть свій початок близько 30 гірських річок, які є притоками Бистриці Надвірнянської. Струмки короткі, але щільність гідрологічної мережі є найбільшою в Україні. Русла річок і струмків кам'янисті, вкриті галькою і валунами. Води прісні, слабко мінералізовані, переважно карбонатно-кальєві. На території заповідника є багато джерел, що живлять гірські потічки.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Покращення екологічного стану джерел, підвищення екологічної свідомості підростаючого покоління.

Інформація про виконану роботу:
мета: впорядкування джерел на території заповідника.

завдання:

- здійснити інвентаризацію та благоустрій джерел;
- провести конкурс дитячого малюнка;
- виготовити та розповсюдити листівки;
- залучити до роботи громадськість;
- інформувати про виконану роботу через ЗМІ.

отриманий результат: проведено інвентаризацію та благоустрій джерел на території заповідника, оголошено та проведено конкурс дитячого малюнку «3 краплини починається життя», виготовлено та розповсюджено листівки «Йдемо до чистої води аби не знати нам біди». У результаті здійснених робіт збільшився дебет води.

Висновки.

Виконана робота має велике значення. Джерела вдячні людям за турботу, а люди – за чисту джерельну воду. Роботи виконані інспекторами Горганського та Черниківського ПНДВ природного заповідника «Горгани», сектором екологічної освіти, допомогу надали гуртківці Надвірнянського еколого-натуралістичного центру.

Інформування громадськості було здійснено по районному та обласному радіо, на ТРК «Надвірна», на нарадах керівників гуртків РЕНЦ, бібліотекарів району, під час проведення екскурсій, бесід, розповідей.

Заплановано постійно підтримувати джерела, що розташовані на території заповідника в добром стані, провести впорядкування інших джерел, надати методичну та практичну допомогу з інвентаризації джерел та їх впорядкування на прилеглий території.

Відзнака

Назва роботи – Облаштування витоків річки Грузька біля с. Овсяниківка в Кіровоградському районі Кіровоградської області зі встановленням пам'ятного знаку.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Кіровоградське міжрайонне управління водного господарства.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Неподалік с. Овсяниківка є заповідне урочище «Польський ліс», яке охоплює одну з численних у регіоні балок площею 83,3 га. У верхів'ях балки є декілька джерел, які, з'єднуючись, утворюють ма-

льовниче лісове озерце, з якого і починає свій рух р. Грузька, права притока Інгула, який є однією з важливих водних артерій області, що несе свої води до Південного Бугу, а далі – в Чорне море. На річці збудоване Лелеківське водосховище, яке утримує близько 4 млн м³ води і використовується для зрошення та регулювання стоку поверхневих вод під час пропуску повені й паводків у каскаді водойм вище м. Кіровограда.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Очищено берег річки, розчищено виток.

Інформація про виконану роботу:

мета: облаштувати виток р. Грузька.

завдання: встановити пам'ятний знак у місці витоків, посадити алею дерев в прибережній смузі.

отриманий результат: впорядковано прилеглу територію, встановлено пам'ятний знак, діти висадили алею ясенів.

Висновки.

У заході взяли участь працівники Кіровоградського міжрайонного управління водного господарства на чолі з начальником управління Градковим Вадимом Миколайовичем, сільський голова Овсяниківської сільської ради Щербина Олександр Анатолійович, який допоміг у виборі місця встановлення пам'ятного знаку, директор Овсяниківської школи, школярі та діти дошкільного віку, жителі

села. Заступник начальника – начальник відділу водних ресурсів Тарасенко Ірина Миколаївна виступила перед присутніми з інформацією про стан річок в Україні і важливість їх збереження.

Сподіваємось, що це місце стане улюбленим для всіх, хто побуває у цьому чарівному куточку і кожен замислиться про особисту відповідальність перед природою за її збереження. Від чистоти і повноти річок залежить якість життя і здоров'я людей.

Нашу природу нам берегти, тому такі практичні природоохоронні акції з очищення берегів річок, джерел, створення природно-заповідних територій допоможуть в збереженні краси нашого краю, степової перлини України.

Відзнака

Назва роботи – Подбаймо про джерело «Ярина» – цілющу святину нашого рідного краю.

Інформація про колективного учасника – Дрогобицьке управління водного господарства. Основні статутні завдання: технічна експлуатація міжгосподарських меліоративних об'єктів; виконання заходів, пов'язаних із попередженням шкідливої дії вод, включаючи захист населених пунктів і земель; контроль за раціональним використанням, охороною та відтворенням водних ресурсів. Здійснює роботи по берегоукріпленню та окультуренню джерел та витоків річок та їх регулювання.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Джерело «Ярина» в селі Нагуєвичі Дрогобицького району Львівської області. Згадки про нього є ще до 1819 року.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Покращився та підтримується і надалі належний екологічний стан джерела.

Інформація про виконану роботу:

мета: впорядкування джерела.

завдання: прибрати прилеглу територію 0,3 га, розчистити плесо ставка, розташованого недалеко від джерела – 0,1 га. Роботу по підтриманню належного екологічного стану джерела проводять систематично.

отриманий результат:

Було охарактеризовано роботу, проведено на джерелі «Ярина», описано історичні факти, що стосуються джерела, наведено фотографії, вказано джерела літератури, що використовувались під час написання конкурсної роботи.

Висновки.

Джерело «Ярина» було впорядковане Дрогобицьким управлінням водного господарства спільно з школярами та громадою села Нагуєвичі. Працівниками управління та нагуєвичанами була прибрана від побутового сміття та листя те-

*Каплиця,
в якій бере початок
джерело «Ярина»*

*Мальовничий ліс
біля джерела*

риторія біля джерела, здійснена розчистка плеса ставка, розташованого недалеко від джерела, обкошена навколишня ділянка, поновлено естетичний вигляд. Роботу провели в рамках святкування 187-ї річниці від Дня народження Івана Яковича Франка. Інформація про святкування та приурочені відповідні заходи було розміщено в ЗМІ.

У майбутньому планується систематично підтримувати естетичний вигляд та екологічний стан джерела «Ярина» та прилеглої території.

Необхідно шанувати такі величні місця, адже не одне покоління приходило сюди, щоб напитись

цілющої води з джерела. Ось тут, коло старезного, вкритого мохом стовбура міфічного дуба, коло каплички, яка ввібрала в себе людські молитви і скрижанілу печаль світу, ще раз переконуємось, що людству лише здається, що воно йде вперед, здійснюючи одне відкриття за іншим. Насправді воно лише віднаходить те, що було втрачене ним колись. Сюди і тепер приходять, ніби повертаючись у далеке минуле. І хоча більшість з тих, хто протоптав сюди доріжку, пройшли багато доріг, пили воду з багатьох рік, розгубили багато мрій, сюди приходять як вперше. З надією і вірою.

Категорія 3.

«Інститути громадянського суспільства»

I місце

Назва роботи – Облаштування природного джерела «Стахорщина».

Інформація про колективного учасника – Чернігівська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Товариство меліораторів та водогосподарників України». Бере участь в організації та проведенні громадських заходів з розчищення та облаштування природних водних джерел та витоків річок, впорядкуванні бережних захисних смуг водних об'єктів, залученні широких верств населення, громадських організацій та учнівської молоді до екологічної діяльності, висвітленні проведених заходів в засобах масової інформації.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Природне джерело «Стахорщина» розташоване на території Кіровської сільської ради Новгород-Сіверського району Чернігівської області у північно-західній частині села Стахорщина. З джерела витікає струмок який впадає в р. Малотіч, що є правою притокою річки Десна. Серед багатьох великих і малих водойм природа подарувала Стахорщині джерело – Мадярську криницю, яка і досі є не тільки гордістю та окрасою села, а й гідрологічною пам'яткою природи з 1975 року. За періодом дії джерело належить до постійно-діючого типу. Середня витрата джерела становить близько 130 літрів на хвилину. Джерело утворилось внаслідок виклинування ґрунтових вод на поверхню землі.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Припинено процес замулення водного джерела, покращилась якість води, створено рекреаційну зону.

Інформація про виконану роботу:

мета: облаштування джерела.

завдання: було розчищено джерело від мулу, обкошено прилеглу територію від трав'яної та деревної рослинності, здійснено земляні роботи по підсіпці та розрівнюванню ґрунту, укладено заготовлений дерен на відкритий ґрунт, побудовано декоративно-привабливий тинок навколо самого джерела, прилеглої території до місця відпочинку (альтанки) та місток зі східцями.

Влаштована зона культурного відпочинку біля нього разом з розчищенням джерела сприяло покращенню екологічного стану річки. Тепер під опікою водогосподарників не тільки саме джерело, але і територія, що прилягає до нього.

отриманий результат: покращився санітарний та екологічний стан джерела.

Висновки.

Роботи здійснювались за рахунок коштів: Чернігівської обласної організації Всеукраїнського товариства охорони природи; Сосницького міжрайонного управління водного господарства; місцевої громади. Інформування проводилось через засоби масової інформації та органи місцевого самоврядування.

Заплановано здійснювати доглядові роботи для підтримання джерела в належному санітарному та екологічному стані. З метою формування екологічної свідомості населення заплановано прове-

дення екологічних акцій, семінарів природоохоронного спрямування.

Відновивши джерело ми зберегли куточок рідної природи і куточок християнської культури. Тут людина заспокоюється, створюється особливий настрій. Повертаючи джерелам нове життя, ми

хочемо привернути увагу суспільства на проблеми збереження та відновлення природи рідного краю та планети в цілому.

Треба всім пам'ятати: «ми не отримали Землю у спадок від батьків, ми взяли її у борг у дітей».

I місце

Назва роботи – Боротьба з незаконними гідронамивами.

Інформація про колективного учасника – Всеукраїнська громадська організація «Асоціація рибалок України».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Водойми України.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Зупинено діяльність незаконних земснарядів. Поінформовано громадськість. Надано розголосу про незаконну діяльність щодо намівання піску.

Інформація про виконану роботу:

мета: зупинити незаконні наміви піску.

завдання: ініціювати перевірки діяльності земснарядів, проводити рейди із залученням прокуратури, водної міліції.

отриманий результат: було проведено рейд-брифінг за участю Дніпровської екологічної прокуратури, Державної екологічної інспекції, Асоціації рибалок України. За підтримки водної міліції припинено роботу незаконних земснарядів. Відкрито дві кримінальні справи.

Висновки.

Асоціація рибалок України вже два роки поспіль здійснює боротьбу проти незаконної діяльності земснарядів, які намівають пісок у непризначених для цього місцях. Така діяльність призводить до руйнування берегової смуги островів та річки, може стати причиною аварій на мостах через зсування опор.

Проблемі надано широкого розголосу у ЗМІ, показано сюжети на телебаченні.

I місце

Назва роботи – Річка Радежська має право на життя.

Інформація про колективного учасника – члени дитячої громадської організації «Екологічний клуб "Паросток"».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Радежська – ліва притока річки Случ, басейну Дніпра. Це одна із малих річок України що

має довжину всього 18 км. Починається недалеко від села Янівка в Костянтинівському лісництві і впадає в річку Случ у м. Сарни. Має площу водозбору 69 кілометрів квадратних. Річка Радежська – одна із малих річок, які людина прирєкла на загибель. Зараз вона балансує між життям і смертю.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Проведено комплекс робіт, спрямованих на оздоровлення деяких ділянок річки. Зменшено кількість сміття на берегах. Здійснено природоохоронну просвітницьку кампанію.

Інформація про виконану роботу:

мета: з'ясувати з яких природних компонентів складається територія, чим вони відрізняються, як розміщені, встановити джерела забруднення.

завдання:

- збирання, обробка і аналіз статистичних даних, що характеризують р. Радежську;
- виділення й дослідження основних компонентів природного комплексу долини р. Радежської;
- встановлення взаємозв'язку між виділеними компонентами;
- проведення основних гідрологічних спостережень;
- вивчення будови річкової долини і русла, характеру берегів;
- дослідження флори і фауни;
- оцінка антропогенного впливу людини на стан річки;
- визначення основних екологічних проблем ПК;
- підготовка результатів проведених досліджень для використання у навчальному процесі;
- визначення шляхів охорони р. Радежської та регіонального використання її ресурсів.

отриманий результат:

У процесі дослідження і вивчення природного комплексу долини р. Радежська було зібрано ряд матеріалів, які можна використати як наочність при вивченні природи рідного краю (гербарій прибережних рослин). Результати експедицій і спостережень можна використати для проведення екскурсій за темою «Природно-територіальні комплекси своєї місцевості». Результати лабораторних дослідів та екологічні дослідження обговорено на заняттях екологічного клубу «Паросток». Досліджено екологічну ситуацію р. Радежська і виявлено, що русло забруднене побутовим сміттям, каналізаційними стоками. Антропогенна дія на

водну флору призводить до замулення водойми. Екологічна експедиція ДГО «Екологічний клуб "Паросток"» встановила, що у межах міста Сарни швидкими темпами проходить стадія болотоутворення (заростання водойми, розвиток і відмирання вищої водної рослинності). При візуальному дослідженні водойми було помічено, що заростання відбувається у зоні літоралі з поступового накопичення на дні відкладів з решток рослин, що спричиняє обміління.

Висновки.

Ми беремо активну участь у вирішенні даного питання – проводимо суботники (4 рази на рік) займаємось активною просвітницькою діяльністю серед місцевих жителів, учнів, вчителів.

Це є великий крок до спасіння Радежської. Провідна ідея екологічного клубу: «Багато маленьких справ, зроблених багатьма маленькими людьми в багатьох країнах світу, зможуть змінити обличчя Всесвіту».

Традиційною в гімназії проводиться науково-практична конференція «Земля кличе до істини», де були презентовані результати роботи.

Члени «Паростку» неодноразово інформували місцевих жителів про необхідність збереження річки Радежської. З 5 по 20 червня гімназисти виготовили і рознесли екологічні бюлетені по будинкам сарненчан. Ми закликаємо до щорічних планових акцій із прибирання прилеглих до річки територій із залученням усіх груп населення. Ми пропонуємо виготовити і встановити засоби наочної агітації і попереджувальні знаки про заборону забруднення річки та водоохоронних зон. Маємо надію, що проведені нами дослідження зруйнують створені стереотипи ставлення до річки Радежська як до «стічної канави».

II місце

Назва роботи – До чистих джерел.

Інформація про колективного учасника – Екозагін «Юний еколог» Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта».

Екозагін був створений 20 квітня 2005 року. Метою діяльності є виховання в учнів знань про природу та її об'єкти, процеси і явища навколишньої природи; формування вміння відкривати красу природи. виховання екологічної культури і поведінки людини в природі, розвиток зацікавленості учнів дослідницькою роботою.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

В селі Цупівка є річка Лопань, яка бере початок у Белгородській області Російської Федерації. Вона відноситься до басейну Сіверського Дінця. Річка Лопань – ліва притока річки Уди довжиною приблизно 90 км, що бере свій початок біля Середньоросійської височини. Її глибина сягає 0,5–1 м, а ширина 5–6 м. Переважає снігове живлення, рідко дощове. Виразна весняна повінь, яка складає 60–70 % річного стоку. Ця річка має зв'язок із ставком через підземні води. У грудні і січні річка промерзає до дна. Зараз її вода не придатна для споживання. В Росії розташований хімічний завод, який скидає стічні води до річки, що призводить екологічної небезпеки.

На території села Цупівки є одне джерело. Воно розташоване на правобережжі річки Лопань. Джерело розмістилося в глибині яру Заячого лісу, яке не захищене від забруднення. Сюди можуть просочуватися стічні води. Переважно воду використовують старожили села Цупівки. Люди літнього віку користуються водою у лікувальних цілях.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Впорядкування та очищення від сміття берегів річки Лопань, поглиблення русла, встановлення щитів-звернень до населення.

Інформація про виконану роботу:

мета: поглиблення знань учнів про навколишнє середовище і водні багатства України, розвиток вмінь досліджувати, описувати та аналізувати отримані дані про джерела своєї місцевості; залучення дітей до природоохоронної діяльності та виховання дбайливого ставлення до природи рідного краю.

завдання:

– розширити знання про джерела техногенного забруднення навколишнього середовища, вплив на довкілля хімічних речовин;

– вивчити основні процеси поводження забрудників у конкретних водоймах; та вивчення шляхів попадання забруднювачів до джерел мікрорайону;

– дослідити видовий склад водних біоценозів русла р. Лопань та джерел, проаналізувати еколого-біологічні властивості виявлених видів;

– проаналізувати екологічний стан об'єктів, що вивчаються;

– впорядкувати та очистити джерела від зовнішнього забруднення;

– розвинути зацікавленість учнів до дослідницької роботи, виховувати дбайливе ставлення до води як основи життя на Землі.

отриманий результат: лівий берег очищено від стихійного звалища та проведено пошукову роботу щодо виявлення лісового джерела. Інформація висвітлювалась на шкільному сайті, в районній газеті «Вісті Дергачівщини», шкільній газеті «Школярник», учні випускали листівки-заклики.

Висновки.

У Всесвіті немає іншої речовини, яка б могла замінити воду і немає методу очищення води, який би подолав одразу всі види забруднення, оскільки не створено методу, який нейтралізував би будь-яке забруднення води, знищуючи в ній вміст важких металів та надлишків мінеральних солей. Тож, шановні, повертаймося до чистих джерел!

Пам'ятаймо, що без води немає життя, тож шануймо її!

II місце

Назва роботи – Проведення еколого-практичних заходів у парку Перемоги та на березі Бузького лиману.

Інформація про колективного учасника – Миколаївській обласний благодійний фонд «Індиго».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Парк Перемоги та берег Бузького лиману.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Організація та проведення добровільних громадських акцій по висадженню дерев, очищенню від сміття парків, берегів рік тощо з проведенням пропаганди таких заходів таких заходів у ЗМІ та навчальних закладах.

Інформація про виконану роботу:

мета: вирішення природоохоронних питань парку та Бузького лиману.

завдання:

- проведення інформаційних та організаційних заходів;
- проведення 2 еколого-практичних акцій із студентами та учнівською молоддю;
- проведення екологічних уроків на тему «Вода – чи зуміємо зберегти»;

– проведення виставки: «Вода – джерело життя»;

– підготовка публікацій у ЗМІ за результатами заходу.

отриманий результат:

Завдяки проведеному комплексних щорічних акцій 7 раз поспіль все більше жителів міста Миколаєва беруть участь екологічних заходах.

Висновки.

Фінансову підтримку було надано управлінням з охорони навколишнього природного середовища та благоустрою департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради. Організаційну підтримку – Комісія НОК України «Спорт та навколишнє середовище». Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва здійснила розповсюдження умов конкурсу, збір робіт, проведення виставки: «Вода – джерело життя», проведення екологічних уроків «Вода – чи зуміємо зберегти». Миколаївське обласне управління фізкультури та спорту надало допомогу у організації еколого-практичних заходах, залучивши вихованців спортивних шкіл міста.

Заплановано щорічне проведення комплексних заходів до Міжнародного дня водних ресурсів.

III місце

Назва роботи – Стан річок та озер Дніпропетровщини та їх збереження.

Інформація про колективного учасника – Дитячий осередок «Екологічна варта» ССЗОШ № 142 м. Дніпропетровська.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Недалеко біля школи знаходиться Московське озеро, яке учні школи вирішили врятувати від забруднення.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Очищення берега та води Московського озера. Вода у озері та прибережна зона стали значно чистішими.

Інформація про виконану роботу:

мета: набути навичок практичної природоохоронної роботи зі збереження водних ресурсів.

завдання:

– формувати уявлення учнів про цінність та значення води у житті людини, про шляхи її забруднення та способи охорони від забруднень, про участь школярів в охороні та збереженні води;

– удосконалювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у природі на основі власних спостережень;

– розвивати вміння проводити досліди, спостереження, обробляти отримані результати;

– навчати зберігати чистоту маленьких та великих річок, озер Дніпропетровщини;

– залучати громадськість до практичної природоохоронної роботи;

– продовжувати вивчати екологічний стан річок та озер Дніпропетровщини та розробляти і впроваджувати дії по їх оздоровленню.

отриманий результат: Учні школи на основі власних спостережень та проведеної практичної роботи усвідомили значення води у житті людини та її дивовижні властивості, вивчали шляхи забруднення водоймищ та способи їх охорони. Також продовжувалась робота над дослідженням проблем, які виникають у водних об'єктів Дніпропетровщини і разом з органами місцевого самоврядування члени осередку працювали над їх усуненням.

Висновки.

Декілька разів на рік учні школи та представники органів місцевого самоврядування прибирали сміття на березі Московського озера, насаджували дерева поблизу берега озера, до роботи залучали місцевих жителів, закликаючи їх до участі в акції «Прибери планету». На березі озера органами місцевого самоврядування були встановлені металеві контейнери для сміття; громадськість підтримує учнів і вчителів школи в прибиранні сміття навколо озера. Інформування здійснювалося на сайті школи, розвішувалися об'яви на житловому масиві Фрунзенський.

Великим досягненням є те, що доброю традицією стала участь в такій роботі місцевих жителів, які із задоволенням відгукуються на прохання учнів і вчителів школи і активно допомагають в прибиранні сміття, висаджуванні дерев.

Відкритий урок з доквілля у загоні «Котигорошки» (вчитель: Саранчук Т. В.)

Тема. Перетворення води. Кругообіг води в природі.

Мета: формувати уявлення про умови перетворення води з одного стану в інший (з рідкого в газоподібний стан і з газоподібного — в рідкий, з рідкого у твердий стан і з твердого – в рідкий), про властивості снігу і льоду, про кругообіг води в природі; формувати вміння застосовувати за-своєні знання в подібній і новій ситуаціях, виконувати досліди для перевірки передбачуваних властивостей або умов; виховувати прагнення висловлювати власну думку і доводити її.

Обладнання: склянки з водою, таблиця «Кругообіг води в природі», обладнання для демонстрації досліду (моделі кругообігу води в природі), речовини, що розчиняються і не розчиняються у воді.

Хід уроку

I. Перевірка домашнього завдання

1. Фронтальне опитування.

Що таке водяна пара?

У яких трьох станах може перебувати вода?

За якої умови вода з рідкого стану переходить у твердий?

Як називають воду у твердому стані?

Що таке розчинник?

Що таке розчин?

2. Індивідуальне опитування.

Завдання 1. Відібрати речовини, що розчиняються у воді. Довести за допомогою досліду.

Завдання 2. Відібрати речовини, що не розчиняються у воді. Довести за допомогою досліду.

Завдання 3. Назвати властивості снігу, льоду.

II. Повідомлення теми і завдань уроку

III. мотивація навчальної діяльності

1. Слухання казки.

КРАПЛЯ РОСИ

Рано-вранці на квітці троянди прокинулася Крапля роси.

Як я тут опинилася? – замислилася Крапля. – Увечері ж була високо в небі. Як я потрапила на землю?

І захотілось їй знову в небо.

Пригріло сонечко. Випарувалася Крапля, піднялася високо в небо блакитне, до самого Сонечка. Там – тисячі інших крапель! Зібрались вони в темну хмару й заступили Сонечко.

Чого ви мене заступили від людей? – розгнівалось Сонечко. І послало на темну хмару вогненну стрілу. Вдарила вогненна стріла, заgrimів грім. Злякалась темна хмара й розсипалась. Пішов дощ. Упала крапля на Землю.

Дякую тобі, Крапле, – сказала Земля. – Я так кучила за тобою!

2. Інтерактивна технологія навчання «Коло ідей».

Зосередьте свою увагу! Послухайте, будь ласка, запитання. Через 3 хвилини я надам вам слово.

Отже:

Де взялася Крапля вранці на троянді і як вона змогла піднятися знову високо в небо до самого Сонечка?

Групи дітей по черзі висловлюються. Після того, як будуть вичерпані всі відповіді, приступають до обговорення поданих ідей. Підбиваються підсумки роботи.

IV. Актуалізація опорних знань учнів

Які види опадів ви знаєте?

Чому висихає вимита підлога, дошка?

Чому висихає білизна?

Куди зникає вода з калюж?

Чому влітку часто міліють річки?

V. Первинне сприйняття й усвідомлення нового матеріалу

1. Робота з підручником (с. 94).

2. Бесіда за прочитаним.

Звідки взялися краплини води?

Що називають водяною парою?

Які ви знаєте властивості водяної пари?

Як діють сонячні промені на воду-рідину?

Що таке випаровування?

То як Краплина потрапила в небо?

А за яких умов вона знову стала Краплиною?

3. Демонстрація досліду (с. 94 підручника).

Що ви бачите в посудині?

Чи є щось спільне між посудиною з водою, яку ми нагріваємо, і тарілкою з льодом?

Що ви помітили на тарілці з льодом після того, як вода нагрілася? Де взялися краплини води?

Що з ними сталося?

Що вам нагадав цей дослід?

Висновок. Водяна пара при охолодженні перетворюється на воду-рідину.

4. Робота з підручником (с. 95).

Прочитаємо текст на с. 95. А тепер допоможемо Барвінку вибрати з тексту правильні відповіді.

5. Бесіда.

За допомогою дослідів ми спостерігали за перетворенням води-рідини у водяний пар, льоду — у воду-рідину. А в природі як відбуваються процеси перетворення води з одного стану в інший? Як такий процес називається?

6. Робота з підручником (с. 96).

Розкажіть за малюнком, як відбувається кругообіг води в природі.

Фізкультхвилинка

Наша матінка-завія

Сніжинки з сита всюди сіє,

А як сонце припече –

З них водичка потече.

VI. Закріплення та осмислення знань

Чому у річках, ставках, озерах влітку стає води менше?

У які пори року в природі відбувається перетворення води з рідкого стану в газоподібний? З твердого стану в рідкий?

«Мозкова атака» (інтерактивна технологія).

Як ви розумієте вислів «Вода – вічна мандрівниця»?

а) Діти висувають свої ідеї;

б) учитель записує на дошці всі ідеї, що пропонуються;

в) за необхідності висування ідей припиняється;

г) зібрані ідеї групують, аналізують, розвивають групою;

д) вибирають ті ідеї, що, на думку групи, допоможуть вирішити поставлене питання.

VII. Узагальнення та систематизація знань

Робота із зошитом (с. 29).

*VIII. Підсумок уроку**IX. Домашнє завдання*

1) Опрацювати статті підручника «Перетворення води», «Кругообіг води в природі» (с. 94–97).

2) Дати відповіді на поставлені в підручнику питання.

3) Закінчити виконання завдань у зошиті (с. 29–30, завдання 8–11).

4) Намалювати сніжинки різної форми.

Категорія 4.

«Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та позашкільних закладів»

I місце

Назва роботи – Велика вода малої річки.

Інформація про колективного учасника – Екологічний центр Рівненського міського Палацу дітей та молоді. Екологічний центр ПДМ створений у 2004 році на базі реорганізованої екологічної школи. Мета центру – екологічна освіта та виховання молоді задля покращення довкілля та сталого розвитку. Основні напрями діяльності: екологічна освіта, дослідження довкілля, практична екологічна діяльність, соціально-екологічна діяльність. На базі центру діє 7 навчальних груп, тренінг-центр та комітет «Екологія та охорона здоров'я».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Об'єктом була мала р. Стубелка, яка належить до басейну р. Горинь та повністю протікає в межах Рівненської області. Басейн річки характеризується активним господарським освоєнням території, густина населення складає більше 50 осіб на км². Територія водозбірного басейну р. Стубелка зазнала осушення. Річка є основним каналом меліоративної системи «Стубелка».

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

отримано сучасні дані про екологічний стан р. Стубелка, які можна використати для моніторингу за станом річки; проведено просвітницьку роботу з населенням сіл, що знаходяться в долині річки, щодо значення збереження малої річки та необхідності підтримання водоохоронного режиму. Запропоновано компенсаційні заходи для відновлення річки.

Інформація про виконану роботу:

мета: з'ясуванні екологічного стану р. Стубелка та прилеглих територій, розробки заходів її відновлення.

завдання:

- здійснити візуальну та інструментальну оцінку якості води основного водотоку р. Стубелка;
- описати видовий склад водної рослинності річки і методом фітоіндикації оцінити якість води;
- дати характеристику рослинного покриву заплавної частини річки;
- визначити види антропогенного впливу на річку;

– провести узагальнену оцінку екологічного стану річки за тестом Р. В. Хімка та запропонувати заходи щодо її відновлення.

отриманий результат:

Отримано дані аналізу води, вивчення водної рослинності. Значення макрофітного індексу свідчать про те, що вода в річці Стубелка належить до різних класів якості води за водними рослинами. Ближче до витоків (ділянка біля смт. Мізоч) вода належить до II класу якості – вода чиста; на ділянці с. Варковичі – с. Застав'я та біля с. Жобрин вода відноситься до IV класу якості – вода брудна (забруднена ймовірно зумовлене впливом великих сільських агломерацій); на ділянці смт Клевань – с. Руда Красна вода належить до III класу якості – вода забруднена (рівень забруднення річки ймовірно знижується за рахунок очищення в межах напівприродного русла, яке зберіглося на даній ділянці).

Результати за тестом Хімка свідчать про те, що екологічний стан р. Стубелка в районі с. Голишів – «добрий»; біля смт Мізоч, с. Застав'я, с. Новостав, с. Руда Красна – «ще добрий», біля смт Клевань – «задовільний», біля с. Варковичі та с. Жобрин – «поганий».

На досліджуваних ділянках виявлені такі фактори негативного впливу на стан р. Стубелка: регулярне або періодичне сінокосіння на заплавах луках; наявність ґрунтової дороги вздовж притерасного пониження заплави та проїзд транспорту; випасання та напування великої рогатої худоби, коней та птиці; розорювання заплави та схилів річкової тераси під городи; наявність у долині житлових будівель, прямі стоки від житлових будівель та вулиць у населених пунктах; створення сміттєзвалищ в долині річки; утворення штучних ставків на руслі та біля нього; заростання гідромеліоративних каналів; непрацюючий Клеванський шлюз; рекреація.

Висновки.

1. Якість води малої р. Стубелка належить до II, III та IV класів на різних відрізках течії.
2. Річка Стубелка на різних ділянках досліджень перебуває у різних екологічних станах – від «доброго» до «поганого», на окремих ділянках відбуваються деградаційні процеси та негативні зміни.

3. Існують незначні загрози для замулення водотоку внаслідок розмивання берегів та поверхневого змиву ґрунту з оголених ділянок.

4. Теплове забруднення річки відсутнє.

5. Самоочисна здатність річки на окремих ділянках знижена внаслідок деградації рослинних угруповань заплави та відсутності суцільної прибережної захисної смуги.

6. Найбільш збереженою та багатою є рослинність заплавної луки біля смт Мізоч та с. Руда Красна.

7. Річка перебуває під значним впливом факторів, пов'язаних із сільськими агломераціями.

8. Для збереження та відновлення р. Стубелка можна рекомендувати такі заходи: узгодити строки сіножатей на заплаві з термінами дозрівання лучних рослин; зменшити та регламентувати випасання худоби на заплаві; припинити прання в руслі р. Стави; припинити надходження прямих стоків від будівель і вулиць, створення стихійних сміттєзвалищ; створити насадження дерев і чагарників на ділянках, де відсутня прибережно-

захисна смуга; ввести контроль за річним стоком річки та забором води для штучних ставків; відновити роботу Клеванського шлюзу, провести розчищення гідромеліоративних каналів, створення меандр, проведення просвітницької роботи з місцевим населенням.

I місце

Назва роботи – Дослідження річок Сіретель та Чудеєл.

Інформація про колективного учасника – Со рока Петро, гурток «Голубий патруль», керівник Герман Лукреція Іллівна. Загін «Голубий патруль» здійснює моніторинг криниць, джерел, водойм села Чудей. Загін, досліджуючи природу рідного краю, його рослинний і тваринний світ, клімат, водоймища, вивчаючи історію природокористування, взаємини людини з навколишнім середовищем, проводить фенологічними спостереженнями по мальовничих місцях рідного краю. Діти брали участь у Всеукраїнських природоохоронних акціях «День Землі» та «День довкілля», трудових десантах з ліквідації стихійних сміттєзвалищ, екологічному марафоні з упорядкування річки Сіретель та Чудеєл, занедбаних джерел та криниць.

На базі Чудейського НВК протягом декількох років працюють гуртки екологічного напрямку Сторожинського районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, метою роботи яких є озеленення школи. Під час проведення заняття гуртка «Голубий патруль» діти навчаються дбайливого ставлення до навколишнього середовища. Це сприяє формуванню відповідального ставлення до природи та естетичному вихованню.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Наше село розташоване в мальовничій місцевості на схилах Карпат між ріками Малий Сірет і

Сіретель, за 16 км від міста Сторожинець. Через село пролягає шосейна дорога Чернівці-Красноільськ, а також протікає маленька річка Чудин, що впадає в Сіретель. Від назви цієї річки і виникла назва нашого села Чудей.

Колись давно у нас була чиста та прозора вода, лікувальна. Сюди приходили хворі люди з різних країн світу і вмивалися лікувальною водою.

У зв'язку з інтенсивним розвитком науково-технічного прогресу за останні десятиліття значно збільшилася кількість забруднювачів, які надходять у навколишнє середовище, тому першочергового значення набуває комплексна оцінка екологічної ситуації, організація та проведення моніторингу, що включає, з одного боку, спостереження за рівнем антропогенних забруднювачів, а за іншого – за відгуками живих систем на ці втручання.

Інформація про виконану роботу:

мета: опікуватись місцевими водоймами, що є джерелами чистої питної води.

завдання:

– організувати еколого-трудова десанти на березі річки Сіретель, прибрали все сміття, кількість якого збільшується щодня;

– зупинити дії людей, що призводять до забруднення річки;

– взяти участь в акції з очищення річки;

– ознайомитись з Водним кодексом України, який є основним законодавчим актом, що регламентує використання і контроль охорони вод;

- поєднати зусилля всіх – учнів, вчителів, представників влади і просто небайдужих громадян для подолання з берегів сміття;
- розчистити джерела, що живлять її;
- на берегах річки висадити дерева (60 шт.), кущі (80 шт.) для укріплення;
- провести свято річки 22 березня в день Охорони водних ресурсів;
- взяти участь у щорічному місячнику екологічної освіти та виховання, в рамках якого ми організували фотовиставку «Чисте джерельце», екологічні ігри, екскурсії до Сторожинецького лісового коледжу, та ознайомились з особливостями природи рідного краю й усвідомили необхідність дбайливого ставлення до неї.

отриманий результат: прибрані береги річок Сіретель та Чудеєл, посаджені дерева та кущі для закріплення берегів, взяли під контроль 3 криниці старожилів села Чудей. Проведено роз'яснювальну роботу серед населення про значення води та збереження її ресурсів. Висаджено дерева і кущі, що зменшить ерозійний процес під час паводків.

*Стан малих річок викликає тривогу,
і наша річка Чудеєл просить допомоги*

Висновки.

Для подолання проблеми було поєднано зусилля всіх – учнів, вчителів, представників влади і просто небайдужих громадян. З берегів прибрано сміття; розчищено джерела, що живлять річки; на берегах річок висаджено дерева, кущі, щоб закріпити береги; започатковано свято Річки –

22 березня в день Охорони водних ресурсів; узято участь в щорічному місячнику екологічної освіти та виховання, в рамках якого організовано фотовиставку «Чисте джерельце», конкурси екологічних статей «Моя річка – краса і біль», екологічні ігри, екскурсії для юннатів екологічною стежкою «Загадковий світ річки» і ознайомлено з особливостями природи рідного краю та усвідомлено необхідність дбайливого ставлення до неї.

Юннати випускають стінну газету «Голубий прожектор», де відображено актуальні питання охорони навколишнього середовища. Голубий патруль – загін захисників рідної природи, охоронців водних джерел.

Загін брав участь у різнопланових заходах, спрямованих на збереження та покращення навколишнього природного середовища.

Так, наприклад, учасники загону дбають про екологічний стан наших річок Чудеєл та Сіретель. Проводять рейди санітарного характеру: прибирання окремих ділянок берегів, виявлення порушників.

Велику роботу здійснено для укріплення берегів. На окремих частинах русла були висаджено дерева, що зменшує ерозійний процес під час паводків.

Члени гуртка «Голубий патруль» проводять моніторинг за станом річок нашого села, джерелами і криницями, яких так багато.

Юні екологи, досліджуючи природу рідного краю, його рослинний і тваринний світ, клімат, водоймища, вивчаючи історію природокористування, взаємини людини з навколишнім середовищем, здійснюють фенологічні спостереження мальовничих місць рідного краю.

Проведено екскурсії до водойм рідного краю та вивчено методи очистки стічних вод – вода як середовище життя.

В умовах зростаючого антропогенного навантаження на біосферу виникли і розвиваються глобальні зміни клімату. Вже сьогодні можна спостерігати значне потепління на нашій планеті, яке супроводжується таненням льодовиків, значно більшим випаровуванням і, відповідно, інтенсивними опадами. Саме інтенсивні зливи (понад 100 мм на добу) формують катастрофічні паводки. Це має велике значення для річок села Чудей.

I місце

Назва роботи – Екологія водно-болотних угідь околиць міста Комсомольська.

Інформація про колективного учасника – Протягом 2003–2013 років учасники екологічного клубу «КОМЕК» Комсомольської ЗОШ I-III ступенів № 2 беруть участь в екологічних Всеукраїнських дитячих конкурсах та акціях.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Водно-болотні угіддя ландшафтного заказника місцевого значення «Лісові озера» є старицями гирлової ділянки річки Псьол та звичайні заплавні і суходільні ліси. Ландшафтний заказник місцевого значення «Лісові озера» має гідрологічну та біологічну цінність, як заплавної комплекс та лівому березі пониззя річки Псла з різноманітним рослинним та тваринним світом лісів, лук, водойм. Розташований в межах Салівського лісництва та міста Комсомольська.

Територія водно-болотних угідь входить до складу ландшафтного заказника місцевого значення «Лісові озера», створеного згідно рішення Полтавської обласної ради від 20.12. 1993 року, розширеного згідно рішення від 4.09.1995 року. Висоти: 68,0–73,0 м, площа: 714.7 гектари.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Збереження водно-болотних угідь, як безцінного дару природи, можливе за умови зусиль усіх державних, недержавних організацій та громадськості, бо інакше не подолати нищівні для довкілля тенденції. Виходячи з нинішньої кризової екологічної ситуації найголовнішим завданням сучасної епохи вважають формування, насамперед, нової екологічної свідомості – бережливого ставлення до навколишнього природного середовища, зокрема до водних ресурсів.

Інформація про виконану роботу:

мета:

- Формувати екологічну культуру населення, розвивати свідоме ставлення до довкілля.
- Поліпшити екологічний стан водойм міста Комсомольська.
- Сформувати навички практичної природоохоронної діяльності.
- Залучити дітей до пошукової та дослідницької роботи.
- Розвивати творчі здібності учасників, виховувати дбайливе ставлення до природи.

завдання:

- Викликати зацікавлення молоді та широких верств населення до проблем збереження води та довкілля.

– Об'єднати зусилля шкільних та позашкільних закладів, органів місцевої влади, громадські організації для проведення практичної природоохоронної діяльності.

– Формувати екологічну свідомість, ціннісне ставлення до природи та творчі здібності дітей шляхом науково-дослідницької роботи, організації конференції, виступів агітбригад, виставок екологічного спрямування.

отриманий результат:

1. Активізація діяльності населення щодо поліпшення стану довкілля міста Комсомольська.
2. Налагодження зв'язків з державними установами.
3. Отримання наукової інформації про стан міста Комсомольська.
4. Позитивне ставлення населення до цінностей водних ресурсів

Висновки.

Робота учасників екологічного клубу «Комек», пошукового загону «Сьорчинг» та робочої групи «DUM SPIRO, SPERO» спрямована на залучення вихованців ЗОШ та позашкільних навчальних закладів, їх батьків, широких верств населення до практичної природоохоронної роботи по поліпшенню екологічного стану річки Дніпро, Лісових озер, затоки Барбара, боліт, джерел, які найбільш вразливі від господарської діяльності людини.

Екологічні рейди з розчищення прибережних смуг (осінь 2003 – весна 2013 року).

На території школи у 2013 році було висаджено 46 саджанців дерев і 12 кущів. Брала участь в акції «Лісам, паркам, скверам – бути чистими».

Найбільш активно проявили себе вихованці 7-Б та 6-Б класів (70 учнів) 18 квітня 2013 року, які зібрали до 300 кг сміття і очистили ділянку узбережжя Дніпра площею 5 га. Та учні 5-Б та 5-А класів (65 учнів) розчистили ділянку затоки «Барбара» площею 3 га.

Учні розробили маршрут «екологічної стежки» і зібрали матеріали про рослинний і тваринний світ цієї стежки.

Учні досліджували видовий склад рослин околиць міста Комсомольська, зібрали матеріал про рослини і комах, який може використовуватися для детальної розповіді під час проведення екскурсій.

Активістами пошукового загону «Сьорчинг», робочої групи «Dum spiro, spero», загону «Зелений патруль» проводиться роз'яснювальна робота з місцевим населенням про значення водних об'єктів та охорону рідкісних видів рослин, адже саме через їх байдужість і безвідповідальність іноді засмічуються і знищуються місця зростання цих видів.

II місце

Назва роботи – Екологічний стан водних об'єктів промислового півдня Полтавщини.

Інформація про колективного учасника – Протягом 2012–2013 рр. члени екологічного загону «Ggreen city» Комсомольської ЗОШ I–III ст. № 1 беруть участь у Всеукраїнських дитячих конкурсах та акціях екологічного спрямування. Протягом багатьох років у ЗОШ № 1 успішно працюють екологічна агітбригада «Пролісок», пошуковий загін «Меридіан», природоохоронні гуртки «Зелений патруль» та «Краплинка».

Важливу роль у екологічному вихованні учнів, дослідженні навколишнього середовища, пізнанні його законів і впливу людини на довкілля відіграє робота з учнями, яка проводиться під час екскурсій в природу, туристичних походів, екологічних акцій. Спостереження за живими об'єктами та явищами пробуджують у школярів пізнавальні інтереси, розвивають мислення, сприяють оволодінню практичними вміннями природоохоронної діяльності. Стрижнем у формуванні відповідального ставлення до природи є дослідницька та практична діяльність з вивчення природи рідного краю, способів природокористування в регіоні, догляду за природними об'єктами.

У ході експедицій учні досліджують заказники «Лісові озера» та «Заплави Псьолу», паркову зону міста Комсомольська, вивчають екологічний стан берегів річок Дніпро, Псел, Сухий Кобилячок, паркового озера, досліджують проби води для визначення рівня біологічного та хімічного забруднення, видовий склад рослин-індикаторів водойм.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Поблизу міста Комсомольськ Полтавської області розташовані різноманітні водні об'єкти: Дніпродзержинського водосховище, річка Псел, річка Сухий Кобилячок, Лісові озера, Паркове озеро, підземні води. Вони використовуються для забезпечення водою виробничих процесів, господарських потреб населення, як рекреаційні території.

Внаслідок діяльності великого промислового підприємства ВАТ «Полтавський ГЗК» загрозлива ситуація склалася зі станом річок Сухий Кобилячок, частини Дніпра в районі м. Комсомольська та Дніпродзержинського водосховища. Дана ситуація спричинена, перш за все, функціонуванням хвостосховищ Полтавського ГЗК, які займають досить велику площу.

Ставок-випаровувач ЗАТ «Укртатнафта» споруджений на болоті Велике Вільне в 3 км на схід від р. Псел функціонує з 1967 року. Води р. Псел у районі ставка-випаровувача ЗАТ «Укртатнафта» і нижче за течією забруднені нафтопродуктами і

частково фенолами. Жителі села Дмитрівка Полтавської області, а також сусідніх десяти сіл уже давно не п'ють воду зі своїх колодязів – на поверхні води плавають маслянисті плями.

Будівництво електрометалургійного комбінату «Ворскла-сталь» розпочате вже у першому кварталі 2006 р. Комбінат планує виробляти до 3 млн тонн заготовок з металу на рік. У виробництві збираються використовувати електродугові сталеплавильні печі великої потужності. Звідки братиме воду електрометалургійний комбінат «Ворскла-сталь» наразі невідомо.

Місто Комсомольськ забезпечується річковою питною водою, як і інші міста, розташовані на берегах Дніпра. Кожного літа ми маємо можливість спостерігати «цвітіння» води біля берегів Дніпродзержинського водосховища.

Якість питної води – важливе питання, яке турбує вчених, екологів, краєзнавців і кожного пересічного громадянина

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Збереження гідрологічних об'єктів, як безцінного дару природи, можливе лише за умови зусиль усіх державних, недержавних організацій та громадськості, бо інакше не подолати нищівні для довкілля тенденції.

Виходячи з нинішньої кризової екологічної ситуації, найголовнішим завданням сучасної епохи вважають формування, в першу чергу, нової екологічної свідомості – бережливого ставлення до навколишнього природного середовища, зокрема до водних ресурсів.

Інформація про виконану роботу:

мета:

- формувати екологічну культуру населення, розвивати свідоме ставлення до довкілля;
- поліпшити екологічний стан водойм міста Комсомольська;
- сформувати навички практичної природоохоронної діяльності;
- залучити учнів до пошукової та дослідницької роботи;
- розвивати творчі здібності школярів, виховувати дбайливе ставлення до природи.

завдання:

- викликати зацікавлення учнів та широких верств населення до проблем збереження води;
- об'єднати зусилля шкільних та позашкільних закладів, органів місцевої влади, громадські організації для проведення практичної природоохоронної діяльності;
- формувати екологічну свідомість, ціннісне ставлення до природи та творчі здібності дітей

шляхом науково-дослідницьких робіт, організації конференцій, виступів агітбригад, виставок екологічного спрямування.

отриманий результат:

1. Активізація діяльності населення щодо поліпшення стану водних об'єктів.

2. Налагодження зв'язків з державними установами.

3. Отримання наукової інформації про стан питної води у місті Комсомольську.

4. Позитивне ставлення населення до охорони водних ресурсів

Висновки.

Робота учасників екологічного загону «Ggreen city» пошукового клубу «Меридіан» спрямована на залучення учнів, їх батьків, широких верств населення до практичної природоохоронної роботи по поліпшенню екологічного стану річки Дніпро, Лісових озер, затоки Барбара, боліт, джерел, які найбільш вразливі від господарської діяльності людини.

Проведено екологічні рейди по розчищенню прибережних смуг (осінь 2005 – весна 2013 року). На території школи у 2010 році було відновлено шкільний сад до 50 річниць школи, у 2012 році висаджено 12 саджанців дерев і 10 куців. Брали участь в акції «Лісам, паркам, скверам – бути чистими». Найбільш активно проявили себе вихованці 9-Б та 9-А класів (62 учні) 18 квітня 2013 р., які зібрали до 24 мішки сміття і очистили ділянку узбережжя Дніпра площею 3,5 га. Учні розробили маршрут «екологічної стежки» заказника місцевого значення «Лісові озера» і брали участь у лабораторних дослідженнях якості води озер з метою їх використання як рекреаційних територій, зібрали матеріали про рослинний і тваринний світ заказника.

Активістами пошукового загону «Ggreen city» проводиться роз'яснювальна робота з місцевим населенням про значення водних об'єктів та охорону рідкісних видів рослин, адже саме через їх байдужість і безвідповідальність іноді засмічуються і знищуються місця зростання цих видів. Випущено буклети «Заказники міста Комсомольська» і роздано на вулицях перехожим. У школі проведено виставки малюнків. Учні виступали на міському радіо з науково-дослідницькими роботами з екологічної тематики. Екологічна бригада «Пролісок» стала переможницею конкурсу агітбригад. Проведено уроки екології на тему: «Вода – це життя», «Як народжується краплинка», «Річка Дніпро: вчора, сьогодні, завтра», «Малим річкам – жити». Проведено виставку плакатів присвячених проблемі питної води.

У 2013 році взяли участь в екологічних конкурсах та акціях: еколого-натуралістичний похід «Біосит в Україні», всеукраїнському конкурсі «Мій рідний край – моя земля», «Рослини-рятівники від радіації», «До чистих джерел», «Зелений паросток майбутнього».

II місце

Назва роботи – Річка нашого дитинства – Лагодинка.

Інформація про колективного учасника – Екологічний загін «Берегиня» Хорольської гімназії.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Лагодинка – права притока Хорола, що має довжину тринадцять кілометрів, ухил 0,2 м/км. До початку 19 століття звалася «Дошова протока», а після 1825 року їй дали нову назву від «лагідна, тиха, спокійна». Бере початок південніше села Ванжина Долина. Північніше села Вишняки впадає у річку Хорол.

Живиться Лагодинка дощовими і талими водами, джерелами, доля яких у живленні зменшується через замулення. Повені бувають весною (талі води) та восени (дощі). Розливи незначні, заплава не вся покривається водою. Ширина заплави у районі міста Хорол становить 10–15 м. У окремі роки повністю заливається водою, яка спадає до середини червня. Межень літня і зимова. Тонкий шар льоду з'являється на початку грудня, міцний лід встановлюється на початку січня (дані спостережень екозагону з 1997 року). Глибина русла до 1,5 метра, ширина 3–7 м. Русло містить значну кількість органічних залишків, завалене гілками дерев, побутовими відходами.

Рослинний світ, у цілому, дуже бідний і одноманітний. Заплава має рослинність типову в районі міста і ближче до гирла, що представлена родинами куширові, жовтецеві, гречкові, вербові, розоцвіті, бобові, складноцвіті, губоцвіті, осокові, злакові, їжачкоголівникові, рогазові, жабурникові, ситникові. Але біля витоку та у руслі між ставками рослинність має ознаки посухостійкості, що є результатом пересихання русла у межень.

Тваринний світ небагатий. Видова різноманітність обмежена. Трапляються представники типів молюски, членистоногі, хордові. Масова поява за останні 5 років гадюки звичайної вказує на зменшення екологічного впливу антропогенного характеру на територію. Клас кісткові риби представлений типовою прісноводною фауною, яку використовують у ставковому господарстві. Ставки поповнюються мальками штучно. Ссавці представлені дрібними тваринами: нутрія, куниця звичайна, ондатра. За останні роки з'явилася і прогресує популяція бобрів. Одним і з найчисельніших є клас птахи, представники якого гніздяться на берегах річки та ставків.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Проблема засмічення будівельним та побутовим сміттям у районі вулиці Воровського та провулку Глибокого. Очищено русло на протязі 1 кілометр, зроблено ями для покращення самоочищення русла.

Інформація про виконану роботу:

мета: залучити гімназистів до вивчення проблеми збереження малих річок свого краю; формувати екологічну культуру особистості гімназиста; активізувати пізнавальну, творчої та просвітницьку діяльність учнів; сформувати компетенції гімназиста.

завдання: дано географічну характеристику та вивчено сучасний екологічний стан малої річки Лагодинка, правої притоки річки Хорол; викона-

но доступні роботи по відновленню природного функціонування річки в районі вулиці Воровського та провулку Глибокий; проведено пропагандистські заходи по поширенню знань про малу річку та її проблеми серед населення; залучено дітей до роботи у хіміко-біологічному відділенні МАН в секції «Екологія»; здійснено профорієнтацію у напрямку професій природничого циклу; активізовано позакласну роботу екологічного і біологічного спрямування; діти набули навичок і стійких умінь організаторської та дослідницької роботи.

отриманий результат:

Екологічним загоном обстежено русло річки Лагодинки на значному протязі. Складено списки рослин та тварин, але неповні. Виявлено зони екологічного ризику для існування річки та її відновлення. Учні розчищали русло від засмічення, проводили агітаційну роботу серед населення, що проживає безпосередньо біля заплави та користується городами. Роз'яснювали небезпеку розорювання ґрунтів біля водного плеса. Зроблено висновок про хворобливий стан річки, про прогресуючі процеси відмирання і вкорочення річкового русла, про зміни у видовому складі прибережної рослинності. Зібрано історичні відомості про річку Лагодинку та інші окремі водні об'єкти Хорольщини та подали матеріали для висвітлення у газеті «Вісті Хорольщини».

Висновки.

Виконані роботи звернули увагу широких мас на проблему збереження водних об'єктів. Це стало відправною точкою для співпраці екозагону з Молодіжним парламентом Хорольщини – громадською організацією молоді, яка активно бере участь у житті міста та у екологічних акціях зокрема. Разом було організовано роботу волонтерів по очищенню від сміття берегів озера-стариці Голубиха, вивчення стану криниць у селі Глибока Долина. Спільно з Хорольським осередком громадського об'єднання «Батьківщина» екозагін «Берегиня» працював над оздоровленням водного об'єкту «Кар'єр».

II місце

Назва роботи – Чисті береги.

Інформація про колективного учасника – Еколого-натуралістичний центр «Енергія». Здійснює позашкільну екологічну освіту, практичну природоохоронну роботу.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Жовта є притокою Дніпра II порядку. Бере початок на Кіровоградщині, впадає в річку Інгулець. Менше ніж 100 років тому була повноводна, зараз її стан критичний.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Засміченість побутовими відходами, заростання русла.

Інформація про виконану роботу:

мета:

- комплексна оцінка, екологічна характеристика сучасного стану р. Жовтої та інших водних об'єктів м. Жовті Води;

- проведення соціологічного дослідження серед мешканців м. Жовтих Вод з метою виявлення їх ставлення до проблем водних об'єктів міста;

- проведення практичної природоохоронної роботи по покращенню стану водойм та бережних смуг;

- у перспективі відновлення міських зон відпочинку.

завдання:

- організувати роботи екологічних патрулів на прибережній смузі;

- підвищити поінформованість громадськості з питань стану довкілля;

- привернути увагу влади та суспільства до проблем довкілля;

- запропонувати заходи щодо поліпшення та оптимізації стану навколишнього середовища;

- підвищувати екологічну культуру підростаючого покоління.

отриманий результат:

Очищено береги міських водойм та берегів р. Жовтої від побутового сміття, здійснено благоустрій прибережних територій. Залучено до практичної природоохоронної роботи громади міста

Жовті Води, міську владу, підвищено екологічну свідомість населення.

Висновки.

20 квітня 2013 року в Дитячому парку та на території міської зони відпочинку навколо Дитячого пляжу відбулася Всеукраїнська акція «Зробимо Україну чистою!». Жовті Води вперше беруть участь у цьому заході, який є частиною Всесвітнього руху «Let's do it world!», що об'єднує всіх небайдужих свідомих громадян, які прагнуть очистити від сміття вулиці, парки, зони відпочинку. До проведення акції в Жовтих Водах залучилися 88 чоловік, а саме колектив виконавчого комітету Жовтоводської міської ради, учні, педагоги та батьки навчально-виховного комплексу «Дивосвіт», еколого-натуралістичного центру «Енергія», Жовтоводської музичної школи, працівники Дитячого парку та всі бажаючі зробити наше довкілля чистішим. Учасники акції отримали захисні рукавички, пакети для збору сміття і стали до роботи. Слід зауважити, що територія навколо міської водойми та поблизу траси для мотокросу виявилася неймовірно захаращеною різними побутовими відходами аж 214 пакетів сміття об'ємом по 120 літрів. По завершенню акції ми залишили таблички із проханням до усіх відпочивальників, аби ті зберегли чистоту навколо себе. Наша праця не пройшла повз увагу громадськості. Акцію було відзначено кореспондентами газети «Жовтоводські вісті».

III місце

Назва роботи – Вода має бути чистою!

Інформація про колективного учасника – Гурток «Юні друзі природи», Куп'янський центр дитячої та юнацької творчості. Гурток систематично спостерігає за джерелом сел. Куп'янськ-Сортувальний, проводить його очистку від забруднення весною та восени, виступає з екологічними призовами «Агітбригади» щодо не допущення до забруднення джерела, показуємо важливість чистоти води, випускаємо листівки серед населення. Керівник гуртка Леонова Світлана Віталіївна. Раніше проводили очищення джерел, виступ агітбригади, розвішування листівок у с. Куп'янськ-Сортувальний.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Джерело с. Куп'янськ-Сортувальний.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Очищення джерела, покращення якості питної води.

Інформація про виконану роботу:

мета: очистити джерело, набути навичок спостереженням за водним об'єктом.

завдання:

- спостерігати за станом джерела;
- очистити джерело;
- з'ясувати стан джерела.

отриманий результат: Очистили витік та русло від сміття та рослин.

Розповсюдили листівки серед населення такого змісту: «Шановні мешканці нашого міста! Не обійдіть стороною кожна забуту людьми криничку, занедбане джерельце. Зробіть так, щоб люди могли пити холодну водичку і дякувати кожній криниці, кожному джерельцю й добрим людським рукам, що зуміли зберегти незабутнє маленьке джерельце.»

Висновки.

В рамках акції «До чистих джерел» був проведений захід, основною метою якого була очистка місцевих джерел. Вирушивши в імпровізований похід до джерел, учні знайшли там справжню могилу для чистої води, купи сміття та брухту стають неприємною пам'яткою недбалості та байдужості.

Не один день був витрачений на те, щоб привести до ладу порушений людським недбальством

спокій природи. Врешті, будемо сподіватися, що акція «До чистих джерел» стане спасінням для наших водоймищ, а також для усіх бажаючих утамувати спрагу.

Виконували роботу 10 учнів 2–3-х класів НВК № 7, гуртка «Юні друзі природи» Куп'янського центру дитячої та юнацької творчості.

III місце

Назва роботи – Перлина нашого краю – джерело ім. Г. С. Сковороди.

Інформація про колективного учасника – Покотилівська станція юних натуралістів Харківської області. Позашкільний навчальний заклад, діяльність якого спрямована на виховання дітей шкільного віку в еколого-натуралістичному напрямку. Юннати займаються в гуртках різного спрямування: «Екологічне краєзнавство», «Юні екологи», «Юні квітникарі», «Юні любителі домашніх тварин», «Юні овочівники», «Юні медики», «Юні ботаніки», «Юні друзі природи», «Біологія людини» та інші. Приймають участь у районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах, виставках, Міжнародних конференціях, займаються в Малій академії наук та проводять науково-дослідницьку роботу.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення джерело Григорія Савовича Сковороди. Свою назву воно отримало за те, що саме біля нього Григорій Савич Сковорода любив відпочивати та творити, тут він писав Харківські байки.

Джерело входить до екологічної стежки Покотилівської станції юннатів, яка створена юннатами разом з Бабаївським лісництвом в 1987 році. Ця зупинка так і називається «Джерело Григорія Сковороди». На екологічній стежці юннати-екскурсоводи вивчають процеси виникнення та значення джерел на землі, вчать екологічної культури.

Статус гідрологічної пам'ятки природи місцевого значення джерело отримало у 1984 році. Територія гідрологічної пам'ятки природи місцевого значення займає площу 6,3 га. та знаходиться в кварталі 18, відділах 5, 8, 9, 18 Бабаївського лісництва Жовтневого лісгоспу. Ділянка розташована в нижній частині схилів балки. Розмір ділянки 250 x 250 метрів. Добовий дебіт джерела 16,5 тис. літрів. Джерело знаходиться в оточенні дубових насаджень віком 55 років.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Забруднення території та джерельної води, зникнення рідкісних рослин місцевості.

Інформація про виконану роботу:

мета: збереження та дослідження сучасного екологічного стану території гідрологічної пам'ятки природи місцевого значення «Джерело ім. Г. С. Сковороди», підтримання чистоти джерельної води.

завдання:

– впорядкувати джерело та прилеглу територію;

– здійснювати моніторинг стану джерела;
– проводити просвітницьку роботу.

отриманий результат:

Дослідження та збереження сучасного екологічного стану джерела, проведення природоохоронних заходів, акцій. Завдяки плідній праці юннатів джерело завжди знаходиться в чистоті та порядку, що зберігає якість джерельної води, облаштована зупинка для відпочинку туристів та відвідувачів.

Висновки.

Ми бажаємо зберегти цей дар природи нащадкам, тому шефствуємо над джерелом, регулярно прибираємо територію прилеглого лісу від сміття, проводимо природоохоронні акції «Першоцвіт», «Джерело», «Мурашка», беремо активну участь у розвішуванні штучних гніздівель для птахів та з радістю відпочиваємо біля джерела ім. Г. С. Сковороди.

Кожного року в вересні біля джерела проходить обласний фестиваль «Сад божественних пісень», в організації якого ми беремо активну участь. Однією з ідей цього фестивалю є привернення уваги місцевих жителів до облаштування сквородинівської криниці у Бабаївському лісі.

Для підтримки та збереження джерела в належному екологічному стані гуртківцями проводиться просвітницька діяльність. На заняттях працює майстерня з виготовлення листівок, плакатів та буклетів. Листівки ми розміщуємо на дошках оголошень, буклети розповсюджуємо серед населення та розносимо по різних закладах. Регулярно залучаємо школярів різних шкіл Харківського району до участі у акціях по очищенню території джерела «За чисте довкілля», «Прибери сміття» та ін.

Юннати-старшокласники виступають на сесіях селищної ради, де вносять пропозиції з питань

впорядкування та очищення території лісу, лісо-смуги та джерела.

На схилах поблизу джерела разом зі спеціалістами Бабаївського лісництва провели акцію «Посади дерево», в ході акції було висаджено 20 саджанців дуба для захисту джерела від можливих зсувів.

Сучасний стан джерела показує, що санітарний стан області живлення добрий, стік здійснюється по металевому жолобу. Джерело належить до високодебетових.

Ми і надалі будемо вести моніторинг стану джерела імені Г. С. Сковороди, проводити дослідницьку та природоохоронну роботу.

III місце

Назва роботи – Чиста водойма – запорука здоров'я.

Інформація про колективного учасника – Вихованці гуртка «Юний хімік» Васильківської міської Станції юних натуралістів.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Природна водойма «Лісове озеро», яке розташоване за військовим містечком № 11 м. Василькова, місцеві жителі називають його «Воєнка», Київська область.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Покращився зовнішній стан водойми; збільшилася кількість відвідувачів; покращилась культура поведінки біля водойми; відновлення берегової смуги

Інформація про виконану роботу:

мета:

– Сприяти активізації екологічного виховання та розширення залучення вихованців до проекту, який має екологічний напрямок .

– Розвивати особистість школяра, його творчі здібності, інтерес до навчання, формування бажання і вміння вчитися.

– Виховання моральних та естетичних почуттів, емоційно-ціннісного позитивного ставлення до себе і навколишнього світу.

завдання:

– збір матеріалів та наукової літератури про джерела, водойми, річки;

– підготовка рефератів, повідомлень, листівок, статей, презентацій;

– підвищення обізнаності населення щодо води, її вживання, запасів в природі та значення за для майбутнього нашої країни;

– проведення екологічних десантів до водойм під девізом «Чиста водойма – запорука здоров'я»;

– доповнення матеріалу до оглядового об'єкту «Лікарські рослини на сонячній галявині»;

– привертання уваги учнівської молоді до проблем охорони водних запасів;

– інформування населення про стан водойм своєї місцевості;

– проведення бесід з лікарем – дієтологом, санітарним епідеміологом.

отриманий результат:

З'ясували значення води для життя на Землі та її властивості; впорядкували та очистили «Лісове озеро» від зовнішнього забруднення; провели інформаційну роботу серед вихованців, учнів і населення; доповнили матеріал до оглядового об'єкту «Лікарські рослини на сонячній галявині»; привернули увагу учнівської молоді до проблем охорони водних запасів; сформуливали уявлення про екологічну культуру як невід'ємну складову чистих джерел.

Висновки.

До участі в природоохоронній акції «До чистих джерел» були залучені вихованці позашкільних, учні загальноосвітніх навчальних закладів,

мешканці міста. Вони впорядкували та очистили «Лісове озеро» від зовнішнього забруднення. Проведена пропагандистсько-агітаційна робота серед населення та учнівської молоді дає можливість забезпечити охорону водойми та дбайливого ставлення до природних ресурсів та водних запасів Васильківщини. Інформування здійснюється шляхом анкетування; розвішування звернень; розповсюдження пам'яток споживача води та листівок. Також проводили виховний захід до Всесвітнього дня води. Здійснюється співпраця з місцевою газетою «Життя і слово».

Вода – цінний дар природи. Це джерело життя, необхідна умова розвитку виробництва. Без води немає життя, тож шануймо її!

Відзнака

Назва роботи – Дослідження екологічного стану р. Рось як джерела питної води.

Інформація про колективного учасника – гурток «Чиста планета», учні 5-8 класів, керівник Літова Вікторія Станіславівна. Члени гуртка здійснюють впорядкування та догляд за прибережними смугами.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Територія басейну Росі заселялась і освоювалась людиною, а водні ресурси використовувались для різноманітних господарських потреб. Цьому сприяли і природні умови басейну. Як природний феномен річка Рось має не тільки унікальні ландшафтні особливості. Завдяки чистій воді Рось стала джерелом водопостачання населення чотирьох областей України. Її довжина складає 346 км, площа басейну – 12 575 км². У місцях перетину кристалічних порід річка звучується до 10–15 м, стає порожистою, краєвид мальовничий. Живлення переважно снігове, влітку характерна межень. Замерзає в грудні, скресає у березні.

Вітик річки розташований біля села Ординці Погребищенського району Вінницької області

В літній період в зв'язку зі значним випаровуванням та відсутністю опадів природний стік в басейні р. Рось падає до 1 м³/с. При цьому витрати стічних вод нижче м. Біла Церква становлять 0,8 м³/с. Відповідно на нижче розташовані водозабори вода потрапляє дуже забруднена. Гранично допустима концентрація ХСК для річкової води становить 15 мг/дм³, а затверджена для стічних вод водоканалів 70 мг/дм³.

Наявні неочищені зливові стоки з поверхні міст і селищ. Зафіксовано випадки несанкціонованого підключення до мереж зливової каналізації побу-

тових каналізаційних стоків.

Особливо загострюється дане питання у великих містах. Так Біла Церква має 9 зливових колекторів, які впадають в р. Рось і за нашим спостереженням практично раз на 2 роки необхідно здійснювати очистку прилеглої території акваторії водосховища від твердого стоку, який вони виносять. Також при обстеженні виявлено, що в ці колектори є врізки каналізаційних побутових стоків місцевого населення. Тому влітку виникають проблеми, особливо після випадання зливових дощів, коли купатися на пляжах міста небезпечно для здоров'я.

Інформація про виконану роботу:

мета: виховання екологічної компетентності молоді, впровадження інформаційних компетентностей учнів у навчально-виховний процес, розвиток теоретичних і методологічних підходів та розробка практичних рекомендацій з метою удосконалення системи контролю якості питної води.

завдання: оволодіти правилами раціонального водокористування; провести дослідження стану питної води в місті; розробити комплексну систему методів визначення якості питної води, залучати школярів до проведення природоохоронних акцій, проводити пропаганду здорового способу життя та охорони водойм.

отриманий результат: дослідили склад річкової та якість питної води в місті, провели акцію «Чисті береги», брали участь у облаштуванні місцевих джерел, підготували матеріали для проведення виховних годин в школі. Допомога була надана фахівцями Білоцерківського басейнового управління водних ресурсів. Інформування громадськості про хід реалізації заходів та їх наслідки здійснено шляхом друку бюлетенів та буклетів.

Висновки.

В останні роки, особливо в періоди літньо-осінньої межні, гідроекологічна ситуація в басейні р. Рось зазнає відчутного погіршення. Це створює значні труднощі у забезпеченні населення якісною водою в першу чергу для господарсько-питних потреб. Результати попередніх гідрологічних, гідрохімічних і гідроекологічних досліджень свідчать, що серед причин погіршення якості води р. Рось і її водосховищ слід виокремлювати як природні, так і антропогенні чинники: зміни у гідрологічному режимі річки та зміни кліматичних умов у зв'язку з процесами глобального потепління; сучасну специфіку внутрішньоводоймових процесів; зміну масштабів водозаборів; скиди стічних вод господарсько-побутового та промислового походження.

Результати проведеного дослідження доводять, що питна вода відповідає всім санітарно-гігієнічним вимогам, але, враховуючи її склад, потребує додаткового очищення. Аналіз води з колодязя по вул. Кільцевій показав, що вона містить надлишкову кількість нітратів (допустима концентрація перевищена майже в 2 рази) і має підвищену жорсткість (у 1,5 рази). Вживання такої води є не-

безпечним для здоров'я людей. У пробах питної води з міського водогону концентрація заліза є гранично допустимою.

Ми пропонуємо наступні заходи, які допоможуть знизити рівень небезпечних речовин у питній воді:

1. Для пиття і приготування їжі використовуйте тільки холодну воду, так як гаряча вода краще вимиває свинець із сантехнічної арматури; перед тим, як набрати воду із крану, дайте їй декілька хвилин стекти. Якщо свинець перейшов із деталей сантехнічної арматури, він буде змитий.

2. Найбільш ефективний спосіб пониження кількості летючих органічних сполук, хлору у воді – це використання фільтрів на основі активованого вугілля або фільтрів, які мають комплексний набір різних фільтруючих матеріалів.

Місто розташоване на берегах мальовничої Росі, тому у Білій Церкві гостро стоїть проблема благоустрою та утримання в належному стані прибережних смуг. Силами міської громади, студентства, школярів була організована низка акцій, в рамках яких проведено прибирання сміття та залуження прибережної захисної смуги.

Розробка заняття «Споживання води вдома»

Мета: навчити учнів визначати необхідну для них протягом дня кількість води, визначити потреби, на які використовується вода, висловити пропозиції щодо можливостей зменшення споживання води сім'єю, розробити план зменшення споживання води.

Поради вчителю: на основі базової інформації зробіть інформаційну сторінку «Новини програми екологічної освіти», використавши результати учнівських робіт і розповсюдьте у сім'ях учнів. Організуйте батьківський вечір, на якому обговоріть питання щодо спільного виконання учнями й батьками другого завдання. Нехай учні спробують уявити, що таке 30 літрів води і що з ними можна зробити.

Хід заняття.

Базова інформація. Немає жодної людини й жодної родини, яка б не споживала воду. Вода найпоширеніша речовина на Землі. Близько 80 % площі Землі – вода. Але 97 % її міститься в океанах та морях. Це солоня вода, непридатна для використання. Отже, з усієї води на Землі лише один її відсоток придатний для споживання. Ми використовуємо цю воду для пиття, приготування їжі, прання, фермери використовують її для вирощування свійських тварин та рослин нам у їжу. Воду використовують для виробництва багатьох речей, потрібних нам у повсякденному житті.

У структурі водоспоживання України чільне місце посідає промисловість (насамперед електроенергетика і металургія) – 50 % води використовується саме на підприємствах. Комунальне господарство «споживає» 28 % води, а сільське господарство – 21 %.

Вода є обмеженим за кількістю ресурсом, витрати якого через збільшення обсягів промисловості та виробництва весь час зростають, особливо в розвинених країнах. Багато води ми витрачаємо також в наших домівках. Один не до кінця закручений водопровідний кран може змарнувати 283-378 літрів води на тиждень. Користування душем, залежно від кількості хвилин, що під ним перебувають, та типу водопостачання у домі, забирає від 95 до 195 літрів води щоразу.

Різноманітні хімічні речовини, потрапляючи до природних вод, пригнічують (чи навіть знищують) екосистему водойм, порушують хімічні та біологічні колообіги. Забруднення виявилось вирішальним і для людей, адже, за даними ВООЗ, вживання неякісної води спричинює 80 % захворювань людини.

Робота з учнями.

Вчитель. Частка забруднених стічних вод щороку зростає. У 2004 році вона становила 36 % (у 2003 – 31 %). Основна причина-нестача централізова-

ного водовідведення. За підрахунками, у містах на одного жителя витрачається набагато більше води, ніж у сільській місцевості. Як ви думаєте, чому?

Повідомлення учня. Середня норма водоспоживання на душу населення по Україні становить 320 літрів на добу. У окремих містах один житель щодоби споживає понад 400 літрів (у Києві, Харкові, Запоріжжі, Одесі, Чернігові, Севастополі). Для порівняння, у розвинених європейських країнах щодобове індивідуальне водоспоживання складає 100-200 літрів.

У містах, де є скупчення великої кількості людей, проблеми водопостачання та очищення використаних вод є одними з найактуальніших. І в більшості випадків всі вони проявляються у кожній квартирі, і тому кожна родина може вплинути на стан їх вирішення. Наприклад, самовільне витікання води з різних елементів систем водозабезпечення (трубопроводів, обладнання) зумовлене лише технічними причинами й може бути повністю усунене. А надання переваг у використанні побутових хімічних засобів, що забруднюють воду, теж результат вибору кожного.

Вчитель. У зв'язку з кризою у сільському господарстві України водозабір щороку зменшується. У 2004 році він становив 14 694 млн м³, а водовикористання – 9055 млн м³. Найбільшими водоспоживачами є Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська області та Кримська АР. У цих регіонах формуються і ареали забруднення вод відходами промислового виробництва, комунального господарства, добривами, пестицидами і гербіцидами.

Завдання 1 для учнів. Учні розподіляються на групи по 5–6 чоловік. Вони повинні визначити, на які види діяльності в родинах витрачається найбільша кількість води і запропонувати способи зменшення водоспоживання. Результати заносяться в таблицю в робочих зошитах (без обговорення між групами). Після цього представники кожної групи пропонують шляхи водозбереження, обмінюються думками і розробляють один спільний список.

Завдання 2 для учнів. Учням пропонується проблема для обговорення: Уявіть, що в 2015 році на кожну людину припадатиме лише 30 літрів води в день. Як їх слід використати?

(Варто продемонструвати цей об'єм – 30 літрів, показавши відповідні ємкості, наприклад, десять трілітрових банок, порожніх чи наповнених водою.)

Допоможіть учням, поставивши їм додаткові запитання:

– Чи реалістична, на вашу думку, запропонована проблема?

– Як би ви почувались, не маючи води для власних потреб?

– Що ви дізнались про витрачання води?

– Чи вважаєте ви, що як особистість справді можете впливати на майбутнє нашої забезпеченості водою?

– Що має кожний зробити, щоб запобігти скороченню водних ресурсів, скажімо, у 2015 році?

Вчитель. Кожна родина здійснює вплив на якість води, її наступне очищення і використання, обираючи побутові хімічні засоби – пральні порошки, засоби для миття посуду, чищення тощо. Всі вони розчиняються у воді, а після використання «збагачують» побутові стоки, які, очищаючись на станції аерації, потрапляють до водойм. Зрозуміло, що якщо каналізаційна система відсутня, ці речовини потрапляють до водойм напряму, спричинюючи її евтрофікацію. Це явище спостерігається, якщо побутові води недостатньо очищені.

Довідка: Евтрофікація – зміна стану водної екосистеми внаслідок надходження надмірної кількості поживних елементів (як правило, фосфатів та нітратів), які спричинюють різке розмноження планктону-ціанобактерій та водоростей (явище «цвітіння води»). Оскільки для розкладання відмерлого фітопланктону витрачається кисень, відмирають рослини, пристосовані до чистої води і риба.

Домашнє завдання.

Відвідати відділ побутової хімії у супермаркеті, роздивитись, з чого складаються хімічні засоби, знайти ті, що не містять фосфати. Написати назви цих засобів і звернутись до батьків з проханням купувати саме ці засоби.

Як ще можна скоротити використання побутових хімічних засобів?

Від чого можна відмовитись?

Відзнака

Назва роботи – За чисті роси Бахтина.

Інформація про колективного учасника – Гурток «Юні екологи» Ізюмського районного центру дитячої та юнацької творчості при Червонооскільському НВК, члени Червонооскільського шкільного лісництва. Здійснюють природоохоронну, просвітницько-інформаційну діяльність, спрямовану на збереження довкілля, практичну діяльність щодо відтворення лісових насаджень на території Червонооскільського лісництва, озеленення та впорядкування рекреаційних зон, розробку і впровадження планів дій з їх оздоровлення.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Мала річка Бахтин, права притока річки Оскіл, гідрологічний режим та санітарний стан якої значною мірою залежить від функціонування Червонооскільського гідровузла та інших видів господарської діяльності мешканців села.

Річка Бахтин має велике історичне минуле в становленні одного з найбільших сіл Слобожанщини – Цареборисова, а нині села Червоний Оскіл Ізюмського району Харківської області. Деградація, пересихання малої річки, як найбільшої притоки, може привести і до деградації річки Оскіл. Відсутність будь-яких досліджень екологічного стану р. Бахтин не дає можливості більш предметно оцінити, проаналізувати і спрогнозувати сучасний стан антропо-екологічних зв'язків.

Інформація про виконану роботу:

мета:

– дати комплексну оцінку стану малої річки Бахтин, правої притоки річки Оскіл, однієї з 63 тис. малих річок України, яка має цікаве історичне минуле, і стан якої сьогодні викликає велику тривогу;

– навести переконливі докази щодо важливості проведення суттєвих заходів зі збереження і покращення стану берегів та якості води в річці.

завдання:

– здійснити фізико-географічний аналіз району дослідження;

– зробити фізико-хімічний аналіз води річки Бахтин;

– дослідити видовий склад та умови зростання рослинного угруповання та тваринного світу річки, як відкритої екологічної системи;

– визначити взаємовідносини «людина-річка» на сучасному етапі розвитку села;

– здійснити першочергові заходи по залісненню правого берега нижньої течії річки Бахтин;

– інформувати громадськість про хід реалізації даних заходів та їх наслідки через засоби масової інформації.

отриманий результат:

– зафіксували 6 стихійних сміттєзвалищ;

– ліквідували 3 з них;

– висаджено 78 верб на правому березі р. Бахтин;

– здійснено фізико-хімічний аналіз води річки;

– досліджено видовий склад та умови зростання рослинного угруповання та тваринного світу;

– проведено дослідження історичного минулого річки в описово-статистичних даних, літературних джерелах;

– організовано виставку у шкільній бібліотеці «Минуле і сьогодення Бахтина»;

– організовано громадські слухання щодо заліснення берегів Бахтина та місць випасання худоби.

Висновки.

Вивчення рівня забрудненості як похідної господарської діяльності людини та стійкості як провідної функціональної властивості природних систем на прикладі малої річки Бахтин дасть можливість глибше і повніше виявити зміни, які вносить людина у природні процеси, і спрямувати їх у потрібному напрямі.

Розроблення та впровадження громадсько-екологічного моніторингу стану річки повинно стати

МОЗАІКА

НА ІЗЮМЩИНІ ДІЄ ШКІЛЬНЕ ЛІСНИЦТВО

Вже майже літню при червонооскільській школі діє шкільне лісництво – це добровільне об'єднання школярів дає змогу отримати не лише теоретичні, а й практичні знання в області ведення лісового господарства, екологічного виховання та природоохорони.

На початку жовтня 16 учнів червонооскільської школи, члени шкільного лісництва висадили понад п'ять десятків верб вздовж правого берега річки Оскіл, неподалік від автомобільного мосту. Керував процесом учень дев'ятого класу, лісничий Дмитро Ріков.

Нині шкільним лісництвом, яке діє в Червонооскільському селі вже 45 років, керує вчитель місцевої школи Олена Миколаївна Каліта, яка розширює та поглиблює знання дітей про ліс та природу. Його біологію, формуючим таким чином у школярів відповідальне ставлення до природи та прививаючи любов до рідного краю. Крім того, Олена Миколаївна

вчить школярів проводити науково-дослідницьку роботу на базі лісових насаджень. Цього разу у висадці дерев взяли участь вчитель географії червонооскільської школи Олена Дворниченко та старший майстер червонооскільського лісництва Олена Фокина. По закінченню роботи діти поспілкувалися з дружиною колишнього помічника лісничого Олександра Петровнича Любева з Миколаївки.

Мета шкільного лісництва – прищепити любов до рідної природи, задати навички садити та доглядати ліс. А головне в дітях виховати духовне багатство, яке допоможе їм стати справжніми громадянами, патріотами своєї справи, а зустріч до закінчення шкільного лісництва, вже як колег, підтвердила той факт, що патріотизм і соціальність в лісовій галузі мають глибокі корені і передаються з покоління в покоління, як і створені вже ними ліси.

Микола Біланов

дуже ефективним на місцевому рівні. Важливо залучити як найбільше людей до турботи про малу річку через єднання родин, всіх жителів села. Дана робота дасть можливість мешканцям села жити серед краси природи, ніжності, любові і турботи.

Визначено першочергові завдання на майбутнє для органів місцевого самоврядування та для учнів НВК, членів шкільного лісництва, краєзнавчих гуртків

Відзнака

Назва роботи – Інгулець підкова голуба.

Інформація про колективного учасника – Гурток «Еко», Великоолександрівська ЗОШ І–ІІІ ст. № 2, керівник Панасюк Лариса Іванівна. Здійснює практичну природоохоронну діяльність, просвітницьку роботу, бере участь у Всеукраїнських, обласних еколого-натуралістичних акціях, конкурсах, естафетах; участь у роботі секцій біології та екології Малої академії наук, школи «Юний дослідник» Херсонського відділення МАН.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Інгулець – найбільша права притока першого порядку нижньої течії Дніпра. Вона бере початок біля с. Топило, Кіровоградської області і протікає через Кіровоградську, Дніпропетровську, Миколаївську та Херсонську області. Практично на всій своїй довжині вона зазнає сильного антропогенного впливу, одночасно будучи джерелом водопостачання і приймачем стічних вод.

Загальна довжина ріки 549 км, площа басейну 14 460 км², середній ухил водної поверхні русла 0,39 ‰.

Основна область живлення ріки розташована у верхній частині басейну. Річка і її притоки у весняний, і в значній мірі в зимовий період живляться за рахунок талих вод. Водяний режим р. Інгулець типовий для рівнинних рік південної частини Укра-

їни. Велике значення для перерозподілу стоку має значна зарегульованість водосховищами, забір води на промислове і питне водопостачання, між басейнове перекидання частини стоку р. Дніпро по каналі Дніпро-Інгулець, скидання в ріку надлишків промислових стоків із різноманітних хвостосховищ і накопичувачів шахтних вод (у зимовий час).

У зимовий період у річку здійснюються значні скиди надлишків мінералізованих техногенних вод із хвостосховищ, ставків-накопичувачів і інших ємкостей підприємств м. Кривий Ріг, у зв'язку з чим значно зростає мінералізація річкової води. Щорічні обсяги скидання техногенних вод складають біля 20 млн м³. Перед початком вегетаційного періоду, у квітні-травні здійснюється промивка русла р. Інгулець попусками чистої води з Карачунівського водосховища.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Забрудненість річки побутовими відходами.

Інформація про виконану роботу:

мета: природоохоронна діяльність, дослідження стану місцевої річки, проведення її опису, визначення екологічних проблем даної місцевості та шляхів їх вирішення

завдання:

– взяти участь у практичних природоохоронних заходах;

*Уся природа — загадка жива.
Ну, як, скажіть, цю землю не любити!
Тому про неї всі мої слова,
Бо ж раз на ній нам довелось жити.*

ШАНОВНІ ОДНОСЕЛЬЦІ!!!

Ми, учні Великоолександрівської школи № 2, хочемо бачити свою Планету, країну, селище, ліс, річку, дім чистими.

А Ви?

Запрошуємо взяти участь в акції «Чистий дім», яка буде проходити з 8 по 24 квітня 2013 р.

**Чекаємо всіх небайдужих в урочищі Недогірський ліс
16 квітня об 11.00**

**ЗРОБИМО ДОБРУ СПРАВУ – НАВЕДЕМО ПОРЯДОК
У ЛІСІ, БІЛЯ БУДИНКІВ, НА ВУЛИЦЯХ!!!**

- зробити дослідження стану річки Інгулець;
- описати місцевість, де тече річка (населені пункти, рельєф, корисні копалини, рослинні угруповання тощо);
- провести пошуково-краєзнавчу роботу (прислів'я, приказки, легенди, вислови, народні перекази про річки, мистецькі і художні твори на тему місцевої річки);
- здійснити сезонні спостереження.

отриманий результат:

Члени гуртка «Еко» дослідили стан місцевої річки, вивчили її характеристики, рослинний і тваринний світ, з'ясували значення річки в господарській діяльності людини та її роль у природі нашого степового краю. Гуртківці та члени «Зеленого патруля» ведуть роз'яснювальну роботу про необхідність збереження чистоти річки і самі борються за ліквідацію смітників на її берегах. Учні виловлюють пляшки з прибережної води, витягують гілки та бляшанки, збирають сміття на узбережжі, насаджують дерева у прибережній зоні для укріплення берега та щорічно не менше 1 га лісових насаджень, адже ліс регулює водний баланс річки. Школярі очищають замулені джерела, що живлять річку.

Внаслідок систематичної просвітницької роботи змінюється екологічна свідомість громади селища, зменшується кількість стихійних сміттєвалищ, окультурюється прибережна зона.

Основні положення та матеріали дослідження використовують на уроках географії, біології, історії, природознавства, історії, літератури, під час позакласної роботи та на заняттях краєзнавчого гуртка.

Висновки.

Великоолександрівський край – мальовничий куточок Півдня України, що з давніх давен славиться своїми розкішними просторами, котрі живописно поєднали в собі красу вічнозелених лісів, наповнені родючим зерном ниви, неповторність звивистих Приінгулецьких берегів.

У житті людей нашого району річка відіграє величезну роль. Здавна людина використовує її воду для своїх потреб. На берегах річок є луки; у річках ловлять рибу. Уздовж берегів річки у 1784 році засноване наше селище переселенцями з Полтавщини, Чернігівщини, яке спочатку називалося Новою Олександрівкою.

На берегах річки з'явилося багато населених пунктів. У посушливі роки, коли мало опадів, річку використовують для штучного зрошення.

Учні навчальних закладів нашого району та місцеві жителі щорічно організовують акції «За чисте довкілля», «Чистий дім» під час яких прибирають сміття вздовж узбережжя, насаджують дерева для укріплення берегів, проводять просвітницьку роботу.

Провівши дослідницьку роботу, ми переконалися, що наша річка була, є і буде життєдайною силою, яка живить все живе, викликає позитивні емоції, надихає на творчість. Ми не маємо права знищувати те, що створено не нами. Наше завдання – зберегти природу такою, яка вона є і примножувати її багатства. Від цього і ми станемо добрими, мудрішими і духовно багатшими.

Категорія 5.**«Студентські товариства і гуртки»****I місце**

Назва роботи – Янівське водосховище – джерело життя Луганщини.

Інформація про колективного учасника – Краснолуцький міський осередок Національного молодіжного центру студентів «Екологічні ініціативи».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Янівське водосховище знаходиться в с. Янівка (м. Вахрушеве-3) Луганської області, 15 км на південний захід від м. Красний Луч. Водоймище має велике значення як джерело питної води для м. Красний Луч, м. Вахрушеве, декількох селищ. Територія відрізняється унікальною природою, великою кількістю рідкісних та зникаючих рослин, рослин – первоцвітів; зафіксовані 10 видів комах, що занесені до Червоної книги України.

Інформація про виконану роботу.

– впорядкування, очищення прибережних територій, збирання сміття, закріплення берегів водойми та річки Міусик зусиллями студентів Штерівського енергетичного технікуму, учнів загальноосвітніх шкіл № 5, № 12, № 13, навчально-виховного комплексу № 3, вихованців еколого-натуралістичного центру м. Красний Луч;

– відновлення та систематичне відвідування території, проведення трудових природоохоронних акцій протягом декількох останніх років (2011, 2012, 2013);

– проведення дослідних експедицій з метою вивчення рослинного та тваринного світу Янівського водосховища та прилеглих територій, складання її фізико-географічної характеристики;

– вивчення екологічного стану водойми;

– проведення агітаційної роботи серед дітей та дорослого населення з метою збереження унікального куточку природи;

– вивчення історії використання води Янівського водосховища;

– проведення міської природоохоронної експедиції «Збережемо лебедів Краснолуччя».

Під час трудових екологічних акцій було винесено більш як 150 кг побутового сміття, очищено більш ніж 700 м прибережних смуг водоймища від сухостою, завалів гілок та стовбурів дерев.

Подальше вивчення флори і фауни прибережних територій і ділянок степу; звернення до управління охорони навколишнього середовища в Луганській області з метою створення об'єкту природно-заповідного фонду на території с. Янівка та прилеглих до водоймища територій.

В трудових екологічних заходах разом із студентською молоддю працювали учні загальноосвітніх шкіл № 5, 12, Вахрушевського навчально-виховного комплексу № 3, вихованці екологонатуралістичного центру м. Красний Луч, місцеві жителі.

II місце

Назва роботи – Майбутнє річки – наше майбутнє!

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Краєзнавчий гурток «Поділля» Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького НАУ.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

На території Могилів-Подільського району протікають річки: Лядова, Немія, Дирло, Серебря, Мурафа, всі вони є лівими притоками Дністра. Якість води в річках району протягом останніх 3-х років залишається стабільною, без суттєвих змін і в цілому може вважатися задовільною. Результати гідрохімічних випробувань проб поверхневих вод свідчать про забруднення поверхневих водойм Мо-

гилів-Подільського органічними сполуками. Але у цілому вода поверхневих вод по більшості хімічних показників безпечна. Найвагомим фактором забруднення водойм є незадовільна робота очисних споруд каналізації. Найчастішою причиною аварійних ситуацій на них є відключення енергопостачання. Проблема охорони природи для Могилів-Подільського району, більшість території якої відчуває на собі майже неконтрольовану інтенсивну господарську діяльність, є дуже актуальною. Їхній стан на сьогоднішній день потребує великої допомоги людей, які небайдужі до природи. Найбільшою річкою серед річок району є річка Мурафа.

Відомо, що її довжина 163 км, площа басейну 2410 км². Похил річки 1,6 м/км. Долина у верхній течії V-подібна, з крутими, розчленованими схилами. Глибина долини у пониззі до 80–120 м, ширина 1–1,5 км. Заплава двобічна, у верхній течії заболочена, на окремих ділянках майже відсутня; її ширина у верхів'ях 50–120 м, у середній та нижній течії – 200–600 м. Річище у верхній течії слабозвивисте, замулене, нижче – кам'янисте, є пороги. Ширина річки 15–20 м (найбільша – 58 м), глибина на порожистих ділянках 0,1–0,5 м, на плесах – 1,5–3,5 м.

Живлення – переважно снігове й дощове. На річці функціонує ГЕС, воду Мурафи використовують для водопостачання і зрошування. Практикується риборозведення.

Мурафа тече Подільською височиною спершу на південний схід (місцями на схід), далі поступово повертає на південь і південний захід. У пониззі знову тече на південь та південний схід. Впадає до Дністра на південний захід від міста Ямполь. Праві притоки Мурафи – Мурашка та Лозова.

Долина річки облаштована ставками. Перший ставок у селі Мальчівці Барського району. Далі річка від цього ставу тече по широкій розлогій долині, її ширина від 15 до 30 м. Долина з Барського району переходить у Жмеринський біля села Кудіївці. На межі районів з'являються перші поклади вапняку – залишки Сарматського моря. Ці вапняки з давніх часів використовувались для будівництва і випалювання вапна. Тут є багато кар'єрів та зарослих воронок. Цей рельєф нагадує місячний ландшафт. Тут місцеві дослідники знайшли рідкісну рослину Червоної книги України – сон білий. Далі долина річки від села Кудіївці до села Олександрівки дуже заболочена, заросла очеретом, рогазом, осокою. Це пов'язано з колишніми дренажними системами і штучною зміною русла, що призвело до негативних наслідків.

Цікавими об'єктами природи є джерела – підземні річки по берегах Мурафи. Біля села Носківці на лівому березі річки в урочищі Тартак є два джерела підземної річки, що витікають з вапняків з великою швидкістю – до 20 м/хв. Ширина їхніх русел сягає 1,5 м. Це так звані Вусикові криниці. За якістю води

вони не поступаються знаменитій «Регіні». Цю воду колись набирали і везли в Петроград на прохання хворого поета С. Я. Наданні, що два роки проживав у селі Носківцях у маєтку поміщиці-меценатки Ю. С. Пашенко. Вода була лікувальною для поета.

За 1,5 км від цього місця, вгорі, розташоване урочище Безова долина, в якій є невелике джерело з доброю водою, і струмок, що впадає в річку. Тут же, в урочищі Тартак, на правому березі впадає притока Куртова з глибокою V-подібною долиною, та східніше річка Морозко, що бере початок в центрі Носковець біля відомих Морозових криниць. Вони живлять водою весь водогін села. За ці криниці згадується у «Трудах Подольського єпархиального комітета» за редакцією Сіцінського. (Кам'янець-Подільський, 1908 р.). Далі від урочища Тартак розміщується урочище Запір. Ця територія раніше була зайнята ставком. Тут збереглися багато рідкісних водних рослин, а також тварин. Трапляються ондатри, видри. Цікавим джерелом, що живить річку Мурафу, є на правому березі струмок, який витікає з підземної річки в урочищі Гуральня, що біля села Травневе.

У зв'язку зі змінами клімату (потеплінням), товщина льоду на Мурафі невелика. Весняний хід криги на річці зменшився, річка замулюється, поростає очеретом, лататтям, на тихому плесі розростається

ряска, джерела якими живилася річка Мурафа за-непадають. Великий вплив на занепад річки відіграє спад кількості жителів по селах, які розташовані на берегах Мурафи. Зменшилася живність: різні види риб, раки, мідії, поступово спадає рівень води, розвелосся багато вужів та гадюк. Дуже болісно дивитися, коли відбуваються такі зміни.

Висновки.

Залишається актуальною проблема екологічного стану річки Мурафа і не тільки її, а й всього водного басейну України.

З метою покращення ситуації потрібно вжити такі заходи:

- просвітницька робота з жителями найближчих сіл, де протікає річка (Скалопіль, Віла-Ярузькі, Букатинка, Мервинці);
- організація волонтерів серед молоді;
- розроблення заходів з очищення річки та джерел, які її живлять;
- поліпшення демографічної ситуації та умов життя в навколишніх селах.

III місце

Назва роботи – Солоне джерело.

Інформація про колективного учасника – гурток «Юні лісівники» Надвірнянського РЕНЦ. Здійснює очищення джерел, парків, скверів, прибережних смуг. Робота гуртка спрямована на розширення творчих здібностей дітей та закріплення знань про природу і її об'єкти, що включає в себе великі можливості зближення дитини з природою, виховання бережливого, турботливого відношення до неї, формування перших трудових навичок, естетичних смаків.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

На території села Чорні Ослави є багато маленьких джерел, які дають початок струмкам.

Найціннішим ми вважаємо джерело, яке односельчани називають Сорочиця, тобто «Солоне джерело», воно є гідрологічною пам'яткою місцевого значення. Жителі села беруть для господарських потреб солону воду. Колись з сорочиці варили сіль, везли чи несли її продавати до Коломиї, Городенки, Заболотова.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Джерела, які розташовані на луках та в лісі були забруднені гілками, листям, намулом, целофановими кульками та консервними банками Відновлено природний стан джерел.

Інформація про виконану роботу:

мета:

- ознайомити дітей із значенням води в природі;
- показати, яку роль відіграють джерела в житті людини;
- формувати вміння і навички для розв'язання екологічних проблем;
- виховувати бережливе ставлення до навколишнього середовища.

завдання:

- з'ясувати значення води для життя на Землі;

- ознайомитися з місцезнаходженнями джерел села Чорні Ослави, вивчити рельєф оточуючої місцевості та характер джерела;

- впорядкувати та очистити джерела від зовнішнього забруднення;

- визначити якість води в джерелах (міська санітарно-епідеміологічна станція);

- визначити антропогенний вплив.

отриманий результат: Покращився запах та смак води, став вільним доступ до джерела.

Висновки.

Вихованці гуртка прийшли до висновку, що:

- вода відіграє важливу роль для здорового життя кожної людини;

- створили правила для збереження екологічного стану лісових джерел;

- навчилися самостійно упорядковувати і очищувати джерела від зовнішнього забруднення;

- визначили антропогенний вплив.

Гурток «Юні лісівники» під час відновлюваних робіт

Відзнака

Назва роботи – Чистим джерелам – нашу турботу.

Інформація про колективного учасника – студентська волонтерська екологічна організація при Донецькому державному університеті управління. Проводить щорічні акції з прибирання сміття та озеленення території пам'ятника природи «Витоки Кальміуса», висаджує дерева на території Петровського лісництва.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Ландшафтний парк «Зуївський» створено за Рішенням сесії Донецької обласної ради «Про створення регіонального ландшафтного парку «Зуївський» № 4/3-058 2002. Навколо селища Зуївка піднімаються скелясті пагорби, вкриті степом і лісами. Неподалік розташовані два водосховища – Ханженківське і Вільхівське, між ними вздовж річки Вільхівки скелі встають вертикальною стіною, де тренуються альпіністи. Рослинність, в основному, представлена різнотравно-типчакowo-ковилового степу, де багато видів, які підлягають охороні. Під скелями ростуть три рідкісних виду папоротей, уздовж берегів річок і водосховищ зустрічаються дуже рідкісні в регіоні злакові рослини. В Липовій балці і схилах Зуй-гори поширені дубові ліси, серед яких є рідкісні формації, що підлягають охороні. Всього в межах РЛП виявлено 509 видів рослин, у тому числі багато ендемічних та реліктових, 36 видів з них підлягають особливій охороні.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Очищено забруднену територію, збільшено площу лісових насаджень.

Інформація про виконану роботу:

мета: прибирання та озеленення прибережних смуг малих та великих річок, розчищення та впорядкування джерел.

завдання:

– прибрати сміття та впорядкувати лісовий масив на території ландшафтного парку «Зуївський»;

– поширити практичну природоохоронну діяльність,

– здійснити екологічне виховання молоді.

отриманий результат:

Очищення та озеленення території берегів річки Ольховка, яка розташована на території регіонального ландшафтного парку «Зуївський» за допомогою керівництва парку, яке надало необхідні матеріали та інструменти, саджанці дерев, забезпечило вивіз зібраного сміття. Інформацію про проведені заходи подано у вигляді нарисів на сайті Донецького державного університету управління, а також при проведенні профорієнтаційної роботи у школах розповідали про акції, які відбулися та запрошували школярів до участі у запланованих заходах.

Висновки.

Як говорить народна мудрість – шукай прекрасне навколо себе. Підтвердження вікових істини ми знаходимо, звернувши свій погляд на одне з унікальних місць Донецької області, розташованих під містом Харцизьком – регіональний ландшафтний парк «Зуївський». Природоохоронні акції, здійснювані студентською волонтерською організацією, не тільки сприяють поліпшенню стану навколишнього природного середовища, а й підвищують рівень свідомості молоді через залучення до своїх заходів та подальше поширення екологічної інформації у навчальних закладах.

Категорія 6.**«Автори публікацій»****I місце**

Назва роботи – Навчально-методичний посібник «Екологічні дослідження водних екосистем» для шкільних та позашкільних навчальних закладів.

Інформація про індивідуального учасника – Станкевич-Волосянчук Оксана Ігорівна, президент РМЕО «ЕКОСФЕРА», м. Ужгород.

Інформація про виконану роботу.

Навчально-методичний посібник «Екологічні дослідження водних екосистем» складається з п'яти розділів, як містять матеріали, які допоможуть педагогу правильно організувати екологічні дослідження водних об'єктів. Видання надруковано у рамках проекту «Підвищення готовності до паводків у Берегівській транскордонній польдерній системі зі спрямуванням на басейн каналу Чаронда-Латориця».

Пропоноване видання має на меті пробудити інтерес школярів та педагогів до вивчення водних екосистем, які існують поряд з нами. Дослідити чим вони живуть, чиє життя нерозривно пов'язане з водою, які зв'язки існують між мешканцями водойм і як впливає на водні екосистеми людина.

У першому розділі викладена теоретична інформація щодо водних екосистем, тварин і рослин, які живуть у воді, принципи біоіндикації та джерела забруднення водойм. Ця інформація стане у пригоді вчителям для проведення тренінгових занять зі школярами. У цьому ж розділі запропоновано зразки 10 таких тренінгових занять, які дозволять учням зрозуміти що таке водна екосистема та як вона функціонує.

Другий розділ видання розповідає про методику проведення досліджень водних екосистем. Керуючись порадами з цього розділу вчитель з учнями може провести цікаву мандрівку на річці, озері, каналі й дослідити характер водойми, фізико-географічні параметри, береги, мешканців водойми, рослинний світ. Зрозуміти проблеми водойми, дослідити джерела забруднення та запланувати проект порятунку водойми.

Третій розділ пропонує типові формуляри для документування зібраного матеріалу під час досліджень. Це виховає в учнів відповідний системний підхід до дослідницької роботи, навчить правильно документувати та систематизувати дані для подальшого їх використання.

Четвертий та п'ятий розділи – аналіз зібраного матеріалу, трактування результатів досліджень та висунення гіпотез. Будь-який зібраний й опрацьований матеріал добре виглядає, якщо його зобразити у табличному форматі, продемонструвати за допомогою графіків та діаграм, перенести на карту. Таким чином він має не лише презентабельний вигляд, а й просторовий виклад.

У додатках читач знайде фотографії водних тварин та водних судинних рослин, що слугуватиме визначником під час проведення польових досліджень.

Керуючись цим посібником будь-який педагог зможе пробудити інтерес свої учнів до екологічних досліджень на терені й заохотити дітей до громадського моніторингу стану водних екосистем та до природоохоронної роботи загалом.

II місце

Назва роботи – Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» до євразійської освіти. Матеріали Міжнародного науково-практичного семінару.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Черкаська обласна організація Всеукраїнської екологічної ліги.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Діяльність була спрямована на вивчення та дослідження проблем пов'язаних з розробкою

нових технологій з водопідготовки питної води. Окремо розглянуто нові технології очищення стічних вод, що надходять до водойм України та погіршують їх стан і, відповідно, якість питної води.

Інформація про виконану роботу.

Видано збірник статей Міжнародного науково-практичного семінару «Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» в Євразійський освітній простір» до участі в якій були залучені учні шкіл та студенти Черкаської області.

Учасниками семінару були представники з Норвегії, Білорусії, Таджикистану, Казахстану.

Результати досліджень було розповсюджено учасникам семінару, передані в бібліотеки міста та області.

Виконано роботи з досліджень щодо використання сучасних реагентів в технології очистки стічних вод від барвників; розроблено нові технології підготовки питної води з різними показниками забруднень; розроблено автоматичні системи контролю за станом погіршення якості води у водоймах, запропоновані нові програми для створення сучасних технологічних схем з водо-підготовки та очищення стічної води.

Державні організації на які покладено контроль за станом водних об'єктів на Черкащині вже звернули увагу на проблему забруднення малих річок. Наприклад, зменшилося забруднення р. Золотоношка та р. Гнілий Тікич, куди скидалися без очищення стічні води масло-та молочних підприємств.

До вирішення проблем забруднення водойм України були залучені студенти та молодь, яким не байдужий стан довкілля в Україні. Учасники семінару і далі продовжують розробку нових сучасних технологій з очищення стічних вод, а молодь продовжує досліджувати річки, облаштовувати криниці та джерела. Матеріали семінару було видано і роздано всім учасникам міжнародного науково-практичного семінару, вчителям шкіл та передано в бібліотеки міста та області.

До виконання науково-дослідницьких робіт було залучено 69 осіб. В семінарі взяли участь 47 осіб.

На засіданнях методичних рад вчителів хімії та біології були розглянуті і роздані матеріали семінару для подальшого використання в учбовому процесі.

В подальшому планується проведення круглого столу, щодо стану забруднення малих річок Черкащини на якому відбудеться звіт про результати виконання рекомендацій семінару.

Відзнака

Назва роботи – Брошура «Вода – дорогоцінний дар природи».

Інформація про індивідуального учасника – Фоміна Наталія Максимівна, м. Черкаси.

Інформація про виконану роботу.

Діяльність була спрямована на проведення просвітницько-інформаційної діяльності щодо актуальних проблем стану водних ресурсів, їх впливу на здоров'я людей.

Брошура була підготовлена і роздана учасникам Міжнародного науково-практичного семінару «Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» в Євразійський освітній простір» до участі в якій були залучені учні шкіл та студенти Черкаської області. Учасниками семінару були представники з Норвегії, Білорусії, Таджикистану, Казахстану.

Проблеми якості питної води та очищення стічних вод, що надходять до річок, що є джерелами питного водопостачання, стоїть у всьому світі дуже гостро. Є нагальна необхідність розповісти про воду, необхідність збереження її природної властивості підростаючому поколінню.

Перелік виконаних робіт, їх характер, обсяг, комплексність виконаних робіт та екологічна значимість.

На сьогодні в Україні існує проблема підготовки висококласних професійних фахівців з водо-

підготовки та очищення стічної води. В матеріалах брошури пояснюється важливість напряду цієї діяльності і необхідність у фахівцях цього профілю.

Прочитавши брошуру, більшість читачів зрозуміє важливість води у житті кожної людини, необхідність її економного використання.

Метою видання брошури було змінити ставлення молоді до водних ресурсів України, погіршення їх стану та необхідність діяти, аби зберегти для майбутніх поколінь.

До вирішення проблем забруднення річок Черкащини були залучені діти та молодь, яким не байдужий стан довкілля в Україні.

Учасники Міжнародного науково-практичного семінару «Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» в Євразійський освітній простір», а саме учні шкіл, студенти, молодь Черкащини представили свої розробки з вирішення проблем якості питної води та очищення стічних вод.

Учасники семінару і далі продовжують досліджувати річки, облаштовувати криниці та джерела.

Брошура була роздана на засіданнях методичних рад вчителів хімії та біології для подальшого використання в учбовому процесі. Брошура роздається учням шкіл при проведенні заходів екологічного спрямування (уроки екології, конкурси, тренінги тощо).

Категорія 7.

«Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)»

I місце

Назва роботи – Живильне джерело.

Інформація про колективного (індивідуально-го) учасника – Ренецька Роксолана, учениця 11 класу. Керівник: Веселовська Руслана Анатоліївна.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Цілюще джерело в урочищі Салатури.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Впорядковано джерело, проведено просвітницьку роботу.

Інформація про виконану роботу:

мета: провести дослідження походження назви джерела в с. Нелипівці, дізнатися про його лікувальні властивості та господарське призначення; здійснити роботу по впорядкуванню території біля джерела.

завдання:

- посадити дерева;
- розчистити водний об'єкт;
- відновити природний ландшафт;
- облаштувати зону відпочинку;
- пропагувати цінність водних ресурсів краю;
- внести свій посильний вклад в збереження джерела.

отриманий результат:

Досліджено історію та походження назви джерела «Цілюще джерело». Розроблено маршрут екологічною стежкою до джерела. На основі зібраних розповідей та з метою популяризації цілющих властивостей води, учнями закладу було представлено театралізоване дійство «Водиця – свята народна живиця». Шкільна агітбригада веде просвітницьку роботу серед населення, щодо збереження чистих джерел України, щоб подовжити їхнє життя. У закладі проводяться свята на екологічну тематику, виставки малюнків та плакатів щодо вшанування водних об'єктів рідного краю.

За підтримки отця Анатолія та підприємця Д. Чорного розпочато впорядкування джерела. Звичайна джерельна копанка стала схожою на закриту криничку. Вони за власний кошт поставили кільце. Батьки учнів допомагають висаджувати дерева.

Висновки.

Старожили села не забувають цієї легенди і сьогодні. Адже встановлено, що в джерельній воді урочища Салатури підвищений вміст сірководню, цілющі властивості якого відомі в медицині і ви-

користовуються для лікування серцево-судинних захворювань, а також захворювань шлунково-кишкового тракту. Односельчани стверджують, що вода з джерела покращує зір, якщо нею вмиватися постійно то можнавилікувати кон'юктивіт. Кращої води для приготування страв не знайдеш довкола. Від цієї води зовсім не утворюється накип на стінках чайника, і страви готуються швидко. А ще вшановують джерельну воду й на свята: Водохреща, Стрітення, Юрія, на другий день Великодня, люди освячують нею всі криниці, власні обійстя, хати і вірять, що джерельна водиця – свята народна живиця.

До учнів закладу жителі села часто звертаються по допомогу – принести води з джерела. Кожної п'ятниці після уроків волонтери на прохання людей похилого віку приносять їм додому джерельну воду. Тому юні друзі природи 22 березня 2013 року в Всесвітній день водних ресурсів, виступили з пропозицією: «Розпочати акцію «Живильне джерело», щоб зібрати кошти та знайти спонсорів, що допоможуть облаштувати джерело та провести експертизу вмісту сірководню у воді. З цією метою вони випустили листівки – звернення до жителів села. Учні НВК ходять до джерела, очищують довкола його від комишів та бур'янів. Почали насаджувати дерева, щоб не було зсувів ґрунту й замулення кринички. У нас є мрія – облаштувати цей куточок природи і створити дизайн урочища Салатури, перетворивши його на зону відпочинку. З цією метою розробили одноденний екологічний маршрут – екологічну стежину до джерела. Було проведено біля 20 екскурсій учнів молодших класів та навколишніх сіл Лукачани, Браїлівка, Вовчинець та інших.

I місце

Назва роботи – річка Солонець смт Красноільськ.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Урсакі Костянтин, учень 8 класу Красноільської ЗОШ І–ІІ ст. № 2 Сторожинецького району Чернівецької області. Керівник: Мітрік О. Г., педагог-організатор Красноільської ЗОШ І–ІІ ст. № 2 Сторожинецького району Чернівецької області.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Долина річки Солонець, яка тече у смт Красноільськ Сторожинецького р-ну Чернівецької області, є своєрідною ареною інтенсивного антропогенного використання. Предметом дослідження виступає екологічний стан річки Солонець. Річка бере свій початок у Карпатських горах смт Красноільська, далі течія в'ється по відкритих просторах. Верхня частина долини річки вкрита буково-грабовим лісом з домішками смереки. Трав'яний покрив представлений суницею лісовою, зеленими мохами, осокою лісовою, пшінкою весняною. У підліску та на узліссі характерні чагарники з дерену і шипшини. Тваринний світ відповідає природному біотопу окультурених земель рівнини. Серед тварин поширені кабани (у лісі), лисиці, зайці; серед птахів – горобець, синиця, ворона, снігурі. У водах річки водяться карасі, раки, голавлі.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Розорювання водозбору, вирубування висаджених дерев, випрямлення русла, випасання худоби та заготівля сіна. Значні масштаби розорювання сільськогосподарських угідь та деякі інші агротехнічні заходи, що спричинюють чи прискорюють площинну та лінійну ерозію.

Інформація про виконану роботу:

мета: збір інформативного матеріалу, дослідження та поліпшення екологічного стану території річки Солонець.

завдання:

- визначення географічних умов території (рельєф, фауна та флора, режим річки тощо);
- описання екологічного стану (характеристики) території річки та безпосередньо русла;
- виявлення та визначення шляхів покращення екологічного середовища річки.

отриманий результат: виявлення місць засмічення берегів р. Солонець, витоків стічних вод підсобних господарств (вихід водних каналізацій, витік мустів), що включають переважно побутові стоки, які містять фекалії, детергенти (поверхневоактивні речовини), мікроорганізми, у тому числі патогенні. Депутати Красноільської селищної ради підключились до вирішення такого не-

простого завдання. Учні підготували колективне звернення до сесії, до якого також додали обґрунтування. Рішення Красноільської селищної ради надійшло на адресу школи з прийнятими мірами про покращення стану водних ресурсів селища.

Інформування про суботники здійснюють шляхом вивішування об'яв (зелені патрулі) в школі, с/радї, магазинах. Такі суботники школа проводить щомісяця, окрім зимового часу. На суботники виходять учні та вчителі школи, мешканці села, які живуть біля річки Солонець. Селищна рада щороку в квітні-травні проводить місячник по очистці берегів річки, де залучаються учні школи та громадяни села. Інформацію про зроблену роботу «До чистих джерел» подано в травні 2013 р. у місцеву газету «Рідний край».

Також зроблено:

- опис географо-краєзнавчої характеристики р. Солонець;
- карту-схему маршруту до р. Солонець;
- складена схему басейнових систем річок території Красноільської селищної ради;
- визначення впливу та наслідків антропогенного впливу на територію долини річки;
- моніторинг та опис екологічного стану території басейну;
- виявлення та визначення шляхи збереження повноводності і чистоти річки.

Висновки.

Учні школи виявили адміністративні порушення, а саме засмічення берегів р. Солонець і звернулись до уповноважених осіб с/ради, було складено протоколи про адміністративні порушення. Також допомагали у прибиранні засміченої території. Учнями організовані зелені патрулі, які вивішували таблички про заборону засмічування прибережних смуг р. Солонець, (які дали певний результати). А також проводили роз'яснювальну роботу серед учнів школи та громадян селища про шкоду засмічення берегів річок.

Для попередження забруднення річки, знищення рослин і тварин, що оселяються на її берегах, а також для створення сприятливих умов її існування, з обох берегів річища від витоків до гирла на тери-

торії річки учні встановили так звані прибережні захисні смуги (ПЗС) та водоохоронні зони (ВЗ). Учнями всієї школи прочищені чотири струмочка у (2 – у куті Тражан та 2 – поблизу річки Солонець).

I місце

Назва роботи – Ставки Антоновича – улюблене місце відпочинку жителів села Коровія.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – учениця 6-А класу Коровійської ЗОШ І–ІІІ ст. Чимчинська Віталіна. Керівник: А. І. Цехмістир.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

В селі Коровія розташовані ставки, які є туристичним місцем нашого села. Ставки Антоновича розкинулися у басейні річки Коровля. Це два ставки середніх розмірів, площа водної, дзеркальної поверхні, загалом на туристичну площу цієї ділянки припадає 12,2751 га. З цього 5, 9457 га припадає на сам ставок, 5,9447 га на пасовище, 0,33847 га на дороги та греблі. По скільки ставок поділяється на п'ять частин, зрозуміло, що і глибина різна. Отже, глибина даних ставок така: 2,5-0,5-1,5-1,8 – 2,2 метра. Ширина прибережних смуг становить 25 метрів, так, як площа кожного з ставок не перевищує 3,0 га. Ставки мають чашоподібну форму дна. Вода тут чиста. Ще декілька років тому ставкову воду туристи використовували для приготування їжі. За нашими спостереженнями, найбільш прозора та чиста вода в період літньо-осінньої межени (серпень-жовтень) і взимку. Живиться підземними та поверхневими водами.

Інформація про виконану роботу:

мета: пошукова робота по збиранню розповідей старожилів про водні об'єкти нашої місцевості – ставки Антоновича, про їх стан у давнину, легенди про красу і велич наших ставок та річок.

завдання:

- опрацювати літературні джерела;
- опитати місцевих жителів.

отриманий результат:

Досліджено стан ставок Антоновича, вивчено їх флору та фауну, рекреаційне значення. Зібрано повір'я, легенди та приказки про ці ставки. Проведено опитування місцевих жителів щодо їх ставлення до рекреаційного призначення ставок та інфраструктури.

Висновки.

Отже, на основі зібраних матеріалів гуртківців, ми ще раз переконалися, що Коровія – населений пункт зі своєю історією, традиціями, прекрасною природою. Нашим односельцям є чим гордитись і прагнути, щоб якомога більше людей дізналось про цей прекрасний край. І дана робота може бути корисною не лише для проведення екскурсій учням школи, але і мешканцям нашого району, області та й узагалі всім допитливим людям.

То ж давайте з господарською дбайливістю будемо ставитись до чистоти наших водойм та економного використання безцінного нашого багатства - чистої води. Кожен з нас повинен зробити якусь маленьку добру справу для збереження, охорони та відтворення водних ресурсів. Хтось з вас вчасно закриє кран на кухні чи у ванній кімнаті й тим самим збереже десяток літрів чистої води, інший - викине випиту пляшку води не в річку, а в спеціальний сміттєвий контейнер, а дехто навіть очистить джерело, яке повністю замулене і може просто пересохнути спекотним літом. Не відмовляйтесь від добрих справ, адже все, що ви зробите, повернеться вам сторицею.

II місце

Назва роботи – Вплив лісових ресурсів на водний режим Буковинських Карпат.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Волощук Владислав, учень 8-б класу Путильської ЗОШ I–III ст. Науковий керівник: Волощук Тетяна Іванівна, вчитель географії.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Ялинові і букові ліси Буковинських Карпат. Вивчено паводкорегулювальний, водоохоронний і ґрунтозахисний потенціал лісистості водозборів, складу й віку деревостанів та його зміни під впливом господарської діяльності.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Запропоновано шляхи вирішення екологічних проблем Карпат, пов'язаних із масовим вирубуванням лісових масивів. Наведено опис заходів, які сприятимуть покращенню стану навколишнього середовища регіону.

Інформація про виконану роботу:

мета: якісна оцінка водоохоронно-захисної ролі гірських лісів Українських Карпат, її змін під антропогенним впливом та опрацювання шляхів оптимізації цієї ролі.

завдання:

– багаторічне вивчення складників водного балансу на елементарних лісових водозборах до і після проведення різних способів та обсягів рубок головного користування, а також під час наступного формування нового покоління лісу;

– проведення аналізів показників стоку води на річкових басейнах із різним процентом лісистості;

– здійснення маршрутних і ґрунтово-гідрологічні досліджень на лісосіках, зрубках та насадженнях різного віку і складу.

отриманий результат:

Зроблено кількісну оцінку водоохоронно-захисним властивостям гірських лісів, їх змін під впливом різних способів рубок головного користування та наступного формування нового покоління лісу.

Виявлено тісні зв'язки між станом лісових екосистем і ланками вологообміну. Оцінено роль лісистості у формуванні режиму річкового стоку, зокрема паводків. З'ясовано роль метеоумов і лісоексплуатації у виникненні ерозійно-селевих процесів. Визначено мінливість водоохоронно-захисної ролі лісу залежно від віку насаджень, метеорологічних і лісорослинних умов. Опрацьовано загально регіональні та місцеві диференційовані лісогосподарські заходи із оптимізації водоохоронно-захисних властивостей лісу.

Висновки.

Гірські ліси Українських Карпат виконують комплекс водоохоронно-захисних функцій: водорегулювальних (регулювання всіх гідрологічних ланок), стокорегулювальних (трансформація поверхневого стоку води у глибинний і ґрунтовий види, регулювання режиму рік і потоків у часі), водоохоронних (примноження ресурсів ґрунтово живлення рік), ґрунтозахисних (запобігання ерозійно-селевим та зсувним процесам). Формування водоохоронно-захисної ролі гірських лісів залежить від висотно-лісотипологічних умов гірської системи, кліматичних, метеорологічних і ґрунтово-рельєфних факторів, складу й віку деревостанів, лісистості і площі водозборів, способів і обсягів рубок головного користування та їх технологій, а також термінів відновлення стокорегулювальних властивостей лісових екосистем після господарського втручання. Гідрологічна роль лісу найчіткіше проявляється на гірських водозборах. Чим менша їх площа, тим суттєвіший вплив на процеси водного режиму лісівничо-таксаційних показників. Із збільшенням площі їх роль елімінується іншими чинниками й основним стокорегулювальним фактором виступає процент лісистості. Найбільш оптимальним водним режимом характеризуються водозбори з лісистістю понад 70%, менш сприятливим – басейни із лісистістю 30–65 % і найгіршим – малолісні водозбори із показниками лісистості до 30 %.

Відзнака

Назва роботи – Екологічний стан річки Пільна на території сіл Пільна і Українське.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Павловська Любов, учениця 10 класу Пільнянського НВК. Керівник: Костюченко Валентина Федорівна, учитель біології Пільнянського НВК, с. Українське, Вовчанський район, Харківська область.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Річка Пільна належить до басейну Сіверського Дінця і є його лівою притокою. Має загальну довжину 26 км, площа водозбору 186 км², середня ширина 4,47 м, середня глибина 0,61 м. Витік знаходяться біля села Петропавлівка, де починається

невеликим струмком і прокладає свій шлях через такі населенні пункти ІІ – Шевченкове, Пільна, Українське, Пролетарське. За характером течії річка належить до рівнинного типу, це пов'язано з рельєфом. Води річки течуть повільно й спокійно. Водний режим річки характеризується вираженою весняною повінню і низькою літньою та зимовою меженню. Річка замерзає з грудня до першої декади березня. Залежно від кліматичних умов нашого району живлення річки мішане. В зимовий період переважає живлення підземними водами, що надходять в її русло. Навесні річка поповнюється талими сніговими водами, а влітку – дощовими й підземними.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

На основі зібраних і оброблених матеріалів була складена загальна характеристика річки, уточнені місця сміття звалищ. З метою ліквідації негативних наслідків, що відбуваються в басейні річки Пільна, були запропоновані комплекси заходів щодо їх подолання. Проведення акцій: акція «Джерело» – очищення стану джерел, трудові десанти, «Наша річка найкраща» «Чистий берег» – впорядкування і догляд (очистка прибережних захисних смуг річки).

Інформація про виконану роботу:

мета: дослідження екологічного стану річки Пільна на території сіл Пільна і Українське.

завдання: з'ясувати наявність і стан берегоохоронної території біля річки; наявність господарських об'єктів; наявність розташованих поряд сміттєзвалищ; стан рослинності на берегах, яка захищає їх від руйнування; розробити заходи щодо збереження водних ресурсів (джерел, річки, ставка) сіл Пільна і Українське, оцінити ступінь антропогенного впливу на річку.

отриманий результат:

Досліджуючи екологічний стан річки було використано маршрутний метод, метод польових досліджень. Для визначення рослин використовували наявні літературні, гербарні дані та результати власних досліджень. Вивчаючи екологічний стан

річки маршрути прокладали таким чином, щоб можна було повніше й об'єктивніше дослідити територію. Під час спостережень робили малюнки та фотографії для подальшого дослідження.

Висновки.

На основі зібраних і оброблених матеріалів була складена загальна характеристика річки, уточнені місця сміття звалищ. З метою ліквідації негативних наслідків, що відбуваються в басейні річки Пільна, були запропоновані комплекси заходів щодо їх подолання:

- не допускати змиву дощовими водами з розораних ділянок (полів) нерозчинних домішок піску, глини, намулу.
- санітарним службам постійно вести перевірку вод з метою запобігання потрапляння у водойми хвороботворних мікробів.
- не допускати сміття звалищ, щоб річка Пільна і її береги не були закидані сміттям.
- досліджувати й охороняти криниці, розчищати джерела.
- вносити добрива під рослини в гранульованому виді, щоб менше пестицидів потрапляло у воду.
- за забруднення середовища люди повинні сплачувати штрафи.

Екологічних проблем річки Пільна не так і багато, та якщо не звертати на них уваги і вчасно не розв'язувати, то через декілька десятиліть Сіверський Донець втратить одну із своїх приток – річку Пільна, яка зникне в результаті людської недбалості.

Відзнака

Назва роботи – Система превентивного захисту від паводкових вод.

Інформація про індивідуального учасника – Крокіс Соломія, учениця 9 класу Львівського технологічного ліцею.

Інформація про виконану роботу.

Нестабільність клімату завжди була однією з основних проблем цивілізації. І навіть зараз, коли технічний розвиток суспільства сягнув нечуваних раніше висот, ця проблема лише загострилася. Основна причина такого парадоксу є в тому, що населення планети кількісно виросло і люди просто змушені селитись в нових місцях. Люди завжди знали про небезпеку, яку таїть в собі вихід річки з берегів, тому старались селитись хоч і близько до води, та все ж на безпечних пагорбах. Та на даний момент часу всі пагорби вже густо заселені і людство вимушене селитись в долини, котрі при кожному розливі води затоплюються. Тому питання захисту від повеней ставатиме все гостріше і гостріше, про що нам буквально кожен день нагадують телевізійні новини.

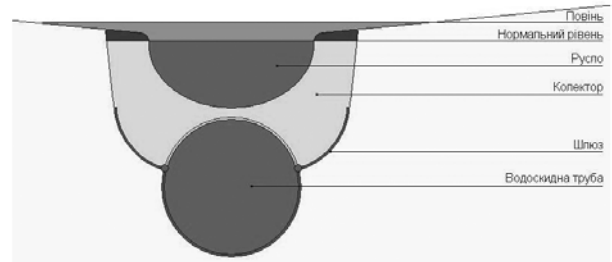
Людство здавна бореться з паводками, споруджуючи захисні греблі. Втім, цей захист має суттєві недоліки, оскільки греблі займають велику частину території і заважають іншим комунікаціям. Головний же недолік існуючих гідротехнічних споруд в тому, що тільки паводок може оцінити їх реальну міцність. Достатньо паводковій воді прорвати греблю хоча б в одному місці, як вона вся перетворюється в безцілну витрату грошей.

Крім стаціонарних гідротехнічних споруд для боротьби з паводками використовують і тимчасові греблі, виготовлені з підручних засобів, але їх надійність вкрай низька, тому такі греблі служать скоріше для морального самовтішення, ніж для захисту матеріальних цінностей.

Виходячи з сказаного, було поставлено завдання розробити такі інженерно-технічні заходи, котрі б дозволяли уникнути паводку ще до досягнення ним катастрофічних параметрів. Для початку був проведений огляд літератури і вивчені основні методики боротьби з паводками. Також був проведений патентний пошук з метою пошуку таких ідей, котрі були забуті через те, що з'явилися надто рано і в свій час не мали технічних засобів для реалізації. Але перегляд патентів, починаючи з американського патенту US346140 (1885 року), до опублікованих цього року патентних заявок показує, що всі відомі нам винахідники йшли і йдуть одним і тим же шляхом - пошук методів і пристроїв для боротьби з наслідками катастрофи.

Як показав аналіз проблеми, паводок стається через те, що вода, котра прибуває з дощем, не

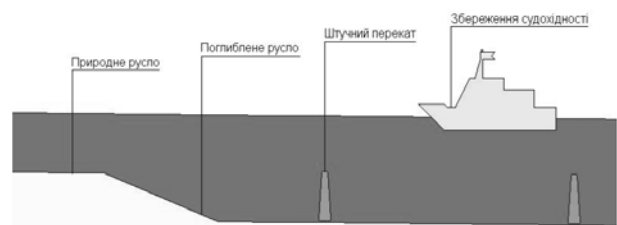
встигає стекти назад в море своїм природним шляхом. Очевидно, якби ми мали систему каналів високої пропускної здатності від наших міст безпосередньо до світового океану, то могли б скидати через них всю надлишкову воду. Щось на зразок глобальної континентальної каналізації.

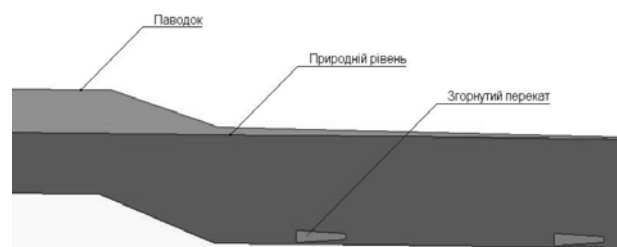
У місці перетину річки, як природного збірника дощової води, і підземного водопроводу будується з'єднувальний колектор обладнаний шлюзом, котрий при паводку відкривається і скидає воду прямо в море.

Такий спосіб є хоч і гарантовано успішним, та надто дорогим у реалізації. Тому, в подальшому, виникла ідея просто поглибити природні русла річок, щоб вони були здатні скидати паводкову воду не виходячи з берегів. Але така річка була б джерелом інших серйозних проблем через надто круті та високі береги і наступне падіння рівня ґрунтових вод.

Втім, якщо поглиблене русло такої річки облаштувати штучними перекатами, то вони змогли б підняти рівень води до природного.

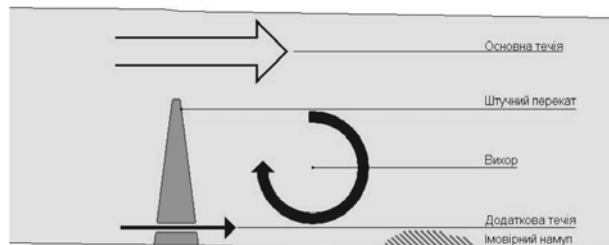

У місцях, котрим загрожує паводок, ми поглиблюємо русло, одночасно монтуємо в ньому штучні перекати. Це збереже і попередній рівень води і навіть судохідність річки, якщо вона такою була до цього.

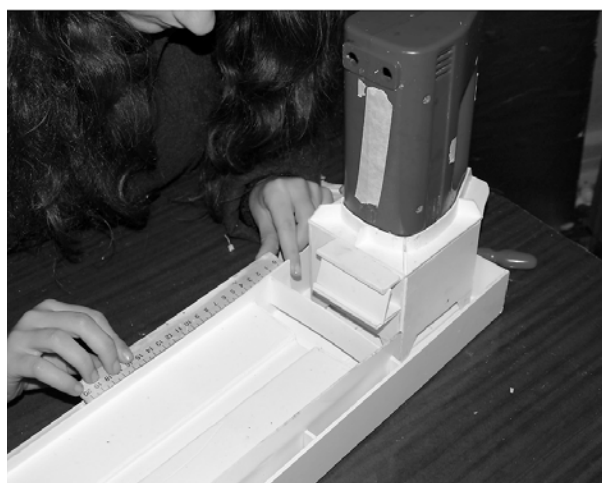

Зате, при загрозі паводку, штучні перекати згортаються і гідравлічний радіус річки зростає настільки, що вона зможе пропустити через себе всю паводкову воду без загрози підтоплення оточуючої території.

Вода, оминаючи штучний перекат, створюватиме зони, де зможе осідати мул. Щоб цей намул не мішав роботі нашої конструкції, в ній будуть зроблені калібровані отвори для потоку невеликих течій, котрі ліквідують всі можливі застійні зони в зоні дії механізмів штучного перекату.

Після теоретичної проробки гіпотези, був створений макет, на котрому була проведена серія експериментів, що підтвердили можливість її практичної реалізації.

Відзнака

Назва роботи – Екологічний стан водних об'єктів у селищі Архангельське.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Зуй Анна, учениця 10 класу Архангельської ЗОШ I-III ст., Високопільський район, Херсонська область.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Забруднення води Інгульця здебільшого відбувається внаслідок скиду до неї промислових, побутових та сільськогосподарських відходів. За довгі часи свого існування річка змінила гідрологічний режим. Зменшилась її течія, знизилась проточність. З'явилися застійні ділянки. На їх дні накопичується мул. При повенях з сільськогосподарських угідь зі стічними водами у річку надходять різні хімічні речовини, частки ґрунту.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Піднято питання про викиди сміття на береги річки. Очищено 900 метрів берегової території річки Інгулець.

Інформація про виконану роботу:

мета: дослідження складу води річки Інгулець та проведення заходів з покращення прилеглої території.

завдання:

- відбір проб з інтервалом 4–5 місяців;
- проведення досліджень на базі лабораторії Високопільської санепідстанції;

– збирання сміття в рамках акції «Інгулець – збережемо здоров'я дітей».

отриманий результат:

Експериментальні дані показують, що річкова вода не придатна для пиття, а також і для технічних цілей. У випадку поливу рослин такою водою засолюються ґрунти. При такій кількості нітратів вода стає токсичною викликає подразнення шкіри, при попаданні в шлунково-кишковий тракт отрує організм.

Під час акції «Інгулець – збережемо здоров'я дітей» організовано екологічний десант по прибиранню берегової території річки Інгулець. В ході заходу зібрано понад 160 мішків з побутовим сміттям, очищено 900 метрів берегової території річки Інгулець.

Висновки.

У зоні річки Інгулець знаходяться понад 30 населених пунктів, в яких проживають 29 тис. чоловік, у тому числі 8 тис. дітей. Але сьогодні єдина вода, яка не сертифікована по всім санітарним нормам – це інгулецька вода. Необхідно припинити скиди біогенних елементів, нафтопродуктів, пестицидів та інших шкідливих речовин у поверхневі і підземні водні екосистеми для того, щоб зменшити забруднення водних об'єктів. Також необхідно розробити екологічно безпечні технології утилізації відходів або повної ізоляції для того, щоб запобігти подальшому забрудненню поверхневих і підземних водних об'єктів водами від полігонів промислових і комунальних відходів.

Відзнака

Назва роботи – Екологічний стан Каховського водосховища у районі міста Берислав.

Інформація про колективного (індивідуального) учасника – Левченко Анастасія, учениця 11 класу Миколаївської ЗОШ I-III ст., Бериславський район, Херсонська область.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Проблема Каховського водосховища, її негативного впливу дуже актуальна, хоча суспільство мало про неї поінформовано. Мало хто знає, що відбувається насправді.

Каховське водосховище з затопленням земель суттєво змінило використання природних комплексів, сприяло різкому нарощуванню промислових потужностей, зростанню господарської діяльності і рекреаційному навантаженню на прибережну територію. Зменшення проточності, збільшення мілководних зон, переробка берегів, надходження забруднень ззовні і зсередини за рахунок внутрішніх процесів стали причинами суттєвого погіршення санітарно-технічного стану водосховища і прилеглої території.

Інформація про виконану роботу:

мета: з'ясувати причини забруднення Каховського водосховища

завдання:

- розглянути питання екологічного стану Каховського водосховища;
- проаналізувати сучасні методи очистки стічних вод;

– ознайомитися із загальною схемою будови бериславських очисних споруд;

– дослідити склад води Каховського водосховища нижче та вище випуску стічних вод Бериславським водоканалом;

– узагальнити отримані результати і проаналізувати можливі шляхи розв'язання даної проблеми.

отриманий результат: проведено лабораторні дослідження природних вод, взятих вище ті нижче місця стоку міської каналізації, вивчено документація очисних споруд і проект їх реконструкції, надані Бериславською районною державною адміністрацією.

Висновки.

Водосховище приймає скиди підприємств енергетики, промисловості, комунально-побутові скиди. В той же час воно залишається єдиним великим джерелом питної води в регіоні.

Ознайомившись із будовою Бериславських очисних споруд, було зроблено висновок, що очисні споруди не працюють, вони повністю зруйновані. Технологічний процес очистки давно застарів.

Проаналізувавши результати аналізу води, взятої із Каховського водосховища, з'ясовано, що постійні скиди неочищених стічних вод призвели до значного забруднення водойми.

Пропозиції:

– розробити новий проект будівництва очисних споруд, заснований на використанні сучасних технологій очистки побутово-господарських стічних вод;

– враховуючи нестачу коштів, критичний стан очисних споруд особливу увагу звернути на використання фітотехнологій.

**Реєстр робіт
Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел»
у 2013 році**

Категорія 1. «Представник місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
1	Зразковий санітарний стан прибережним захисним смугам, зонам відпочинку, гірської річки Сукіль	Юзьків Уляна Федорівна, головний спеціаліст, еколог відділу житлово-комунального господарства, будівництва, транспорту, екології та благоустрою міськвиконкому Болехівської міської ради	м. Болехів, Івано-Франківська область
2	Зразковий стан гірським джерелам	Кулак Оксана, Степаненко Васирина, Палій Тетяна, Урядко Людмила, учні ЗОШ І-III ст. № 2, керівник групи Юзьків Уляна Федорівна	м. Болехів, Івано-Франківська область
3	Потребу живого організму у воді може задовольнити тільки вода	Лебедєва Лілія Сергіївна, секретар Зарожненської сільської ради	м. Чугуїв, Харківська область
4	Чисті джерела- чиста душа!	Молодіжний виконком Новоодеської міської ради	м. Нова Одеса, Миколаївська область

Категорія 2. «Колективи земле- і водокористувачів»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
5	Бережливе ставлення до водних ресурсів. Вода – основа життя	Зарічненське УВГ спільно з учнями ЗОШ району, органами місцевого самоврядування	смт Зарічне, Рівненська область
6	Благоустрій витoku р. Західний Буг в с. Верхобуж	Золочівське управління водного господарства	м. Золочів, Львівська область
7	Благоустрій джерела «Богданка»	Березнегуватське управління водного господарства	смт Березнегувате, Миколаївська область
8	Благоустрій джерела «Болгарка»	Вознесенське міжрайонне управління водного господарства, Миколаївського облводресурсів Держводагенства України	м. Вознесенськ, Миколаївська область
9	Благоустрій джерела «Грушевий», с. Перовське	Салгирське міжрайонне управління водного господарства	м. Сімферополь, АР Крим
10	Благоустрій джерела «Ніршина»	Новоодеська ЕД Миколаївського міжрайонного управління водного господарства Миколаївського облводресурсів Держводагенства України	м. Нова Одеса, Миколаївська область
11	Благоустрій криниці у с. Ковалівка	Південно-Бузька експлуатаційна ділянка, Миколаївське міжрайонне управління водного господарства Миколаївського облводресурсів Держводагенства України	с. Ковалівка, Миколаївський район, Миколаївська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
12	Від відновлення джерел – до відновлення народних традицій	Олександрійське міжрайонне управління водного господарства	м. Олександрія, Кіровоградська область
13	Відновлення джерел у с. Добряничі та с. Кореличі Перемишлянського району Львівської області	Дублянське управління водного господарства	с. Малехів, Перемишлянський район, Львівська область
14	Відновлення джерела «Солов'їне» Михайло-Ларинської сільської ради	Жовтневе управління водного господарства	м. Миколаїв
15	Відновлення джерела на території Олексіївської сільської ради	Краснокутське міжрайонне управління водного господарства	смт Краснокутськ, Харківська область
16	Відновлення природних джерел	Кам'янське міжрайонне управління водного господарства	м. Кам'янка-Дніпровська, Кам'янсько-Дніпровський район, Запорізька область
17	Відновлення природного водного джерела (с. Дороге)	Фрунзенське міжрайонне управління водного господарства	смт Ювілейне, Дніпропетровський район, Дніпропетровська область
18	Відновлення та впорядкування водних джерел на території с. Бобине	Клевенське міжрайонне управління водного господарства	с. Новослобідське, Путивльський район, Сумська область
19	Відновлення та впорядкування джерел Запорізької області	Запорізька гідрогеолого-меліоративна експедиція	м. Дніпрорудне-2, Василівський район, Запорізька область
20	Відновлення та впорядкування джерел між селами Судьковичі і Зав'язанці Мостиського району Львівської області	Мостиське управління водного господарства	м. Мостиська, Львівська область
21	Відновлення та впорядкування джерела «Різдва Пресвятої Богородиці» в с. Смиківці Тернопільського району Тернопільської області	Тернопільське міжрайонне управління водного господарства	м. Тернопіль
22	Відновлення та впорядкування ставу «Шабельний»	Тальнівське міжрайонне управління водного господарства	м. Тальне, Черкаська область
23	Відновлення та облаштування джерела «Ясинівське» на території Верхівської сільської ради Камінь-Каширського району Волинської області	Камінь-Каширське управління водного господарства	м. Камінь-Каширський, Волинська область
24	Відродження джерела в с. Іллічеве	Ленінське міжрайонне управління водного господарства	смт Леніне, АР Крим
25	Відтворення і збереження водних об'єктів Сарненщини	Сарненське управління водного господарства	м. Сарни, Рівненська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
26	Вода джерельна, мов жива, вона - життя основа	Національний природний парк «Кармелюкове Поділля»	с. Ободівка, Тростянецький район, Вінницька область
27	Впорядкування і догляд існуючої ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Насадження верби плакучої» в межах прибережної захисної смуги р. Золотоношка	Лівобережне міжрайонне управління водного господарства	с. Чапаєвка, Золотоніський район, Черкаська область
28	Впорядкування природного джерела, розташованого в м. Снігурівка в басейні р. Інгулець	Снігурівська ГГМП	м. Снігурівка, Миколаївська область
29	Впорядкування самовильної артезіанської свердловини	Донецька гідрогеолого-меліоративна експедиція	м. Авдіївка, Донецька область
30	Впровадження на сайті Тернопільського облводресурсів інформаційно-пошукової системи «Водні ресурси Тернопільської області»	Тернопільське обласне управління водних ресурсів	м. Тернопіль
31	Громадська екологічна ініціатива «Врятуємо Дніпро разом!»	ВАТ «Запоріжсталь», представники місцевої державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, запоріжські громадські організації та ініціативні групи громадян	м. Запоріжжя
32	Дністровсько-Прутське БУВР	Дністровсько-Прутське басейнове управління водних ресурсів	м. Чернівці
33	До чистих джерел - разом!	Боромлянське міжрайонне управління водного господарства, спільно з комунальним закладом Тростянецької районної ради, Боромлянським НВК I-III ст. та його учнівським колективом	с. Боромля, Тростянецький район, Сумська область
34	Друге життя Яланецьких джерел	Басейнове управління водних ресурсів річки Південний Буг	м. Вінниця
35	Екологічний куточок	Бучацьке міжрайонне управління водного господарства	м. Бучач, Тернопільська область
36	З Бугом у серці	Новомиргородське міжрайонне управління водного господарства у Кіровоградській області	м. Новомиргород, Кіровоградська область
37	З краплини починається життя	Природний заповідник «Горгани»	м. Надвірна, Івано-Франківська область
38	За чисте довкілля	Конотопське міжрайонне управління водного господарства, за участю працівників Шпотівської сільської ради, дирекції Жовтневської та Шпотівської НВК	м. Конотоп, Сумська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
39	Захист від підтоплення смт Магдалинівка	Магдалинівське міжрайонне управління водного господарства	смт Магдалинівка, Магдалинівський район, Дніпропетровська область
40	Збереження природно-заповідного об'єкту геологічного пам'ятника природи місцевого значення «Острівець-глиба пермських вапняків» на Симферопольському водосховищі	Салгирське міжрайонне управління водного господарства	м. Сімферополь, АР Крим
41	Зробимо Україну чистою!	Нікопольське міжрайонне управління водного господарства	с. Придніпровське, Нікопольський район, Дніпропетровська область
42	Ліквідація затору із повалених дерев та побутового сміття на р. Боржава	Берегівське міжрайонне управління водного господарства	м. Берегово, Закарпатська область
43	Облаштування витoku річки Грузька біля с. Овсяниківка в Кіровоградському районі Кіровоградської області з встановленням пам'ятного знаку	Кіровоградське міжрайонне управління водного господарства	м. Кіровоград
44	Ой у полі криниченька	Вільнянське міжрайонне управління водного господарства	с. Михайлівка, Вільнянський район, Запорізька область
45	Подбаймо про джерело «Ярина» - цілющу святину нашого рідного краю	Дрогобицьке управління водного господарства	м. Дрогобич, Львівська область
46	Природне джерело с. Верхній Угринів	Івано-Франківське міжрайонне управління водного господарства	с. Угринів, Тисменицький район, Івано-Франківська область
47	Природні джерела – першопочаток усього живого	Національний природний парк «Бузький Гард»	с. Мигія, Первомайський район, Миколаївської області
48	Районна екологічна конференція «Чисті джерела»	Конотопське міжрайонне управління водного господарства, за участю Конотопського районного відділу освіти та районного екологічного клубу «Лідер»	м. Конотоп, Сумська область
49	Річки не знають кордонів	Басейнове управління водних ресурсів річки Рось	м. Біла Церква, Київська область
50	Джерела Бахчисарайського району	Бахчисарайське міжрайонне управління водного господарства	м. Бахчисарай, АР Крим
51	Сіверський Донець - очима молоді	Сіверсько-Донецьке басейнове управління водних ресурсів	м. Слов'янськ, Донецька область
52	Цілюще джерело «Криничка»	Слов'янське міжрайонне управління водного господарства	м. Слов'янськ, Донецька область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
53	Я люблю Синевир	Національний природний парк «Синевир»	с. Синевир, Міжгірський район, Закарпатська область

Категорія 3. «Інститути громадянського суспільства»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
54	Акція «Прибери заповідний острів»	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
55	Багатство на Землі - Вода	Рада молоді Каховського міжрайонного управління водного господарства	м. Каховка, Херсонська область
56	Благодійний турнір «Зелений подих Життя»	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
57	Боротьба з браконьєрством	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
58	Боротьба з браконьєрством. Утилізація браконьєрських знарядь лову. Презентація Законопроекту, посилюючого відповідальність за браконьєрство	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
59	Боротьба з незаконними гідронамивами	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
60	Від чистого джерела до чистої душі	Шкільна організація «Екологічна варта» та ПрАТ «Дніпропетровський хлібозавод № 9»	м. Дніпропетровськ
61	Відновлення водойм. Заріблення та природоохорона	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
62	Встановлення штучних нерестовищ на Київському водосховищі	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
63	До чистих джерел	Екозагін «Юний еколог» Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта»	с. Цупівка, Дергачівський район, Харківська область
64	Екологічний аналіз стану берегової смуги Кременчуцького водоймища від мосту до річкового порту міста Черкаси	Черкаська міська організація Всеукраїнської екологічної ліги	м. Черкаси
65	Звільнимо водойми України від браконьєрів	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
66	Зробимо Дніпро чистим!	Екологічний загін «ЕКО-варта» Славненської загальноосвітньої школи I-III ст.	с. Славне, Горностаївський район, Херсонська область
67	Облаштування природного джерела «Стахорщина»	Чернігівська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Товариство меліораторів та водогосподарників України»	м. Чернігів
68	Перший родинний риболовний турнір «Мама, папа, я – дружна родина!»	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
69	Проведення еколого-практичних заходів у Дитячому спортивному оздоровчому таборі «Бригантіна» на березі Чорного моря	Миколаївській обласний благодійний фонд «Індиго»	м. Миколаїв
70	Проведення еколого-практичних заходів у Парку Перемоги і на березі Бугського лиману	Миколаївській обласний благодійний фонд «Індиго»	м. Миколаїв
71	Проведення еколого-практичних заходів у Парку Перемоги	Миколаївській обласний благодійний фонд «Індиго»	м. Миколаїв
72	Публікації	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
73	Риболовна резервація	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
74	Річка Радежська має право на життя	Дитяча громадська організація «Екологічний клуб «Паросток»	м. Сарни, Рівненська область
75	Свято Життя. Зариблення	ВГО «Асоціація рибалок України»	м. Київ
76	Стан річок та озер Дніпропетровщини та їх збереження	Дитячий осередок «Екологічна варта» ССЗОШ № 142	м. Дніпропетровськ

Категорія 4. «Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та позашкільних закладів»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
77	Альтернативні джерела енергії	Перчук Микола, учень 11 класу Дем'янецької ЗОШ I-III ст.	Переяслав-Хмельницький район, Київська область
78	Амурські перлини	Члени гуртка «Аqua» водно-інформаційного центру КЗ «Фінансово-економічний ліцей», керівник Крайняк Олена Василівна	м. Дніпропетровськ
79	Ареалогічний, таксономічний аналіз флори та рідкісні види рослин озера «Солоне» природного заповідника «Дніпровсько-Орільський»	Кушнір Антоніна, учениця 10 класу Ювілейної ЗОСШ № 1, Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, керівник Ганжа Дмитро Сергійович	с. Кіровське, Дніпропетровський район, Дніпропетровська область
80	Без води нема життя	Учні 8-11 класу Каїрської ЗОШ, керівник Беліков Андрій Валерійович	с. Каїри, Херсонська область
81	Біоіндикаторний аналіз за макрозообентосом та рослинами родини Ряскові як метод вивчення стану річки Інгул міста Кіровоград	Екологічний центр «Еколюдина» ЗОШ I-III ст. № 3, дитяча громадська екологічна організація «Флора»	м. Кіровоград
82	В наших джерелах вода кришталева	Туристсько-краєзнавчий гурток ЗОШ I-II ст.	с. Квітневе, Рожищенський район, Волинська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
83	Велика вода малої річки	Екологічний центр Рівненського міського Палацу дітей та молоді	м. Рівне
84	Вербські джерела	Гурток «Зелена варта» ЗОШ I-II ст., керівник Ковальчук Олександр Миколайович	с. Верба, Володимир-Волинський район, Волинська область
85	Вивчення екологічного стану річки Кріпенька	Масущко Анастасія, учениця 10 класу ЗОШ № 13, член загону «Річечка»	с. Боково-Платове, м. Антрацит, Луганська область
86	Вивчення екологічного стану р. Оріль та упровадження заходів з утримання в зразковому санітарному стані території річкової долини у межах населеного пункту (с. Великі Бучки)	Гурток «Юні друзі природи» Сахновщинської станції юних натуралістів Сахновщинської районної ради, керівник Листопад Ірина Олександрівна	с. Тавезня, Сахновщинський район, Харківська область
87	Вивчення екологічного стану річки Гнізної та частини її басейну	Гурток «Спортивний туризм», керівники Білоус П. М., Білоус К. А.	м. Тернопіль
88	Вивчення Татарського джерела м. Острога	Мацієвський Орест, учень 5-Б класу Острозького НВК «Школа I-III ст. - гімназія», керівник Кондрацька Оксана Анатоліївна	м. Острог, Рівненська область
89	Вивчення якості питної води в місті Дніпродзержинськ та шляхи її покращення	Екологічний гурток «Джерело» середньої загальноосвітньої школи № 29	м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровська область
90	Визначення вмісту води джерел Красноградського району	Гурток «Юні екологи» Красноградського районного Центру дитячої та юнацької творчості	м. Красноград, Харківська область
91	Висунь - річка басейна Дніпра	Гурток «Юний лісівник» Казанківського будинку дитячої та юнацької творчості Миколаївської області, Керівник Омельчак О. П.	смт Казанка, Миколаївська область
92	Вища водна рослинність верхів'я річки Оріль в умовах антропогенного впливу	Сидоренко Анастасія, учениця 11 класу Партизанської ЗОШ, гурток «Ботаніки-рослинники» ЦЕНТУМ, керівник Сидоренко Ольга Миколаївна	м. Дніпропетровськ
93	Від чистого джерела - до чистої річки!	Екологічний гурток «Юний натураліст» Бабинської ЗОШ I-III ст., керівник Лавренюк Петро Миколайович	с. Бабин, Гощанський район, Рівненська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
94	Відновлення та впорядкування водних джерел Ананьївського району	Гуртки природоохоронного еколого-натуралістичного напрямку Будинку юних натуралістів, керівники Шинькова Ольга Василівна, Косюга Тетяна Григорівна	м. Ананьїв, Ананьївський район, Одеська область
95	Відновлення та впорядкування водних об'єктів	Григорівський навчально-виховний комплекс імені І.Г. Прибора	с. Григорівка, Васильківський район, Дніпропетровська область
96	Вітроенергетична установка для захисту малих водойм від гіпоксії	Секція «Екологія» учнівського наукового товариства Львівського технологічного ліцею	м. Львів
97	Вода - еліксир життя	Тунік Ірина, гурток «Юні екологи», Старосільська ЗОШ І-ІІ ст., Керівник Ткаченко Василь Вікторович	с. Старосілля, Маневицький район, Волинська область
98	Вода - це життя	Учні 5 класу Бородянської ЗОШ І-ІІ ст., Керівник Лисак Світлана Миколаївна	м. Бородянка, Київська область
99	Вода має бути чистою!	Гурток «Юні друзі природи», Куп'янський центр дитячої та юнацької творчості	м. Куп'янськ, Харківська область
100	Водні джерела Червоної потребують допомоги	Волонтерський загін «Надія» дитячого шкільного об'єднання «Рута» Криворізької ЗОШ І-ІІІ ст. № 7	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
101	Вплив антропогенних навантажень на екосистему річки Ікви	Екологічний гурток «Водограй» Дубенської СЗОШ І-ІІІ ст. № 5, керівник Малюта Світлана Андріївна	м. Дубно, Рівненська область
102	Вплив відходів калійного виробництва на хімічний склад води	Вірстюк Іван, гурток «Сучасна хімія» НТ МАН України, Керівник Груба Орися Методіївна	м. Калуш, Івано-Франківська область
103	Вплив побутових відходів на екологічний стан водоймищ у селі Миколаївка	Волохін Владислав, Щегурець Володимир, учні 9 класу Миколаївської ЗОШ І-ІІІ ст., Керівник Фатєєва Світлана Олександрівна	с. Миколаївка, Зачепилівський район, Харківська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
104	Вплив твердих побутових відходів на навколишнє середовище с. Хоцьки	Гурток «Юний дослідник» Хоцьківської ЗОШ І-ІІІ ст.	с. Хоцьки, Переяслав-Хмельницький район, Київська область
105	Впорядкування і догляд зон відпочинку, прибережних захисних смуг р. Кільчень	Усенко Ірина Сергіївна, вчитель біології та керівник гуртка «Юні екологи» КЗОСШ № 6	м. Дніпропетровськ
106	Впорядкування і догляд природних джерел с. Студенок	Гурток «Екологічне краєзнавство» Студенокського НВК	м. Ізюм, Харківська область
107	Всеукраїнська природоохоронна акція «До чистих джерел»	Учні 10 класу Замостянської ЗОШ І-ІІІ ст., керівник Проскурняк Олена Андріївна	Вижницький район, Чернівецька область
108	Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел»	Гурток ЦТКЕУМ «Екологія та валеологія людини», керівник Борисова Л. Л.	м. Сєверодонецьк, Луганська область
109	Давайте, друзі, разом природу берегти!	Учні 7 класу Путивльської ЗОШ-інтернату І-ІІ ст.	м. Путивль, Сумська область
110	Джерела урочища «Біла криничка»	Гурток «Юні екологи» ХОЕНЦУМ на базі Староушицької спеціалізованої школи І-ІІІ ст. екологічного напрямку	смт Стара Ушиця, Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область
111	Джерело для нащадків	Гурток «Основи екологічних знань», Новомиргородський районний центр дитячої та юнацької творчості	м. Новомиргород, Кіровоградська область
112	Джерело мого дитинства	Керівник гуртка Брагінцівської ЗОШ І-ІІ ст. Дмитренко Лариса Олександрівна	с. Брагінці, Варвинський район, Чернігівська область
113	Джерельна вода - символ мого життя. Гідрологічне дослідження вод села Лозуватки	Подвалюк Олена, учениця 11 класу Лозуватської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 імені Т. Шевченка, екологічний клуб «Еколог», керівники Шевченко Світлана Вікторівна, Пініч Лариса Григорівна	с. Лозуватка, Криворізький район, Дніпропетровська область
114	Дитячий екологічний проект «Річка мого дитинства»	Екологічний гурток «Юний еколог»	м. Дубно, Рівненська область
115	До чистих джерел	Дніпропетровський професійний залізничний ліцей	м. Дніпропетровськ
116	До чистих джерел	Андросов Іван, вихованець гуртка «Школа майбутніх батьків» Ровеньківського еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, керівник Виноградова Ірина Миколаївна	с. Новодар'ївка, м. Ровеньки, Луганська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
117	До чистих джерел	Учні 1-А класу Варвинської районної гімназії, керівник Москаленко Валентина Миколаївна	смт Варва, Чернігівська область
118	До чистих джерел	Екологічний гурток «Квітникарі-оранжувальники» Кіцманського районного Будинку дитячої творчості, керівник Попадюк Олеся Володимирівна	с. Брусниця, Кіцманський район, Чернівецька область
119	До чистих джерел	Яцюк Орест, Микитицька ЗОШ І-ІІ ст. Дубенського району, керівник Яцюк Людмила Іванівна	с. Микитин, Дубенський район, Рівненська область
120	До чистих джерел	Пошукова група «Дослідник», керівник Пшик Галина Степанівна	Бучацький район, Тернопільська область
121	До чистого довкілля - разом	Екологічний гурток «Юний еколог» Супрунівського НВК	с. Супрунівка, Полтавський район, Полтавська область
122	Догляд за джерелом Криничуватої балки	Литовченко Лілія, Бандура Анастасія, учениці 8 класу Петрівської гімназії, вихованки екологічного центру «Жайворонок», керівник Тимченко Наталія Петрівна	смт Петрове, Кіровоградська область
123	Долина блукаючої води	Клуб «Еколог», Воротнівська ЗОШ І-ІІ ст.	с. Воротнів, Луцький район, Волинська область
124	Дослідження видового біорізноманіття Лісового озера та заходи щодо ефективності його використання	Гурток «Юні друзі природи», керівник Доридор Михайло Федорович	м. Ківерці, Ківерцівський район, Волинська область
125	Дослідження впливу якості питної води на стан здоров'я мешканців міста Південне	Гурток «Еколог» Південного ліцею	м. Південне, Харківський район, Харківська область
126	Дослідження джерельної води с. Мельниця	Учні 11-А класу ЗОШ № 12, керівник Муха Г. У.	м. Ковель, Волинська область
127	Дослідження екологічного стану р. Рось як джерела питної води	Гурток «Чиста планета», учні 5-8 класів, керівник Літова Вікторія Станіславівна	м. Біла Церква, Київська область
128	Дослідження екологічного стану річечки Пилявка в с. Семиполки	Гурток «Юні екологи» Семиполківського НВК, керівник Телендій Т. М	с. Семиполки, Броварський район, Київська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
129	Дослідження здатності вищих водних рослин до очищення річкової води	Гринюк Мар'яна, гурток «Народна творчість», Башарівська ЗОШ I-III ст., керівник Воронко Ірина Петрівна	м. Радивилів, Рівненська область
130	Дослідження річок Сіретель та Чудеєл	Сорока Петро, гурток «Голубий патруль», керівник Герман Лукреція Іллівна	с. Чудей, Сторожинецький район, Чернівецька область
131	Дослідження та екологічні проблеми річки Гнилушка	гурток «Основи екологічних знань» Чугуївського районного Будинку дитячої творчості, керівник Саратовська Антоніна Миколаївна	м. Чугуїв, Харківська область
132	Дослідження та охорона водних ресурсів р. Рось	Лавринчук Оксана Петрівна, керівник гуртка «Краєвид», вище професійно-технічне училище № 42	м. Погребище, Вінницька область
133	Екологічна оцінка стану річки Липи	Пасічник Олена, учениця 10 класу НВК «ЗОШ I-III ст. - гімназія» м. Горохів, Керівник Пасічник Лариса Антонівна	м. Горохів, Волинська область
134	Екологічна стежина «Парк Перемоги»	Кулик Олександра, Сидор Дмитро, Вишняк Василь, гуртки «Основи біоетики» та «Юні картоплярі», керівник Лоцман Тетяна Василівна	м. Кіровоград
135	Екологічна стежка	Міжрегіональне вище професійно-технічне училище з поліграфії та інформаційних технологій	м. Дніпропетровськ
136	Екологічна стежка «Шляхами історії та сьогодення»	Екологічний загін «Рятувальники» Лисичинської ЗОШ I-II ст., керівник Чечота Ольга Йосипівна	с. Лисичинці, Підволочиський район, Тернопільська область
137	Екологічний проект «Річці Рось - бути красунею!»	Творча група гуртка «Навчання волонтерів-валеологів» станції юних натуралістів, керівник Черниш Наталія Анатоліївна	м. Біла Церква, Київська область
138	Екологічний рейд «Допоможи річці»	Харченко Юрій, гурток «Спортивний туризм», Пустовітська ЗОШ I-III ст.	с. Пустовіти, Миронівський район, Київська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
139	Екологічний стан води Ковельського водосховища	Гурток «Юні екологи», керівник Броїло Юлія Олександрівна	м. Ковель, Волинська область
140	Екологічний стан водних об'єктів промислового півдня Полтавщини	Екологічний загін «Ggreen city» Комсомольської ЗОШ I-III ст. № 1	м. Комсомольськ, Полтавська область
141	Екологічний стан водних об'єктів села Запрудка	Гурток «Паросток» Іванківського районного центру дитячої та юнацької творчості на базі Запрудського НВО, Керівник Микитенко Наталія Миколаївна	смт Іванків, Київська область
142	Екологічний стан водоймищ Лозівщини (екологічний проект)	Воловик Алла, гурток «Юні екологи», учениця 11 класу Лозівської гімназії, керівник Крисак Наталія Павлівна	м. Лозова, Харківська область
143	Екологічний стан річки Лопань та її приток в Харківській області	Учні Дворічнокутянської ЗОШ I-III ст., члени екологічного сектору шкільного осередку «ЛІДЕР» Дергачівської районної громадської молодіжної організації «Нове покоління Дергачівщини», керівник Сирова Вікторія Анатоліївна	с. Дворічний Кут, Дергачівський район, Харківська область
144	Екологічний стан ставка «Пасмуровський»	Балик Оксана, учениця 11 класу Токарівського НВК «ЗОШ I-III ст.-дошкільний заклад»	с. Гоптівка, Дергачівський район, Харківська область
145	Екологічні проблеми Каховського водосховища	Косміч Дар'я, учениця 10 класу, член гуртка «Пролісок» Добронадіївського НВК, керівник Тиндик Валентина Миколаївна	с. Новокиївка, Томаківський район, Дніпропетровська область
146	Екологічні проблеми річки Ствига та шляхи їх вирішення	Гурток «Юні екологи» Остівської ЗОШ I-II ст., керівник Кондартовець Наталія Олександрівна	с. Остки, Рокитнівський район, Рівненська область
147	Екологічні проблеми Чорного моря	Шкільний осередок «Дельфін» ВДС «Екологічна варта», Скадовська ЗОШ I-III ст. №2, керівник Буланова Ірина Михайлівна	м. Скадовськ, Херсонська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
148	Екологія водно-болотних угідь околиць міста Комсомольська	Екологічний клуб «КОМЕК», Комсомольська ЗОШ I-III ст. № 2	м. Комсомольськ, Полтавська область
149	Екологія краю, екологія душі. Пушкарівський струмок: проблеми та перспективи відродження	Екологічний гурток ЗОШ № 18 (пошуково-екологічний загін «Слідопити»), керівники Біленко Олена Олександрівна, Сущенко Ірина Григорівна	м. Полтава
150	Еколого-біологічні дослідження природних ландшафтів екологічної стежки: школа с. Корнин - Левкові джерела	Гурток «Зелена планета» Корнинської ЗОШ I-III ст., Керівник Панасюк Лариса Іванівна	с. Корнин, Рівненський район, Рівненська область
151	Екскурсія вздовж річки Конопельки	Гурток «Друзі природи», Звозької ЗОШ I-II ст., Керівники Тарасюк Ірина Ігорівна, Яценюк Алла Вікторівна	с. Звози, Ківерцівський район, Волинська область
152	За чисті роси Бахтина	Гурток «Юні екологи» Ізюмського районного центру дитячої та юнацької творчості при Червонооскільському НВК, члени Червонооскільського шкільного лісництва	с. Червоний Оскіл, Ізюмський район, Харківська область
153	Зайцівський струмок ніколи не зміліє	Клавдіївська школа I-III ст., керівники Поплавський Ю. В., Міщенко О. О., Міщенко О. Є., Мельніченко А. Ю	смт Клавдієве, Бородянський район, Київська область
154	Залізне джерело - перлина Карпат	Гурток «Юні екологи», міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Чернівецької міської ради, керівник Тарбінська Тетяна Вікторівна, екологічне товариство «Паросток» ЗОШ №5, керівник Міхеєва Ганна Василівна	м. Чернівці
155	Зберегти сьогодні заради майбутнього	Гурток «Юні друзі природи», Живанівська ЗОШ I-III ст., керівники Кочубей Л. М., Кісіль С. М.	с. Живанівка, Компаніївський район, Кіровоградська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
156	Збережемо водойми Таращанщини	Таращанська районна станція юних натуралістів	м. Тараща, Київська область
157	Збережемо річку Слонівку	Замніфіст Ірина, Лукашик Владислав, учні 9 класу Радивилівського НВК I-III ст., члени екологічного товариства «Шанс», керівник Шевчун Валентина Василівна	м. Радивилів, Радивилівський район, Рівненська область
158	Збережемо урочище «Попове»	Екологічний загін Красносільської ЗОШ I-II ст.	с. Красносільське, Борзнянський район, Чернігівська область
159	Збереження річки Бик та використання її для зеленого туризму	Державний професійно-технічний навчальний заклад «Межівське професійно-технічне училище»	смт Межова, Межівський район, Дніпропетровська область
160	Збережи красу річки Сірет	Горжовська Анастасія, гурток «Юні екологи» ЦЕНТУМ на базі Панківського НВК	с. Панка, Сторожинецький район, Чернівецька область
161	Зваблива Рось - на всі віки	Колектив викладачів циклової комісії природничо-математичних дисциплін Богуславського гуманітарного коледжу ім. І.С. Нечуя-Левицького	м. Богуслав, Київська область
162	Інгульця підкова голуба	Гурток «Еко», Великоолександрівська ЗОШ I-III ст. № 2, керівник Лук'янцева Ірина Анатоліївна	смт Велика Олександрівка, Великоолександрівський район, Херсонська область
163	Картографування гігієнічних характеристик питної води водопостачання м. Алчевська за багатолітній період	Гуменюк Олександра, Кулик Христина, учениці 9-А класу Комунального закладу «СЗОШ №15 I-III ступенів м. Алчевська», гурток АДЮЦТЕК, керівник Капранова Галина Вікторівна	м. Алчевськ, Луганська область
164	Комплексна фізико-географічна характеристика малих річок північного степу Правобережної України (на прикладі річки Кам'янка)	Єрмакова Софія, Омельченко Андрій, учасники міжрегіонального освітнього проекту «Степові перлини рідного краю» Олександрійського та Долинського районів Кіровоградської області, керівники Стеблина Ольга Олександрівна, Федоров Вадим Миколайович	Олександрійський район, Кіровоградська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
165	Комплексне дослідження прісної водойми	Екологічний загін «Едельвейс» Фащівської ЗОШ I-III ст. № 24, керівник Кравцова О. О.	с. Фащівка, Антрацитівський район, Луганська область
166	Краса і біль твоя, Оріль!	Учні 11 класу, Зіньківщинської загальноосвітньої школи I-III ст., члени екологічного гуртка «Джерело», керівник Споришева Ольга Іванівна	с. Зіньківщина, Зачепилівський район, Харківська область
167	Кришталеве джерело	Екологічна бригада Жизномирської ЗОШ I-III ст., керівник Лесів Олександра Іляріївна	с. Жизномир, Бучацький район, Тернопільська область
168	Кудрянка - мала річка Хмельниччини	Гурток «Юні екологи» навчально- виховного комплексу № 9	м. Хмельницький
169	Маленьке дзеркальце природи	Експедиційний загін «До чистих джерел», Пугачівська ЗОШ I-III ст., керівники Жарчинська А. В., Якубчук Л. М.	с. Пугачівка, Млинівський район, Рівненська область
170	Малим річкам – жити	Експедиційний загін «Струмочок» Антрацитівського ЕНЦу керівник Кондратенко Л. В., методист ЕНЦ	м. Антрацит, Луганська область
171	Малі річки, чи вас шанують люди?	Гурток «Екологічна агітбригада», ЦЕНТУМ, керівник Бур'ян О. М.	м. Суми
172	Мати-водиця - всьому цариця!	Учні 8-11 класів Тетерівської гімназії, керівник Сирку Наталія Василівна	смт Пісківка, Бородянський район, Київська область
173	Молодь на захисті річки Десна	Чернігівська ЗОШ I-III ст. № 30, керівник Білецька Ірина Михайлівна	м. Чернігів
174	Моніторинг діяльності Дорогинського лісництва з підтримання екологічної рівноваги в ставках	Дорогинське учнівське лісництво Фастівського районного еколого- етнографічного центру	с. Дорогинка, Фастівський район, Київська область
175	Моніторинг екологічного стану річки Хуків	Гурток «Основи гідробіології» міського центру еколого- натуралістичної творчості учнівської молоді, керівник Голубенко Наталія Андріївна	м. Чернівці

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
176	Моніторингові дослідження вмісту нітратів у питній воді смт Мала Данилівка	Турчин Роман, учень 11 класу, Логвін Андрій, учень 10 класу, Малоданилівський ліцей, екологічний гурток «ЕКО», керівник Корнус Ірина Вікторівна	смт Мала Данилівка, Дергачівський район, Харківська область
177	Навчальний проект з виявлення, дослідження та впорядкування джерел рідного краю «До чистих джерел»	Горностаївська ЗОШ № 1 I-III ст. ім. Героя Радянського Союзу Цвіка С. С., керівник Шарко Валентина Миколаївна	смт Горностаївка, Горностаївський район, Херсонська область
178	Над жовтою водою	Міщенко Іван, молодіжно-підліткова організація «Тарпан», Ульянівська ЗОШ I-III ст., Керівник Коломоєць Сергій	с. Улянівка, Олександрійський район, Кіровоградська область
179	Над прозорою криницею	Червоноплугатарська ЗОШ I-III ст.	с. Червоний Плугатар, Талалаївський район, Чернігівська область
180	Назавжди запам'ятай - бережи свій рідний край!	Гурток «Юні екологи» Бобровицької ЗОШ I-III ст. № 2	м. Бобровиця, Чернігівська область
181	Наше завтра за нами стежить	Гурток «Юний еколог», керівник Кньовець Ольга Володимирівна	с. Більська Воля, Володимирецький район, Рівненська область
182	Наше майбутнє та сьогодення - це забезпечення питною водою населення	Хорольська Анастасія, ДПТНЗ «Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти», керівник Кривяник Валентина Миколаївна	м. Жовті Води, Дніпропетровська область
183	Не зміліє Сула, якщо ми не зміліємо душею	Агітбригада «Довкілля», Лубенська ЗОШ I-III ст. № 4, керівники Гонтар Ірина Миколаївна, Смаль Любов Іванівна	м. Лубни, Полтавська область
184	Операція «Джерело»	Стороженко Світлана Миколаївна, Національний природний парк «Кармелюкове Поділля», природничий гурток «Паросток»	с. Ободівка, Тростянецький район, Вінницька область
185	Оцінювання якості ґрунтових вод м. Мерефи за органолептичними показниками	Донець Анастасія, учениця 11 класу Мереф'янського медичного ліцею, керівник Нерез Тамара Миколаївна	м. Мерефа, Харківський район, Харківська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
186	Перлина нашого краю - джерело ім. Г. С. Сковороди	Покотилівська станція юних натуралістів, гурток «Юні друзі природи»	с. Покотилівка, Харківський район, Харківська область
187	Перлина Тростянецьчини - урочище Нескучне	Екологічний гурток «Квітникарі», КПНЗ ТРР «Палац дітей та юнацтва», керівник Олесюк Лариса Сергіївна	м. Тростянець, Сумська область
188	Повернутися до джерела свого дитинства	ДГО «КРОК» Колінковецького ЗНЗ I-III ст.	с. Колінківці, Хотинський район, Чернівецька область
189	Подорожуємо нашим краєм	Екологічний гурток «Юні друзі природи» Суховільського НВК «ЗОШ I-II ст. - ДНЗ», керівник Лесько Ярослава Миколаївна	с. Суховоля, Володимирецький район, Рівненська область
190	Потічок «Мужилівка»	Учні Мужилівської ЗОШ I-II ст., керівник Соляр Оксана Василівна	с. Мужилів, Підгаєцький район, Тернопільська область
191	Походження назви річки Сіверський Донець	Журавльова Анжела, Ізюмська станція юних натуралістів, гурток «Юні знавці лікарських рослин», керівник Колісник Вікторія Олександрівна	м. Ізюм, Харківська область
192	Природа - наш дім. Дніпро - наша річка	Гурток «Еколог» Вищого професійного училища № 55	м. Дніпропетровськ
193	Природоохоронна акція «Джерельце»	Первомайський будинок дитячої та юнацької творчості	м. Первомайський, Харківська область
194	Природоохоронна акція «До чистих джерел»	Екозагін «Джерельце» Озерянської ЗОШ I-III ст.	с. Озеряни, Борщівський район, Тернопільська область
195	Природоохоронна діяльність екологічного гуртка «Джерельце»	Екологічний гурток «Джерельце» Шевченківського будинку дитячої та юнацької творчості, керівник Журавльова Оксана Леонідівна	м. Харків
196	Проблеми екологічного стану малої річки Баба	Гурток «Юний еколог», Шевченківська ЗОШ № 1 I-III ст., керівник Вітковська Неля Вікторівна	смт Шевченкове, Харківська область
197	Проект «Чиста водойма - запорука здоров'я»	Гурток «Юний хімік», Васильківська міська Станція юних натуралістів, керівник Яковенко Олена Станіславівна	м. Васильків, Київська область
198	Проект по відродженню та збереженню водних джерел та охороні водних ресурсів с. Маневе Лановецького району	Лановецька районна станція юних натуралістів	с. Маневе, Лановецький район, Тернопільська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
199	Рідній Орелі - чисті води	Царичанський аграрний професійний ліцей, керівник Шарівська Віра Павлівна	смт Царичанка, Царичанський район, Дніпропетровська область
200	Річка Ворона. Сучасний стан та екологічні проблеми	Тисменицька спеціалізована ЗОШ I-III ст.	м. Тисмениця, Івано-Франківська область
201	Річка Лопань та її екологічні проблеми	Кудінова Катерина, Безруківська ЗОШ I-III ст.- дошкільний заклад, екозагін «Юний еколог», керівники Прасол Ірина Олександрівна, Грищенко Інна Миколаївна	с. Безруки, Дергачівський район, Харківська область
202	Річка нашого дитинства	Учні 6-го класу Вільшанської ЗОШ I-III ст., гурток Дворічанського Центру дитячої та юнацької творчості, керівник Лебединська Катерина Олександрівна	смт Вільшани, Дергачівський район, Харківська область
203	Річка нашого дитинства Лагодинка	Екологічний загін «Берегиня» Хорольської гімназії	м. Хорол, Полтавська область
204	Річка Рибниця: екологічний, природничий, рекреаційний аспект	Косівська ЗОШ I-III ст. №2, керівник Гостюк Василь Андрійович	м. Косів, Івано-Франківська область
205	Річка Риловіця та її екологічний стан	Випускники 11-В класу, керівник Шуріна Л. В.	м. Володимир-Волинський, Волинська область
206	Річка Рось - водна артерія Київщини	Учні 6-А класу, Миронівська ЗОШ I-III ст. № 1, керівник Хоменко О. О.	м. Миронівка, Київська область
207	Річка Свинорийка	Екологічний загін «КРОК», Володимир-Волинська гімназія, керівник Процюк О. С.	м. Володимир-Волинський, Волинська область
208	Річка Сіверський Донець	Ізюмська станція юних натуралістів, гурток «Юні знавці лікарських рослин» керівник гуртка Колісник Вікторія Олександрівна	м. Ізюм, Харківська область
209	Річка Сухий Торець Барвінківського району	Гурток «Основи учнівського самоврядування», керівник Деригуз С.М.	м. Барвінкове, Харківська область
210	Річка Уди для нащадків	Чугуївський районний Будинок дитячої творчості «Біологія людини», керівник Тарусіна Світлана Іванівна	м. Чугуїв, Харківська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
211	Розчищення Йонового джерела	Учні 6 класу Озерянської ЗОШ I-III ст., керівник Бобров Віктор Михайлович	с. Озеряни, Варвинський район, Чернігівська область
212	Саксагань - блакитна стрічка Криворіжжя	ЗОШ I-III ст. № 35 багатопрофільний ліцей «Імпульс», керівник Мацюк Єлизавета Сергіївна	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
213	Саксагань - річка дитинства	Історико-краєзнавчий гурток «Пошук» Ордо-Василівської ЗОШ I-III ст., керівник Пацюк Тетяна Станіславівна	с. Ордо-Василівка, Софіївський район, Дніпропетровська область
214	Сіверський Донець - річка піклування	Екологічний загін «Річковий патруль», Веселогірська ЗОШ I-III ст., керівник Шемет Олена Василівна	с. Весела Гора, Слов'яносербський район, Луганська область
215	Сіверський Донець в творах місцевого художника Льва Корчми	Ісаєнко Марія, Ізюмська станція юних натуралістів гурток «Народні умільці», керівник гуртка Янкова Світлана Анатоліївна	м. Ізюм, Харківська область
216	Ставки рідного краю та їх відродження	Еко клуб «Гармонія» Полтавської ЗОШ I-III ст. № 36, керівник Моргун Ольга Григорівна	м. Полтава
217	Стан водоймищ села Ганнівка	Екологічний загін «Еко» ЗНЗ I-II ст. - дошкільний навчальний заклад, керівник Ситай Світлана Володимирівна	с. Ганнівка, Долинський район, Кіровоградська область
218	Створення приладу електроактивації води та перспективи його використання	Екологічний гурток Первомайської ЗОШ I-III ст. №5, керівник Ільїнська Олена Володимирівна	вул. Кондратьєва, м. Первомайський, Харківська область
219	Стрімкі, тихі води річки Тернавки та її джерел	Кам'янець-Подільський міський еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, члени НТУ	м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область
220	Сучасні екологічні проблеми річки Тересва	Творче учнівське об'єднання «Юні квітникарі» Тячівського районного еколого-натуралістичного Центру учнівської молоді Закарпатської області	смт Буштино, Тячівський район, Закарпатська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
221	Трудова акція «Чисті джерела»	Гурток «Юні екологи», Староушицька спеціалізована школа I-III ст., керівник Юрченко Марина Василівна	смт Стара Ушиця, Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область
222	Фоторепортаж «До чистого джерела с. Губків»	Учні 8 класу Губківської ЗОШ I-II ст., керівник Коломієць Тетяна Анатоліївна	Березнівський район, Рівненська область
223	Хочеш напитися цілющої води? Доглядай за джерелами!	Екологічний гурток «Юні друзі природи», керівник Шеремет Світлана Анатоліївна	с. Перемога, Глухівський район, Сумська область
224	Цілющі джерела Степаня	Екологічний гурток Степанської ЗОШ I-III ст., керівник Дікал Олена Василівна	с. Степанське, Сарненський район, Рівненська область
225	Чисте озеро життя	Гурток «Ecohouse», СЗШ № 39, керівник Крамар Ольга Іллівна	м. Дніпропетровськ
226	Чистий берег моєї річки	Гурток «Юний еколог» Озаринецької СЗШ I-III ст., керівник Телеватюк Світлана Іванівна	с. Озаринці, Могилів-Подільський район, Вінницька область
227	Чистим джерелам на Рокитнянщині бути!	Центр дитячої та юнацької творчості Рокитнянського району	смт Рокитне, Київська область
228	Чисті береги	Еколого-натуралістичний центр «Енергія»	м. Жовті Води, Дніпропетровська область
229	Чисті джерела - наше здоров'я	Гурток «Кришталеві джерела», Волосківська ЗОШ I II ст., керівник Савчук О. П.	с. Волосківці, Острозький район, Рівненська область
230	Чисті прибережні смуги - живі водні плеса джерела	Великописарівська районна станція юних натуралістів	смт Велика Писарівка, Великописарівський район, Сумська область
231	Чистка джерела	Пошуковий загін «Джерело», керівники Положай Костянтин Іванович, Зіяєва Галина Валетнінівна, вчителі Вишневецької СЗОШ	с. Старовишневецьке, Синельниківський район, Дніпропетровська область
232	Кришталева вода Рогані	Роганська гімназія	смт Рогань, Харківський район, Харківська область
233	Вода – основа життя	Франків Вікторія, Франків Роман, Гаращак Юлія, учні 9-Б класу Болахівської ЗОШ № 1 I-III ст., керівник Франків Світлана Василівна, вчитель хімії Полянської ЗОШ I-III ст.	м. Болахів Івано-Франківська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
234	Вивчення екологічного стану малої річки Сухий Ягорлик	Екологічний гурток «Юні друзі природи» станції юних натуралістів	м. Котовськ, Одеська область
235	Куди ти ділась, річенько, воскресни!	Гурток «Еколог», керівник Дружок Олена Анатоліївна	с. Вербень, Демидівський район, Рівненська область

Категорія 5. «Студентські товариства і гуртки»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
236	Антропогенний вплив на річку Дністер	Краєзнавчий гурток «Поділля» Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького НАУ	м. Могилів-Подільський, Вінницька область
237	Збереження біорізноманітності водно-болотних угідь урочища «Цибулі»	Секція «Екологія» студентського наукового товариства природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка	м. Полтава
238	Майбутнє річки – наше майбутнє!	Краєзнавчий гурток «Поділля» Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького НАУ	м. Могилів-Подільський, Вінницька область
239	Наше майбутнє залежить від сьогоднішнього!!!	Краєзнавчий гурток «Поділля» Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького НАУ	м. Могилів-Подільський, Вінницька область
240	Солоне джерело	Гурток «Юні лісівники» Надвірнянського еколога-натуралістичного центру для дітей та юнацтва	м. Надвірна, Івано-Франківська область
241	Чистим джерелам – нашу турботу	Студентська волонтерська екологічна організація при Донецькому державному університеті управління	м. Донецьк
242	Шляхи збереження латаття білого (<i>Nymphaea alba</i> L.) в околицях сіл Березоточа та Луки (Лубенський район, Полтавська область)	Секція «Екологія» студентського наукового товариства природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка	м. Полтава
243	Янівське водосховище - джерело життя Луганщини	Краснолуцький міський осередок Національного молодіжного центру «Екологічні ініціативи»	м. Красний Луч, Луганська область

Категорія 6. «Автори публікацій»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
244	Брошура «Вода – дорогоцінний дар природи»	Фоміна Наталія Максимівна	м. Черкаси
245	Вбита ріка	Яременко Микола	м. Полтава
246	Художня повість «Одвічний Дух Десни»	Ворона Володимир Іванович	смт Варва, Чернігівська область
247	Дельта Дунаю: погляд з космосу	Стародубцев В. М., Струк В. С., НУБіП України, Національний центр «МАН України», Екологічна громадська організація «Еко-Світ»	м. Київ

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
248	Інтеграція результатів міжнародного проекту «Водна гармонія» в євразійське образование. Матеріали Міжнародного научно-практичного семінара	Черкаська обласна організація Всеукраїнської екологічної ліги	м. Черкаси
249	Малій річці Радежській – турботу сарненців	Тітечко Світлана Євстахіївна, голова ДГО «Екологічний клуб «Паросток», вчитель географії Сарненської гімназії	м. Сарни, Рівненська область
250	Навчально-методичний посібник «Екологічні дослідження водних екосистем» для шкільних та позашкільних навчальних закладів	Станкевич-Волосянчук Оксана Ігорівна	м. Ужгород
251	Чи збережемо рідну землю?	Яременко Микола	м. Полтава

Категорія 7. «Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)»

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
252	Вивчення екологічного стану заплави річки Саксагань	Баженова Марія, учениця 9-Б класу ЗОШ № 21, керівник Попович Надія Іванівна, вчитель біології ЗОШ № 21	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
253	Водойми України і плани дій з охорони та відтворення конкретних водних об'єктів	Гранкін Артем, учень 8 класу, керівник Малихіна Олена Миколаївна, вчитель біології, Південна ЗОШ I-III ст. № 2	м. Мерефа, Харківська область
254	Вплив лісових ресурсів на водний режим Буковинських Карпат	Волощук Владислав, учень 8-б класу Путильської ЗОШ I-III ст. керівник Волощук Тетяна Іванівна, вчитель географії Путильської ЗОШ I-III ст.	м. Путила, Чернівецька область
255	Джерела надії нашої	Волонтерська група «Пошук» Приморського районного центру дитячої та юнацької творчості	м. Приморськ, Запорізька область
256	До чистих джерел	Федулова Юлія, учениця 10-А класу ЗОШ № 62	м. Макіївка, Донецька область
257	До чистих джерел	Рибак Богдан Ігорович	м. Хотин, Чернівецька область
258	До чистих джерел	Іськів Василь, учень 8 класу Підберізцівської ЗОШ, керівник Яворська Надія Михайлівна, вчитель географії	с. Підберізці, Зборівський район, Тернопільська область
259	Екологічний семінар-тренінг з оздоровлення Кременчуцького водоймища	Свояк Наталія Іванівна, к. б. н., доцент кафедри екології Черкаського державного технологічного університету, голова Черкаської міської	м. Черкаси

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
		організації Всеукраїнської екологічної ліги, голова наукової ради Черкаської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги	
260	Екологічний стан водних об'єктів у селищі Архангельське Високопільського району Херсонської області	Зуй Анна Валентинівна	смт Архангельське, Високопільський район, Херсонська область
261	Екологічний стан Каховського водосховища у районі міста Берислав	Левченко Анастасія Віталіївна	с. Миколаївка, Бериславський район, Херсонська область
262	Екологічний стан поверхневих та ґрунтових вод р. Іршава	Хрипта Юлія Володимирівна	с. Арданово, Іршавський район, Закарпатська область
263	Екологічний стан річки Пільна на території сіл Пільна і Українське	Павловська Любов, учениця 10 класу Пільнянського НВК, керівник Костюченко Валентина Федорівна, вчитель біології Пільнянського НВК	с. Українське, Вовчанський район, Харківська область
264	Живильне джерело	Ранецька Роксолана, учениця 11-го класу Нелиповецького НВК керівник Веселовська Руслана Анатоліївна, вчитель географії Нелиповецького НВК	с. Нелипівці, Кельменецький район Чернівецька область
265	Забезпечення водопостачання у моєму населеному пункті – с. Велика Благовіщенка Горностаївського району	Ткаліч Віра Юріївна	с. Велика Благовіщенка, Горностаївський район, Херсонська область
266	Збережімо чисте довкілля для майбутніх поколінь	Брусняк Валентина Семенівна	м. Сарни, Рівненська область
267	Золота криничка	Сердюков Владислав Ігорович	с. Протопопівка, Дергачівський район, Харківська область
268	Казка про Яр	Доценко Катерина, член туристсько-краєзнавчого гуртка	смт Горностаївка, Херсонська область
269	Маленький внесок в екологію нашого краю	Порофорук Лариса Вікторівна	м. Синельникове, Дніпропетровська область
270	Моя вода! Ти чудо! Ти життя!	Савчина Л. В., Колядко С. Ю., вчителі біології Немовицької ЗОШ I-III ст.	с. Немовичі, Сарненський район, Рівненська область
271	Наш ставок – джерело чистої води	Колектив учнів 8 класу Довгеньківського НВК	с. Довгеньке, Ізюмський район, Харківська область
272	Оцінка сучасного гідроекологічного стану екосистеми річки Іченька	Слюта Аліна Миколаївна	м. Чернігів

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
273	Оцінка якості питної води основних та альтернативних джерел водопостачання м. Кривого Рогу	Гарімадов Амір, учень 11-го класу ЗОШ I-III ст. № 126, керівник Кулішова Алла Анатоліївна, вчитель вищої категорії	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
274	Регіонально-екологічна розробка «Мій Тернівський район. Екологія і сьогоднішня»	Ковтунова Катерина, учениця ДПТНЗ «Криворізький навчально-виробничий центр», керівник викладач екології Заблоцький Роман Романович	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
275	Річка мого дитинства – Смолка	Пронська Ліза, учениця 8-Г класу Житомирської міської гуманітарної гімназії № 23	м. Житомир
276	Річка Солонець смт. Красноільськ	Урсакі Костянтин, учень 8 класу, вихованець зеленого патруля Красноільської ЗОШ I-II ступенів № 2 керівник Мітрик Олена Георгіївна, педагог-організатор	смт Красноільськ, Сторожинецький район, Чернівецька область
277	РЛП «Приінгульський» – частина всесвітньої природної спадщини	Малашевський Олександр, учень 8 класу Жовтневої ЗОШ I-III ст.	с. Жовтневе, Новобузький район, Миколаївська область
278	Святе джерело	Свято-Михайлівський храм	смт Бородянка, Київська область
279	Система превентивного захисту від паводкових вод	Крокіс Соломія Володимирівна	м. Львів
280	Ставки «Антоновича» – улюблене місце відпочинку жителів села Коровія	Чимчинська Віталіна, учениця 6-А класу Коровійської ЗОШ I-III ст., керівник Цехмістир А. І.	с. Коровія, Сумська область
281	Ставки нашого краю	Земба Лідія Михайлівна, вчитель географії, Верхньорогачицької гімназії	смт Верхній Рогачик, Херсонська область
282	Стан та якість прісних водоймищ Нової Ушиці	Мицкан Наталія Вікторівна, вчитель біології та хімії Браїлівської ЗОШ I-III ст.	смт Нова Ушиця, Хмельницька область
283	Стебник – мала річка Буковинських Карпат	Мицкан Антоніна, учениця 10 класу Берегометської ЗОШ I-III ст. № 3, керівник Гловацьк Емілія Іллівна	смт Берегомет, Вижницький район, Чернівецька область
284	Стрижень: минуле, сучасне, майбутнє	Алексейченко Т., Руденко Ю., учні 8-А класу ЗОШ № 28, керівник Кулешина Г. В.	м. Чернігів
285	Через цей маленький кран витікає океан	Добравічус Анна, учениця 3 класу Комсомольської гімназії імені В. О. Нижниченка, член еколого-пошукового загону «Краплинка»	м. Комсомольськ, Полтавська область

№	Назва роботи	Учасник	Область, район, місто, селище
286	Чиста вода – майбутнє для наших дітей	Махаєва Анастасія, учениця 10 класу ЗОШ № 153, учні 7, 8, 10 класів, керівник Литвин Наталія Андріївна	м. Харків
287	Чисті джерела	Дубенківська ЗОШ	с. Дубенка, Монастирський район, Тернопільська область
288	Чисті джерела річки Саксагань	Козенко Вікторія, учениця 10 класу ЗОШ № 75, керівники Федоров Сергій Вікторович, Грисенко Вікторія Павлівна	м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область
289	Якість питної води – це якість життя	Нетеса Ганна, учениця 9-А класу Пісочинської ЗОШ I-III ст.	смт Пісочин, Харківська область
290	Відновлення та впорядкування джерел околиць долини р. Вілії у її верхній течії	Садовський Олександр, учасник експедиційного загону Вілійського НВК, керівник Михальчук Лілія Феодосіївна	с. Вілія, Шумський район, Тернопільська область

Зміст

Порядок проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел»	3
Переможці Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» у 2013 році	11
Роботи учасників Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» у 2013 році	20
<i>Категорія 1. «Представник місцевої державної адміністрації, органу місцевого самоврядування»</i>	21
<i>Категорія 2. «Колективи земле- і водокористувачів»</i>	24
<i>Категорія 3. «Інститути громадянського суспільства»</i>	35
<i>Категорія 4. «Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та позашкільних закладів»</i>	42
<i>Категорія 5. «Студентські товариства і гуртки»</i>	59
<i>Категорія 6. «Автори публікацій»</i>	63
<i>Категорія 7. «Групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)»</i>	65
Реєстр робіт Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» у 2013 році	73

«ДО ЧИСТИХ ДЖЕРЕЛ»

Каталог робіт Всеукраїнського конкурсу 2013 року

Укладачі:	Тимочко Т. В. Пащенко О. В. Швець О. Р. Шкуріна О. Є. Козловська М. С. Болдарева Д. І.
Комп'ютерна верстка:	Бойко А. І.

Підписано до друку 29.11.2013 р.
Формат 60 x 90 1/8. Папір офсетний.
Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 12.2.
Наклад 500 прим. Замовлення № 34

Видавництво ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації»
01033, Україна, м. Київ, вул. Саксаганського, 30-В, оф. 33
Тел./факс: (044) 251 13 32